

„Érted vagyok”

(Exodus 3,14)

Közösségi
és családi
folyóirat

VII. évf. 4. szám
1996. augusztus
50,— Ft

*A tisztaság
megszállottjai*

Végső kérdések

*Élet
a nagycsaládban*

*Egyháztörténelem
jelen időben*

Moha-mese

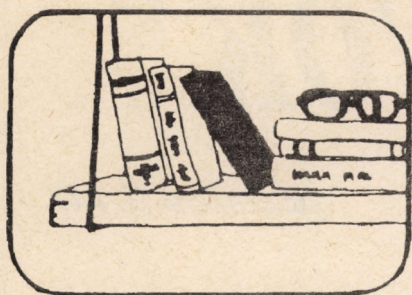
*Aktív
erőszakmentesség*

*Vasárnapi
elmélkedések*

Olvasói levelek

*Az ökológia
és az Antikrisztus*

Wilhelm Höck

A tisztáknak semmi sem elég tiszta

A Nyugat mosakodási kényszere,
avagy Isten látványa a nőben a legtökéletesebb

A bizonytalanságban élő ember — ha nem talál belülről fakadó szabadságra — *biztonságra vágyik*. Az egyik út, amely **fogódzót látszik ígérni, a tisztaság**. A *mosószerreklámok* mutatják ezt: Arra ösztönöznek és szólítanak fel, hogy olyan tisztaságot érzünk el, amely több, mint a fizikai tisztaság, a fizikai piszok hiánya — úgyszólván szálmélységű mélytisztaságot. Aki erre törekszik, az belülről biztosnak, szilárdnak érezheti magát, mivel eltávolította a szennyet és betegségsírakat. Az ígért fehérségben van valami az angyalok tisztaságából; szent szín. Persze a színes ruhát is ápoljuk és megtartjuk ily módon, megóvjuk a pusztulástól — mintegy halhatatlanná tesszük, legalábbis rövid időre. Tekintetünk elől eltűnik a múlandóság, a halál a feladás áldozata lesz. Úgy látszik, megmenekül a tisztességes emberrel összenőtt lélek. Főként a rendes házak tiszta világában.

Továbbá úgy tűnik — legalábbis a reklámszövegek szerint —, hogy megmenekül a lélek, *ha sterilizáljuk a testiséget*: mindenfajta dezodorral, tisztítóeszközzel és krémmel el kell űzni az eleven test szagát. A hajtól a szájon és a nemi szerveken keresztül a lábujjakig terjedő higiénia nem csupán „az egészség szempontjából hasznos”, amint ezt a „higiénosz” szó tudunkra adja, hanem annak a sterilizációjára nézve is, ami ki van szolgáltatva a pusztulásnak: a világnézetként űzött testápolás az örökkévalóság számára való bebalzsamozás elővételezése.

A tiszta lényről, a tisztaságról szóló tan „tiszta tan”, **hasonlóan az ideológiák és a fundamentalizmusok „tiszta tanaihoz”**. Azok, akik egyszerű, kis nevezőre hozzák az igazságokat, értenek ahhoz, hogy biztonsággal tegyenek különbséget az igazi, az Istennek tetsző emberek és azok között, akik nem-emberek, vagy nem-igazán-emberek: hitetlenek, barbárok, idegenek, tisztátalanok. Számukra nyilvánvaló, hogy pontosan eldönthető, milyen a *tiszta nép, a tiszta faj, a tiszta hit*, hogy az idegen befolyásoktól való túlságos megterheltség elhárítható, és az idegenek legalábbis kiutasíthatók, ha már a szokások nem engedik meg kiirtásukat. Az a politika, amely a mosószalonok és vegytisztítók mintájára értelmezi önmagát, nincs a szélsőséges csoportok vagy peremcsoportok számára fönntartva. Még a „tartózkodási helye Németország” szófordulat is azt jelenti, hogy tisztán meghúzott határok között élve, a németek őrizkedni akarnak az idegen hatások globálissá válásától. A gazdaságra hivatkozás itt csak a fundamentalista alapirányultság ürügye.

A *mos(d)ási kényszer, a kényszeres takarítás vagy tisztántartás uralkodik itt is, ott is*: a ruházat-, a lakás- és a testápolásban ugyanúgy, mint a fundamentalizmusban, amely undorral nézi a keveredést. Mindkét esetben **ördögűzésről van szó**, ha Ördögön a „diabolos”-t, a „Rendetlenségcsinálót”, „Zűrzavarkeltőt” vagy „Összekeverőt” értjük. A tiszta rend által őt kell megakadályozni piszkos tevékenységében, hiszen tudjuk, hogy „a gonosz csírái”, a baktériumok és vírusok csakúgy, mint a

tisztátalan gondolatok és vélemények, mindenütt ott leselkednek. Mindkét esetben — a halandóság higiéniai kiszorítása és saját dolgaink tisztántartása esetében egyaránt — egy **vallástörténeti és valláspszichológiai probléma** az alapja az aktuális jelenségnek: *a vágyakozás arra, hogy az ember megmentsse a lelkét a boldog halhatatlanság számára. A tiszták számára ezért nem lehet semmi sem elég tiszta*.

Erről már a Szókratész előtti, **orfikus szövegekben is** szó esett: A lélek a tisztaságból jön, a földi testben valamilyen bűnt vezekel le, és a szentek örök tisztaságába törekszik vissza. **Platón** számára a filozofálás a lélek megtisztítását jelentette az átmeneti testiségtől. Az óráni vallással együtt — amely a gonosztól való megtisztulás folyamatát látta a világtörténelemben — alighanem ilyen források alakították a gnózis és Máni tanait a lélekről. Szerintük, **a gnoszticizmus és a manicheizmus** szerint a testiség földi, materiális világa egy gonosz princípium, egy démiurgosz, a tisztán szellemi, valódi Istennel szembeni ellenisten műve; és a Gonosz világa, a gonosz világ képezi a csábítást a lélek számára, hogy eljuttassa örök üdvösségét. Ezen üdvösség biztosítása érdekében a belebocsátkozás, az inkarnálódás helyett következképpen tartózkodni kell a világtól; önmegtartóztatás, tartózkodás a világtól és az élvezetektől: a gnoszticizmusban és a manicheizmusban ezek az üdvösség elérése érdekében végrehajtott megtisztulás módszerei. A nemzés azt jelenti, hogy újabb gonosz hozunk a már amúgy is gonosz vi-

lágba. Az ellenmondás a világnak tudatosan gyakorolt menekülés a világtól. A világtól elfordulva a lélek — amely a világban van, de nem a világból való — eljuthat a tiszta, nevezetesen megváltó ismerethez, mondták, éppen ahhoz az ismerethez, hogy a földi világ az Ördög műve. A szexualitást és az erotikát elítélték — még a hivatalos kereszténységben is, amely nem tudott kitérni az inkarnációnak a hit szerinti tényállása elől: ama tan elől, hogy az inkarnáció megerősítette vagy rehabilitálta a földi valóság szentségét.

Ebben a helyzetben rögzítették írásban az Ördögnek mint Isten és az ember abszolút ellenségének az existenciáját: mint a Piszkos, a Tisztátalan foglalatát, amit a közép-kor csak módjával látott benne. A „Rendetlenségcsináló” halálos veszéllyé vált a lélek számára, a Pokol pedig fertővé; a tisztaság ellenben a hit médiumává és termékévé. A gnózis érvényre jutott és az iszlám fölkapta — ahogy a törvény szerinti tiszta életről szóló zsidó elképzelést is —, miközben persze a két keleti vallásban az élet, a földi valóság éppoly kevésbé számított egyszerűen tisztátalannak, mint a hivatalos keresztény tanításban. A nem-tiltott dolgok keretében aztán már szabad volt élvezni a világot.

Tiltották viszont a világ élvezetét a gnosztikus-manicheus hittartalmak által formált **katharok**, akik Dél-Franciaországban éltek a 12. században és a 13. szd. elején. Közben persze magukat tartották az igazi keresztényeknek, a tiszta keresztényeknek; nevük, a „katharok” szó szerint azt jelentette: a „tiszták”. Programjuk a megtartóztatás révén megvalósított elfordulás volt a világtól; Róma ezt nem akarta tűrni, ezért kiirtásukat kezdeményezte. A „katharok” szóból jött létre aztán a „Ketzer” (eretnek) szó. A szigorú tisztaság eretnokség volt — de olyan eretnokség, amelyet a hatalmasabbak definiáltak, akik a saját tanításukat tartották a tiszta tanításnak. Az igazi tisztaság birtoklásáért folytatott harc volt ez, és az **inkvizíció** számára is mindenekelőtt erről volt szó. A máglyákon kiégették, megtisztították a

tisztátalan hit által bemocskolt lelkeket, a máglyák tisztítóhelyek voltak az Ördög által áthatott, összekuszált világ számára. (A vízkeresztséget fölülmúlták a tűzkeresztséggel.) És a 16. szd. utolsó évtizedében a vezeklést hirdető, szexuálneurotikus prédikátor, **Savonarola** máglyákat állíttatott Firenzében, amelyeken a földiesség és a szépség jelképeit égették el: Erosz és a Nőiség jelképeit.

Effajta megtisztítás volt aztán a mintaszerűen kathar **boszorkányüldözés**. Úgy látták, hogy a világot beszennyezte az Ördög, aki az asszonyon keresztül talált utat a férfias — mivel szellemi — tisztaság tartományához. Ennek a gondolkodási mintának az előképét az ókeresztény időkben találták meg, amikor is a nőben nemcsak a világiasság testi szimbólumát látták, hanem egyúttal a Pokol kapuját is. A nőt és a tisztátalanságot azonosították — és ez így maradt Sigmund Freudig és még tovább.

A **puritanizmus**, amely a „tisztá” görög megfelelőjét, a „katharos”-t a latin „purus”-szal váltotta föl, készségesen ragadta meg és használta föl a világnak, az élvezeteknek és érzéki vágyaknak való ellenmondást. A tisztítófűz általi, bizonyos fokig humánusabb megtisztítást nem ismerték, így aztán már itt és most végre kellett hajtaniuk. Az „evilágon belüli aszkézis”, nevezetesen a *munka révén* történt az üdvösség előkészítése, és ez az aszkézis végül az *elvon-tiszta pénz szentté avatásához* vezetett, amelyet ugyan piszkosnak, később — pszichoanalitikusan nézve — az ürülék megfelelőjének tekintettek, amelyet azonban — a készpénzhasználat nélküli hitelrendszer, a csekkek és váltók készpénz nélkülsége útján — meg lehetett tisztítani, és a ma szokásos készpénz nélküli fizetési forgalmat (eltekintve attól, hogy praktikus) felfoghatjuk úgy, mint a puritán megtisztítási folyamat, a puritán *pénzmosás* ideiglenes végeredményét. Az ember — a hitelkártyával is — kevésbé **piszkítja be** a kezét.

A puritanizmussal párhuzamosan a **felvilágosodás** szintén megtisztítást jelentett — a *gondolko-*

dás megtisztítását és a világ megtisztítását a tisztátalan gondolkodástól, de a fantáziadús gondolkodástól is. A felvilágosodásnak az volt a célkitűzése, hogy a világgóság révén eltávolítsa a világból a diabolikus elemet, az össze-vissza kevertséget. A matematikus Descartes-tól kezdve mindennek „clare et distincte”-nek, tisztának és egyértelműnek kellett lennie: világosnak, napfényesnek, ragyogónak. A *tiszta, precíz, matematikai gondolkodással* is a világgóságot és a sötétséget akarták szétválasztani, hogy véget érjen a diabolikus éjszaka. Az ész korszakának végén a Varázsfuvola azt mondta, hogy győzött Sarastro tiszta fényvilága: „A Nap sugarai elűzik az éjt.” Hogy ugyanebben a korban a „tisztá”, a „megvesztegethetetlen” Robespierre a terrort állította az erény, a forradalmi takarítás szolgálatába, az csak a masszív nyugati hagyományokat tükrözte: egy szexuálneurotikus azzal élt, amit ő értelemnek nevezett — a „tisztá ész” általa használt formájával.

A **19. század**, az eluralkodó „**gépi világ**” százada a maga módján támogatta a tisztaság ideálját. Ez volt az a korszak, amelyik komolyan vette a korábban alkalmilag hangoztatott véleményt, miszerint a betegségek apró élőlényektől származnak. Szervezetten kutatták az egészségtelen, káros csírákat, és elindították a harcot ellenük. Az *ördögűzés új formája* a sterilizálás értelmében vett csíramentesítés lett. Az élőt tették meg a gonosz csírájává — íme a manicheizmus és a puritanizmus késői igazolása. Hiszen ami orvosilag értelmes volt, az is a csíramentesen tiszta élet ideológiájává züllött à la mosószer- és testápolószer-kultusz. A sterilitás mint eszköz átváltozott sterilitássá mint *céllá*: Föltalálták a steril, és sterilitásában kortalan test ideálját, a halált nem ismerő testet — abban a korban, amelyben a tiszta lélek halhatatlansága elveszítette hiteltérdemlőségét.

A **viktoriánus puritanizmus**, a szexualitás- és erotikamegvetés kora volt ez, amely — csak úgy lát-

szik, mintha paradoxon lenne — Sigmund Freudnak a szexualitásról szóló tanaiban lelt antropológiai-elméleti igazolásra. Freud csaknem egyenértékűvé tette a biztonságot teremtő kultúrát, a humanitást és az ösztön(kielégítés)ről való lemondást, azonosította a férfit és a kultúrát, ahogyan a nőt és az ösztönt (értsd: a piszkosat) is, és a szexualitástól, bár megszállottja volt, mint „ösztönlevezetéstől” mégis undorodott. Íme, *ismét egy manicheus mosakodási kényszer* (Freud maga természetesen nem vette észre) — a pszichoanalízis pedig katharzis, a világos Én megtisztítása a diabolikus Az befolyásaitól.

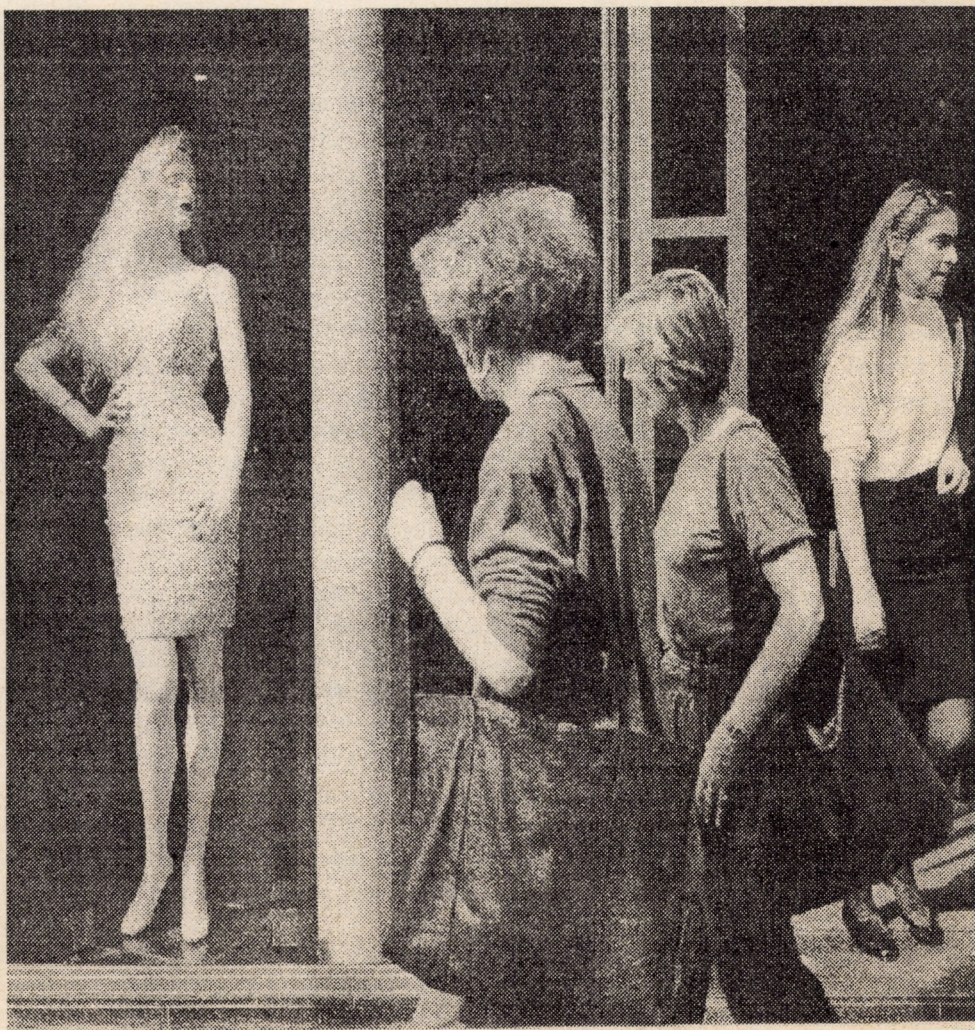
Manicheus mosakodási kényszer működik Richard Wagner „Parsifal”-jában is, amely mintegy folytatása a Varázsfuvolának. A hős agglegény marad, elutasítja Erosz csábítását, csak így tudja szolgálni a Grál szentségét. A „tisztá kapu” egyszerűen az istenközeli, „tisztá emberre” válik. A puritán Freud szívesen látta volna a nemnélküliséget, s a nemnélküliség volt Wagner végső ideálja. Ezért kellett Kundrynak meghalnia a Grál előtt. És azért kellett meghalnia, mert zsidó nő volt, de legalábbis pogány. Parsifal mintaszerű agglegénysége a „tisztá faj” virulenssé vált gondolatából keletkezett, s a 19. szd. biológus-tikus irányultságú mitológusától származik, aki az árjaságot ünnepelte. Wagner szemében — de hát ez ismeretes — a zsidók voltak azok, akik a Tisztát tisztátalanná tették, hasonlóan a „testies érzületű” nőkhöz, akik mint boszorkányok beengedték az Ördögöt a szellemi férfiak szférájába. A Grál világának maskulin homoerotikája köti össze a nők megvetését és az árják tisztelét: A Grál várában a tisztá faj tisztasága uralkodik.

Ez, a tiszta tisztaság volt a témája az antiszemita zsidó Weiningernek is, aki ráadásul közös nevezőre hozta a gyűlölt zsidókat és a nőket mint a Tisztátalan foglalatait. Weininger szerint a nő a szeretet helyett a koituszt akarja; undorodva a koitusz e „lefokozásától”, azt írta Nemiség és jellem című, 1903-ban megjelent könyvében, hogy mindaz, ami női — és mindaz, ami zsidó —, merő „erkölcstelenség”; „a nőnek tehát fel kell hagynia azzal, hogy nő legyen, és férfivá kell lennie”, azaz „a tiszta emberre”. Ez kifejezetten a „Parsifal”-ideológiára vonatkozott.

A hitleri náciok pedig könnyűszerrel tettekre váltották a tisztaság ideológiáját, és a népirtással tökéletessé tették a robespierre-i „tisztá értelmet”. Himmler például árja érdemnek tartotta, hogy a gyilkolásban „szennytelen maradt”. A koncentrációs táborok a bennük alkalmazott halálos gázzal tökéletes *vegytisztítást* jelentettek, a krema-

tóriumok pedig a *máglyák* technizált formái voltak. Kipusztították a gonosz csíráinak tartott férgeket. A Sztálin vagy Mao uralma alatt végrehajtott tisztogatások (amint az etnikai tisztaságról alkotott elképzelések és az etnikai tisztogatások az egykori Jugoszláviában is) csupán a máglyák segítségével végrehajtott, gazdagon kipróbált *ördögűzések* variációit alkották. Ennek előzetes formái a birodalmi pártnapok voltak, amelyeken mindent kiegyenesítő geometrizálással tökéletes, tiszta formációvá tették az embert. A tisztaság megmutatta emberi arcát: *Emberi* ideálként az Ördög tisztaságának bizonyult, és nem az állítólagos tisztátalanságnak.

Rémisztő lehet az a gondolat, hogy ez az ideális tisztaság a mi századunkban a *művészetet is ellepte* — Wagneren is túltéve. A *festészet* megtisztította magát a tárgytól, ezért beszélhetett Kardinsky a „szellemiről a művé-

szetben”. Így tudott Kazimir Malevics szinte teljesen tiszta képet festeni *fehérre fehérrel*, és tudta *„tárgynélkülinek”* értelmezni a világot — amilyenek a manicheusok is szívesen látták volna. Piet Mondrian ezért volt képes a tisztaság ideológiájával igazolni képeinek *radikális geometrizálását*. Marcel Duchamp így mondhatott le teljesen a művészeti produkcióról, és szentelhetette magát már csak a sakkozásnak — annak az úgyszólván szellemi harcnak, amelyben a király és királynő sohasem állhat egy mezőn, ahogy ezt Erosz talán szívesen venné.

A művészet és a tisztaság összefüggésében példa értékű lehet **Franz Kafka**, aki a művészetén kívüli életben is *neurotikus mosakodási kényszer rabja volt*: Mivel folyton piszkosnak érezte magát, folyton kezét kellett mosnia. És művészetének is a tisztaság volt a célja. De ez saját meggyőződése szerint elérhetetlen volt, mondván, hogy a leírt irodalom eltakarása annak, ami az író egyénben rossz. Mindenki van valami rossz, Kafkának tehát önmaga kioltására kellett törekednie. Azt akarta, hogy semmi tökéletlen, tisztátalan ne maradjon meg tőle, ezért azt kívánta, hogy hagyatékát — azaz alapjában véve *őt magát* — égessék el. Ő, a költő, kíméletlen megtisztítási folyamatnak akarta alávetni magát. A költő, aki élethossziglan agglegény maradt, mert úgy félt az intim emberi kapcsolatoktól, mint az Ördög-től. Így maradt „az éhezés művésze”, aki az éhezés tisztaságát gyakorolta, mivel nem találta meg azt az ételt, amelyik ízlett volna neki. De mégis megtalálta még: Egy évvel halála előtt hagyta, hogy Erosz megérintse. És ez — vajon észrevette-e? — semmilyen kárt nem okozott végső prózájának makulátlanságában.

Támadtak ellenvetések is a tisztaság ideológiájával, a manicheus felvilágosodással szemben. Például **Goethe** színtana, amely — ellentétben Newton mechanista színelméletével — *a színeket* „a fény tetteiként, a fény tetteiként és szennedéseként” mutatta be, tehát mint

keverékeket, összekeveredéseket a fausti ige szellemében: „A keverék a fontos.” Tehát nem a tisztaság előállítása, hanem az együttlevés, Erosz játéka az érzékek számára. Másfelől **Novalis** tiltakozott a felvilágosodás radikális fény-csinálása és tisztogatása ellen, amikor a Varázsfuvola nappaljával *az éjszákát* állította szembe, amelynek színtén „emberi szíve” van, uralma „időtlen” és belőle fakad a szerelem: a szerelem, amelyben a világos és a sötét keveredik, a mennyei és a földi — s a földi valóságáról másutt azt mondja: rendelkezik azzal a „mindenhatóság-gal, hogy az örök élet kenyeré és bora legyen”. Ez volt Novalis szemében a kereszténység erotikája — az élet jegyében nem kellett, hogy szó essék a tisztaságról. Csak egyesültségről, keveredésről.

Ahol a világos nappal és az átláthatatlan éjszaka is benne van a világban, ott színre lép **Erosz**, aki a mítosz szerint a Földdel, a kezdet asszonyával együtt a Káoszról keletkezett, s aki eloldja a tagokat és „legyőzi a világos értelmet”. Ő volt, vagy most is ő a másik, az első Diabolos, a nagy „Rendtelenség-csináló”, de miközben rendtelenséget csinál, összekuszál, mégis „Phanes”-szé válik, azzá, aki nyilvánvalóvá tesz. Ennélfogva az igazság istene, az igazságé, amelyet elnem-rejtettségeként fognak föl, amely azonban az elrejtettség vékony papírján jelenik meg. És „Phanes” a „fantázia” istene. Ennek semmi köze a tisztasághoz, pláne nem a felvilágosodás egyértelműségének értelmében. Erosz megérteti velünk, hogy *ami eleven, az nem tiszta*. Ezt csak az eleven nem ismerő értelem képzele be magának. Az érzékek, amelyek számára a tisztátalanság semmit sem jelent, jobban tudják, hogy áll a dolog. A fantáziával rendelkező érzékek átlátnak az összekeveredett tökéletlenségeken.

A muszlim misztikus költő, **Ibu al-Arabi** bevonta egy férfi-vallásba és férfi-világba a nőt is, de nem mint a Gonosz földi, szellemellenes kapuját, hanem a testiségben való kinyilatkoztatás médiumaként; azt

mondja: „*Isten látványa a nőben a legtökéletesebb.*” A földi valóságban mint egy tükörben megtörik Isten szépsége, a tökéletlen az a hely, ahol a tökéletes megmutatkozik. A tisztaság a tisztátalanságban ragyog föl; így válik az „örök élet kenyerévé és borává”. De csak ott, ahol Erosz is szóhoz jut. *Az erotikus szerelem, a tökéletlenségek kiegészítője*, azzal haladja meg az ortodoxiát, a tiszta tant, hogy ortopraxissá, helyes cselekvéssé válik. Az erotikus szerelem számára minden elég „tiszta”.

Ezt az élőknek **az evolúcióban** való megjelenésével összefüggésben lehet meglátni. Az evolúció, ha úgy tetszik, a tisztátalanság szférájában játszódott le (legalábbis addig, amíg a tökéletességet hajszoló ember kézbe nem vette): *megengedte a hibákat, kijavította őket, tanult belőlük, nem volt steril, hanem egyenesen rá volt utalva a nem-steril valóságra*. Minden mutáció, minden változás az élet magasabb szerveztségének irányába felfogható úgy is, mint egy genom (= a haploid magban egyesült gének összessége) bepiszkítása valamely kiszámíthatatlan véletlen révén. Minden új létfok egy ideig tiszta maradt, de csak egy ideig, aztán újabb bepiszkítás következett a változás, az átalakulás feltételeként. A pusztaságban semmi sem fejlődött volna ki, főként nem az ember, aki a tisztaságból ideológimát (= gondolati képződmény, idea, elképzelés) tud csinálni — és ezzel megtagadja eredetét. Ahogyan a pontos időmérőhöz, az órához — amely egymillió év alatt csak egy másodpercet tér el az ún. helyes időtől — való rögzülésével megtagadja elevenességét. Mert *az élet ritmusa nem tiszta, egzakt ütemű*. Minden szívverés, minden lélegzetvétel minimális szabálytalanságok sorozatának része. A szívritmus-szabályozó persze pontosabban járhat adott esetben — de fölényben van-e ettől az igazi szívvel szemben?

És tökéletlen az is, **ahogy egymással beszélünk**. A félreértések tisztátalansága azonban nem feltétlenül hiányosság, hanem termé-

kenységet eredményezhet. Az információk lehetnek szabatosak, de nem hozzák létre azt, amit az eleven személyek gondolatcseréje a beszéd tisztátalansága révén: azt, amit Martin Buber (két személyt összekötő) „köztes”-nek nevezett, a lélegzés közös terét, a Pneumát, a szellemet, amely változást, fejlődést, érést teremt. A félreértések közepette az ember a *rezonancia*, az Én-től a Te-ig, a Te-től az Én-ig hullámozó visszhang révén ért szót a másikkal, és ez több, mint a világozóság, az érthetőség fénye. A beszélgetés, olvasható Goethénél, „üdtöbb, mint a fény”, s hozzátehetnénk: testszerűbb a maga kevertségében. A beszélgetésben jön világra az ember. Ahogy korábban — az egyházatyák megfogalmazása szerint — húgy és szar közepette jön világra: „Inter urinas et faeces nascimur.” Mindkét esetben a tisztátalanság az az állapot, amelyben a születés végbemegy. Ez a tisztátalanság elengedhetetlen alkotóeleme marad a testi mivoltnak, az emberi mivoltnak.

Lehet ettől szenvedni, ahogy a *depressziós ember* teszi ezt radikálisan: Gyűlöli vagy megveti magát a maga tökéletlensége miatt, és kilép a világ ritmusából, mivel megigézi őt a világ tökéletlensége, mint a medúza pillantása, amely megdermeszt. De a szenvedést is át lehet alakítani együtt-szenvedéssé, és az emberlélet fel lehet fogni úgy is, mint a tökéletlenben, a megmagyarázhatatlanban való együtt-szenvedés szenvedélyét. *Perszeusz* azért tudta legyőzni Medúzát, mivel csak egy valamelyest homályos (tisztátalan) tükörben pillantotta meg annak halálhozó arcát. Tükre egy fényesre csiszolt pajzs volt, amelyet Athénétől, a bölcsesség szűzi istennőjétől kapott. Legalábbis így tudja a mítosz. De nem képzelhető-e el, hogy Erosztól kapta a tükröt: attól, aki nem áldozata a merevségnek?

Bárhogyan legyen is: Ránk tekint-e Medúza, és **megdermesztette minket a fantáziátlan-steril tisztaság** bűvöletével? Az általunk teremtett bonyolult, áttekinthetetlen világ lenne a mi medúzánk? Az a világ, amelytől *elveszetteknek* érezzük magunkat? *Annyira elveszetteknek, hogy üdvösségiünket olyan tisztaságban kell keresniünk, amely elfeledtetni velünk születési körülményeink szennyét s a halálban való feloszlás szennyét, és még akkor is lelkiünk üdvösségét ígéri nekünk,*

Fohász a szavakhoz

*Szavak, tilosak, csapongók,
lejárattottak, félrehordók,
átkosak, cirógatók, szorongók,
félénkek, szigorúk, zsibongók,
kínosak, csinosak, édesek,
kemények, hízelgők, rémesek,
vádlok, találók, félszegek,
hangokból százegező szörnnyeteg;
csak el ne hagyjatok!
Csak dörömböljetek!*

amikor már nem tudunk mit kezdeni a lélekkel, az elevenség szimbólumával?

A tisztaság révén bekövetkező, **vélt megmenekülésünk jelképei** a mi termékeink: Például éppen az óra a maga értelmetlen, átélhetetlen precizitásában, hogy egymillió év alatt csak egy másodpercet tér el a helyes időtől. Vagy egyáltalán a gépek, amelyek tisztábban, egzaktabban dolgoznak, mint a test, amely az evolúció során keletkezett. És mindenekelőtt a számító-

gép, amely a számolás tisztaságát testesíti meg, és mit sem tud a lélegzésről, amely pedig szintén hozzátartozik az *emberi* gondolkodáshoz — ahhoz a gondolkodáshoz, amely szóba áll a tisztátalansággal is. A gépparkot úgy lehet felfogni mint *biztonsági eszköztárat a gonosz ellenőrzésére*, amelyet az előre nem láthatóban, a kevert dolgokban gyanítunk. A *technika*, bármilyen hasznos legyen is, egy bizonyos tökéletességi foktól kezdve *sterilizál*.

Vajon a rónaságoktól megtisztított világ, amely felé tapogatózunk, csíramentes műtőterem-e? A bőrfelvarráások, a szépségoperációk műtője, ahol az arcokat maszkokká alakítják át? A **higiénia**, a makulátlan, kortalan, haláltalan test kultusza lépés ebbe az irányba, ha végül is el akarja feledtetni, hogy az emberi mivolt tisztátalan elemeket is tartalmaz. A gazdaság által a tiszta pénz kedvéért dicsért, arra irányuló kísérletek, hogy a piszkot tökéletesen eltüntessük a testről, a ruháról és a lakásból, és így likvidáljuk a gonosz csírát, ugyanannak az üdvösségkeresésnek a válfajai, mint a **tiszta tanok** fundamentalista, egyszerű megoldásai — azok a megoldások, amelyeknek a jelzőszavak (Schlagwort) éppoly elengedhetetlen tartozékai, mint a verés (Schlag), az **erőszak**.

Ebben a bonyolult, merevvé tevő világban egyre bátortalanabban jelentkezik szólásra az a kérdés, *hogyan is állunk az erotikus testiességgel*, amelynek fantáziadús tökéletlenségében egy tökéletlen kozmosz (a jámborak számára: egy tökéletes, vagy egyúttal mégis tökéletlen Isten) tükröződik. A tisztáknak azonban a végén mégis elég a tisztaságuk — még ha az Ördög tisztasága is az.

Fordította: g.g.a.

Forrás: Publik-Forum, 1994/16.

Kérdések

Hol vagyunk? Mi ez a világ? Van-e értelme az életünknek, s ha igen, mi az? Mi az ember? Miből következik Isten jósága? Miért nem láthatjuk? Mi az a „valóság”? Miért ennyire igazságtalan az élet? Miért nem uralkodik Isten a világon? Miért nem hat oda (és ide) a Mindenható? Akkor miért mondják, hogy van Gondviselés? Most igazságos vagy irgalmas az Isten? Hogyan „végtelen”? Mi az a „szellem”, mi az a „lélek”? Hol lakik az Isten, s változtatja-e a helyét? Beavatkozik életünk s a világ dolgaiba, vagy nem? Ha nem, miért beszélünk csodákról?

Változik-fejlődik az Isten, vagy nem? Ha nem, hogyan rezonál a világ történéseire? Boldog-e az Isten? Lehet-e boldog, ha „lenéz”? Ha igen, akkor nem érzéketlen egy kicsit? Ami kezdetes, az véges is? Akkor a mennyországbeli életünk is? A Föld nevű bolygó egyenlő a Világgal? Más bolygókon is élhetnek civilizációk? Lesz-e (van-e) ember utáni fokozat? Véget ért-e az evolúció? Mi az „idő”? Mi az, hogy „elmúlt”?

Honnan van a rossz, s miért domináns? Ugyan mit adhat egy teremtmény a Teremtőjének, s ugyan mit vehet el tőle? Mit csinál az Isten, ha nem teremt? Miből teremt? Van-e valami az Istenen kívül? Tényleg egyszeri aktus a teremtés? Ha folyamat, akkor az mit jelent? Mi az, hogy „istenképű”? Hozzá tartozik-e ehhez a teremteni-tudás? Ha nem, beszélhetünk-e istenképűségről? Mi az Isten lényege? Isten feltétel nélkül mindent ad-e? Lehetnek-e különbségek az Isten Világában? Mi lehet a különbség Teremtő és teremtményei között? Mindent ad-e a Mindentadó? Mi zajlik az Isten világában?

Ugyan mivel lehet kiérdemelni a „mennyországot”? Kapott tulajdonságokkal van-e értelme a „próbára tevés”-nek? Isten nem tudja, mit csinált? Csinálhat-e selejtet? Miért képtelenség a „pokol”? Valóban van-e „élő” és „élettelen”? Az állatnak tényleg nincs lelke? Miért eszik egymást az állatok? S mi miért esszük őket? Biztos, hogy a növények nem rendelkeznek én-tudattal? Mi a különbség „szervetlen” és „szerves” anyag között?

Hány nép él a Földön? Közülük hány az Isten választottja? Ha mind, akkor hány „igaz hit” van? Melyik egyház az „egyedül üdvözítő”? Ha nincs ilyen, melyik az értékesebb? Csak a keresztények üdvözülnek? A kereszténység előtt hány millió ember élt a Földön? S vele egy időben? Csak a római katolikus vallás gyakorlásával lehet istennekteszó életet élni? Felekezeten kívül is lehet? Jézus a zsidó egyházat vetette-e el, vagy mindenféle egyházat? Alapított-e egyházat, vagy nem? Ha nem, hogyan keletkezett ez? Vajon elvetné ezt is? Mi a jézusi

egyház modellje? Mi a különbség hívek és hívők között? Hány hívő van?

Igaz-e, hogy aki ember, az tévedhet? S igaz-e, hogy a pápa ember? I. János Pált valóban a „gépezet” ölte meg? A Péter-fillérekkel tényleg tőzsdéznek? Szét tudná-e kergetni Jézus a vatikáni kufárokat? Miért könnyebb az egyházerő szenvedni, mint az egyháztól szenvedni? Hány katedrális igazol egy koldust? Ha tényleg ötmillió katolikus van Magyarországon, akkor miért nem állítjuk vissza közfelkiáltással az apostoli királyságot? Ha Galilei rehabilitálásához majdnem négyszáz évet kellett várni, akkor

mennyit kell várni a relativitáselmélet elfogadásához? Miért jó a keresztény szellemű iskola, ha az összes régi kommunista olyanba járt? Ha tábori lelkészek vannak, akkor miért nincsenek nyilvánosházi lelkészek? A prostituáltaknak nincs joguk a lelki békéhez, csak a gyilkolást esküdő katonáknak? Miért szeretik annyira a gyerekek Jézust? Talán azért, mert nem foglalkozott gyermek-hitoktatással?

Hány boldog ember él a Földön? Hányan vágyódnak a boldogság után? Hányan érik el? A többinek mit ér az élete? Ha boldogságra termett, miért nem az? Mi a boldogtalanság oka? Mi a cselekedeteink valódi rugója? Mi a boldogság, s miben találhatjuk meg? Miért nem találjuk, holott keressük? Mi az élet, s ki vagyok én? Miért örökök kastélyt ez, s reumát amaz?

Mi lesz a múlt felé irányuló vágyaimmal? Miért nem tudok kitűnni és miért nem tudok beolvadni? Miért van gazdag és szegény? Miért van fehér, fekete, vörös és sárga? Miért nem fog egyformán mindenki esze? Miért pattanásos ez, s miért szemüveges amaz? Miért erőszakos az egyik, s a másik miért sebezhető? Miért sovány ez, s a másik miért dagadt? Miért táncoslábú ez, miért botlábú az? Hogy lehet az egyik égi meszelő, a másik törpe?

Miért védtelen az ember, már az anyaméhben is? Miért fájdalmak közepette születik? Miért foganhat erőszakban, mámorban és véletlenül? Hogyan lehet nem várt, nem akart? Miért akkor és oda születik? Mitől lesz fiú vagy lány? Hogy születhet csonkán, bénán, vakon? Miért játszik gyerekkorában az egyik, s miért robotol a másik? Miért van gyerekszobája ennek, s miért a por az egyetlen játéka annak? Miért óvják az egyiket, a másik miért kiszolgáltatott? Miért marad sokáig gyermek ez, s amannak miért nem volt gyermekora? Neki miért nem volt apja, neki miért volt három is?

Miért kísérik haza ezt a lányt, a másikat pedig sosem? Miért ízelheti meg a csókot idejekorán ez, s miért szomjazik hiába amaz? Miért van aranyszőke haja ennek, miért nem annak? Miért tud leburnulni ez, s miért fehérbőrű az? Miért veszti el idő előtt szüzességét

az egyik, miért nem tudja elajándékozni a másik? Miért esik túl könnyen teherbe ő, ő pedig miért magtalan? Miért szül torzót a szűz, s miért van szerelemgyereke a kurvának? Miért a szépség a legnagyobb hatalom a földön? Miért mulandó a szépség, s a csúnyaság miért nem az?

Miért irtózik a természet az embertől? Miért repülnek el előlem a madarak? Miért szúr meg a szúnyog, miért mérgez a lilium? Miért nyel el a folyó, miért emészt el a tó? Miért mérges a gomba, s miért édes az ópium? Miért fal fel a cápa, miért visznek ki a partra a delfinek? Miért mar meg a kígyó, s miért nem bánt a gorilla? Miért adja életét értem a kutya, s a macska miért a házhoz hű? Miért nem tapos emberre a ló, miért öklel fel a bika? Miért reng a föld, miért pusztít a láva?

Miért nincs mindig igazi bűnös, s miért igazi mindig az áldozat? Miért van véres világbéke, miért vannak háborúk? Miért van bűnözés, s kik a bűnösök? Miért vannak betegségek, miért vannak temetők? Miért kell meghalni, s miért nem tudunk, ha akarunk? Miért kell hazudni, szabad-e hazudni?

Íde mered-e írni a saját kérdéseidet is? Vagy legalább gondolni? Hiszed-e, hogy van válasz minderre? Bízol abban, hogy ezt te is tudhatod? Van-e szemed, akarsz-e látni?

A világot látva mit érzel? Lehet ehhez

az Istennek köze? Nem túl mevetséges az ösbűnt magunknak tulajdonítani? Mennyire tudja befolyásolni a világ sorsát a mai ember? Mennyire befolyásolhatta a kardfogú tigris elől menekülő ősember? Az ember megjelenése előtt hány százezer faj élt? Hol húzódik köztünk a határvonal? Szenved-e az állat, s fájdalommal szül-e? Pusztultak-e már az ember előtt élőlények, növények? Volt-e vulkánkitörés, szökőár?

Ki pusztított és miért? Ez a világ a mi világunk? A mi világunk az egész Világ? Ki alkotta ezt a részét? Igazi isten-e attól, hogy nekünk isten? Ki a mi Istenünk? Milyen lehet csak?

Innen kezdve jönnek a válaszok.

Pintér Zoltán

Kövek

*Kövek
kövek ott szemben
mások a szemnek, a szívnek, a
kéznek
kívül magasak, szépek
belül viszkétnek, égnek
s fegyverré válnak a kézben*

Király Ignác

Bepillantás

(Egy nagycsaládos töprengései)

Támasztom az állam az asztalnál. Tanulnom kellene, ahhoz pedig csend kellene. Külső csend, amelyben a zajok legfeljebb háttérrel zümmögnek az elmélyüléshez. Belső csend, amelyben a rámbízottakért való odaadottság nem akar felrántani a székről minden reám is vonatkozó családi kihívásra: „Hallja ám apátok!” „Apu előtt is ekkora lenne a szád?” ... A második „Hallja ám”-ra azonban mozdulnom kell a közös teherviselés jegyében, meg amúgyis, mi nem tartozik rám, mikor völgyeket kell feltölteni, hegy-öntudatokat kell lehordani? És általában üdvös magatartás a sebzés veszélyét hordozó élek tompítása, a szegletességeket gömbölyítő békességteremtés. A szerzetes elvonnul cellájába, és becsukja az ajtót. Én hova vonuljak, hogy senkit ne rövidítsek meg? Egyszer már volt rá példa, hogy egy sürgős készülési céljából bezárkóztam a WC-be. Nagyon illúziórombolóak a hétköznapi tényei. Meg kell azonban őriznem az örök igazságok reám eső részét: Qui vult finem, vult media. Nagyon akarom a célt: jézusian szeretni és szeretni tanítani. Nagyon kell akarnom az ezzel harmonizáló eszközöket is. Még akkor is, ha ezek az eszközök felettébb profának, közhelyízűen hétköznapiak.

1. Fejlődés

Kezdem megtanulni, hogy az élet csak fejlődésben értelmezhető igazán, és az ember a maga egyediségében közelíthető csak meg érdemben. Jó iskola erre is tizenöt gyermekünk és kisközösségeink. Az a baj, hogy ebben az iskolában is meg lehet bukni. Engem persze jobban érdekel és jobban motivál az, amit megmaradó gyümölcsnek mondunk. Jobban hiszek az eredeti Istennek-tetszésben, mint az eredeti bűnben! Csak végszükség esetén hajtának a bukás ellen, szívesebben dolgozom az ennyi-annyi talentum kamatoztatásán.

A teológián öt évig tanulhattam arról, hogy nincs semmi bizonytalanság, hiszen ott az abszolút szöveg: a

Szentírás és a Szentagyomány. A Bokor szellemi életébe bekerülő dolgozatok révén azonban sorra estek el a hittételek bástyái, és már a fellegráiban is rajzolódnak kérdőjelek: kell-e Jézus istensége ahhoz, hogy üdvözüljenek bizonyuljak?

Jó-e a struccpolitika a Szentírás megközelítések, mikoris kényelmesebb az ősegyház értelmezését egybemosni a morzsákra zsugorodó jézusinak állítható értékszemlélet...? Miért akar az ember folyton abszolút szövegeket fogalmazni, sőt azt rákényszeríteni másokra is? Vagyunk a fix pontra, melyből kimozdíthatnánk a világot. Az a sejtésem, hogy nincs ilyen pont: még akkor sincs, ha az emberiség élete ilyenek keresésében és gyártásában telt el. Jézus Krisztus számomra az egyedülinek látszik, aki mustármagot vetett, és nem mustárbokrot az ég madarainak fészkeivel. Fix pont helyett értékszemléletet hozott, a tévedhetetlen tételek helyett gondolkodtatni akar, a „van” kövületei helyett „történést” akar. Számomra ez a történet a *szereletben való fejlődést* jelenti.

Súlyosak a következmények. A fotóalbum pillanatfelvételeire emlékeztető életszemléletről nehéz átállnom a dolgokat, személyeket fejlődésükben való szemlélésre. Lám, majdnem belendültem egy újabb kövület-vitába: mikor keresteljük meg az embereket — gyermekeinket? Pedig itt is a *mire és mi célból* a lényeges. Azután kis híján családi dogmatikát kreálok, mikor kategórikus tételeimet a már gondolkodásra képes gyermekeimre is dialógus nélkül akarom ráerőltetni. Pedig ki nem állhatom magam sem, ha helyettem akarnak dönteni az engem is érintő dolgokban. Nagy kísértés a dolgok felgyorsításának és látszólagos leegyszerűsítésének kísértése. Húzni a fűszálat, hogy jobban nőjön, más helyett dolgozni, hogy meglegyenek a dolgok, s ne „történjenek”, „fejlődjenek”. Tétételek fogalmazódnak, tétételek átfogalmazódnak, lecserelődnek. A tétételek ez a sorsuk a fejlődés rendjében.

A kincset talált ember mindenképpen jól jár, ha mer mindent szépen megkérdőjelezni: ha kiderül, hogy hamisra tett, tovább léphet egy jobb fejlődési lehetőségbe, ha igazra lelt, akkor az újabb kihívások fognak elhullani.

A családban nekünk mint házásoknak időnként mérleget kell készítenünk szerelmünk fejlődéséről. Mai feszültségünkre nem igazi gyógyszer, ha visszafordítjuk tizenhét évvel ezelőtől átélte, egy adott kihívásban gyümölcsöző harmóniánkat. Ha fejlődünk valamit az évek folyamán, akkor mai koccanásunkra már mai válasz kell. Tizenöt évvel ezelőtől egyszer két szál virágot vittem úrnőmnek és szolgálóknak, és az első kérdése az volt: mennyibe került, a második mondata pedig, hogy miért herdálom a pénzt ilyen marhaságra. Földhöz vágtam a virágot. A minap két mondat közé rejtve jelzést kaptam, hogy mostanában ritkábban veszek neki virágot, pedig régebben még akarata ellenére is hoztam abból az alkalomból, hogy nincs semmi alkalom. Ő melegsívfűségben fejlődött, én meg spórolásban: meleg mosolyváltás nyugtázta ezt az örömteli ténytet. A szerelem összetevőiből van, amelyik elszorvad (esztelen belehabarodottság), van amelyik módosul (szexualitás), van amelyik egyre jobban kiteljesedik (harmónia az együtt-fejlődésben).

A családban mint szülő kezdem belátni, hogy minden könnyű nevelési megoldás legalábbis gyanús. Vagy valakinek megkerülése árán, vagy lehengerlése árán, vagy tényleges kapcsolatunk hiánya eredményeként születnek leginkább a „gördülékeny” megoldások. A meggyőzés kicsit időigényesebb, a személyiség tisztelete kicsit öntudatnyírbálóbb és az empátia kicsit fárasztóbb a számomra, mint a „csitt-csatt, így lesz és kész” szülői hozzáállás. Ha ezt még beszorítom tizenöt évvel, akkor ez csak egyféleképpen látszik megoldható: közmegállapodású tétételeket fogalmazunk, hogy ne kelljen minden egyes esetben „lelkizni”. A tétételek

addig érvényesek, amíg jobbat ki nem találnak a felek. Minél tovább él egy tétel, annál gyanúsabb, hogy valaki nem fejlődik. Régen ezt a tételt, ezt a mondatot fogalmaztuk meg: „A TV-hez az olvasás a belépőjegy!” Ki mennyit olvas szorgalomból, kultúrigényből, annyi időt száncat erre a nem veszélytelen manipulátorra. Van, akinél már régen értelmetlen és túlhaladott ez a mondat, van aki szenved, mert úgy vallja, hogy a „betű öl”, én meg úgy látom, hogy a lélek még nem élteti eléggé. A fejlődés beemelt más szempontokat is a jegyváltásba; pl. az egymásért végzett kiemelkedő szolgálatot. Nem lehetünk merevek; az eszményeinket segítő műsorok rugalmasságra intenek. Az élet nyilván akkor élhető, ha a dolgokat kézben tartva figyelünk a feladatok elvégzésére. Nem demokratikus „parlament” egy család, ahol naphosszat megy a huzavona és közben az élet szépen közeledik a csőd, a káosz felé. A család rendjének betartatása legtöbbször találás kérdése. Amikor szeszélyesen és tervszerűtlenül adok ki feladatot, mindig ellenállásba ütközöm. Ennek meg kell tanítania arra, hogy a fejlődés segítése érdekében lehetőleg az előre megtervezhetőket és közölhetőket juttassam a gyerekeknek, hogy ezáltal is megvédjem őket fáradékony, szeszélyes magamtól. Olyan ez, mint a házaset, melyben az esti összebújás a beteljesítője az egész napot átszövő szeretet-jelrendszernek. A gyerekek felé mutatott jeleknek azt kell mutatniuk, hogy „meg akarok nyerni”, és nem azt, hogy „le akarok győzni”.

Fejlődésében szeretném szemlélni a Bokrot is, mely számomra olyan, informatívan rendezett kisközösségi hálózat, melyben a jézusi örökség megvalósítása és az ebben barátokat szerzés a cél. Sokféleségünk a kiemeléseinkből–hangsúlytevéseinkből adódó természetes jelenség, egy-együnk pedig az örökség igaznak tartásában és továbbadási feladatának hivatásintű vállalásában realizálódik. Nincs abszolút koktél, amely örökérvényűnek bizonyulhatna: a tanulás, az ima, az apostolkodás és a karitás itt és most olyan koktélt kínál nekem a Bokorban, melyet a leginkább alkalmasnak tapasztalok arra, hogy az Isten Országá fejlődessen bennünk és általunk. Ezért tartozom a Bokorhoz. Új és új formákat, koktél-arányokat vár tőlünk a történelem Ura. Minden központosító törekvés, minden megfellebbezhetetlenként tá-

lalt állítás, minden tévedhetetlennek és örökérvényűnek megfogalmazott bokros tétel veszélyezteti ezt a szabad fejlődést, az egyetlen tételt kivéve: a jézusi szeretetben való fejlődés az életünk értelme. Ez ott kezdődik, hogy amit szeretném, ha nekem tennének, azt tegyem másoknak, és ott folytatódik, hogy amit szeretne az Atya, hogy velem tegyenek, azt fejlődőképesen tegyem másoknak.

Megkísért engem, hogy szabályokkal rendezzük közös dolgainkat; az illemszabályokból sajnos könnyen válnak bunkók. A közöttünk elszaporodott „en gard” (védekező) állások arról árulkodnak, hogy fejlődésre hivatott meglátásaink tételekké revülve a bokor-üzem működését barátságaink kárára is fenn akarják tartani. Számomra a barátságok nélküli Isten Országá legfeljebb a történelmi egyházi kövületeket jelenti, és nem azt, aminek tartja magát. Amikor az üzemfenntartás miatt nincs időnk beszélgetni, akkor állnak fenn tartósan olyan különbségek, hogy egyikünk nem tartja bűnnek azt, amit másikunk annak tart, egyikünk megsértődik, mivel nem ismeri, és így nem is tolerálhatja másikunk gondolatrendszerét. Végső tehetetlenségek szülik az olyan mondatokat, mint „nem vagyok hajlandó leülni, ha...”. Nem vagyunk eszköztelen társaság: barátságunk lehetősége érdemben le tud ültetni egy asztalhoz öreget a tacsokokkal, szangvinikus alkatút a halkszavúkkal. A Jézus szerinti ba-

2. A fejlődést veszélyeztető tényezők

Sok lehet, sok van. Diagnózist azért állapítanak meg, hogy gyógy módokat találhassanak.

Szétszórtságot eredményez bennem minden olyan kihívás, mely úgy akar használni, hogy nem várja be felzárkózásomat, vagy kiszolgáltatódik a körülményeknek. Hogy az általam végzett dolgok az enyéme is legyenek, tartásjavító gyakorlatokat kell végeznem. A kimondott „igen”-ekben csökkentenem kell a hangulati elemeket: jó passzban vagyok, a felkérés legyezi a hiúságomat... A tervezéskor ott a naptár a kezemben és ott vannak vállalt szeretteim a szívemben, és ott vannak a már vállalt „igenek”. Lassan természetessé kell válnia, hogy „nem”-et kell mondani dolgokra. Nem álszerénységből, nem a kéréttetés hiúsága miatt, hanem a kerettetés hiúsága miatt, hanem az emberi véges idő-energia-lehetőségek miatt. Ha sodornak a dolgok, a rámenős személyek, az még nem biz-

ráságok esélye miatt érdemes valamely közösséghez tartoznom. Szerencsés alkat vagyok. Elfogulatlanul figyelhetem a Bokor prófétái alkatait és a megélést hangsúlyozókat. Próféta-kövülete lennénk, ha kimondanánk: aki bokros, az botránypárti, az azért él, hogy kihívás legyen. Megéltők kövülete lennénk, ha kimondanánk, hogy az a bokros, aki csendes tanúságtevő élettel van jelen a történelemben. Az Isten Országá számomra a kettő egységbe-szeretését jelenti: jel-beszédű és jel-életű életet. A felrázó–kihívó–biztató prófétái hangsúlyt harmóniába szeretném hozni a megvalósítható–vonzó–egyetemeseen érvényes megélt hangsúllyal. Magamban könnyen teremtek harmóniát ahhoz képest, amit a Bokorban kell megteremtenünk: ha nem akarunk hóbörgő csodabogarak lenni, vagy egyre puhuló kispolgári keresztények (ízét vesztett só), akkor tudatosítanuk kell belső koktélkeverésünk szükségességét. Egymásra szorulunk és nem egymást kell győzködnünk az egyoldalúság, egyformaság irányában. Úgy kell jelként szövegeznünk, egymást felrázunk, hogy ezáltal Jézus barátaiavá vágyini akaró emberek szülessenek. Ezt látom fejlődésünk irányának, és nem azt, hogy egy kisebbség leszakadjon keménykedéseivel egy puhánykodó többségről, a hitelességre törekvő életű elhatárolja magát a botrányhóttól. Egymás irgalmára és kiegészítő barátságára szorulunk.

tos, hogy engem is fejleszt a szeretetben. A magam lépegetéseit semmilyen külső lendület nem pótolhatja. Jószándékú elhatározásaim számtalan csődje miatt a testvéri közvetlen jelzést nem tudom nélkülözni: Jelezz, ha szétszórtnak látsz. A „diabolizáltság” ellen tudatos és keménykező gyógy módokat kell nap mint nap ki-találnunk.

Fásultság kísért meg minden sikertelenség esetén. A magam eredménytelenségein hamar túllendítenek az új tennivalók. Közösségi testvéreim csődjeit sokkal nehezebben viselem, átélve a magam tehetetlenségét, súlyosbítva valamennyi lelkiismeretfurdalással. Ha példaértékűnek tartott testvéreimben csalódom, megkérdőjelezek olyan nélkülözhetetlen értékeket is, mint barátság, bizalom, őszinteség... Ugyanezek bizonytalannodnak el, mikor családunkban az ígéretek ígéretésekké süllyednek,

szépen kitervelt dolgaink lekvárságokba fulladnak. Ösztönösen menekülésre fogom a dolgot: Bokorszomorúságoktól családhoz bújok, családtól páromhoz húzódom, páromtól az Úrhoz menekülök. Hogy ez ne váljék ámokfutássá, megkísérlem a Jóistent érzelmileg jól beleszólni minden területbe. Ez csökkenti az ösztönös menekülést és tudatos feldolgozásra késztet. Az a tény, hogy támaszt várnak tőlem, nagyban csökkenti a beleszomorodás idejét, a másokért élni akarás a legjobb gyógyszer a magam nyavalyáira.

A *kifáradást* természetesnek tartom addig, amíg nem sűrűsödik fel és nem eredményez szeretlenségeket: idegességet, türelmetlenséget, agresszivitást, nemtörő-

dómséget... Házasságunkban bízunk az erősebb szeretetében, abban, hogy amelyikünk jobb állapotban van, az kiváltja a másikat. Ez annyit jelent, hogy munkából hazafelé igyekszem regenerálni magam, hogy kipihenten, vagy legalább felvevőképesen érkezem haza. Nagy kísértés, hogy kifáradásra hivatkozva leplezzem az adott feladatra nézve jelentkező lustaságomat. A gyerekek kedves felkérései lendítenek leghamarabb túl ezen, és általában az előreccsalogatásra hamar mozdulok, míg a taszigálási szándéokra még lomhábbá válok. Ebből adódik, hogy mások mozgósítására elsősorban az odavonuló kedves módszereket tartom jónak a magam részéről is. Akinek kifáradását nem lehet ezzel feloldani, az menjen pi-

henni, hogy használható legyen az élete. Életünk kiemelt időszakaira fáradtan érkezni nagy hibának tartom: lelki gyakorlatra, ünnepre, csoportközi találkozókra, csoporttalálkozóra... Fejlődésem legnagyobb gátjai a ritmustalanságok, az egyoldalúságok. Maholnap arról lehet megismerni a bokros embert, hogy karikás szemű, horpadt mellű, sápadt és túlterheltségéről panaszkodó (ha nem is szóban, de gesztusaiban, reakcióiban). Minél sokoldalúbbá tudom magam alakítani, annál többféle tevékenységgel színezhetem az életem, és ez amellett, hogy hasznos, megóv a kifáradás egyik okozójától, az egyhangúságtól (fizikai munka és szellemi munka ritmusa). Igyekszem tanulni az emberi szív munkavégző technikájától: minden munkaritmusból ott van a pihe-nése is. A bokornaptár állandósulása sokat segít abban, hogy „húzd meg — ereszd meg” ritmust tudjak hónapról hónapra megvalósítani. A sokoldalú és ritmikus terhelés talán megóv a krónikus kifáradástól.

A *szellemi eltompulás* az emberiség nagy többségének, nekünk „epigonoknak” igazi veszély. Mi nem fedezünk fel nagy szellemi rendszereket, nem hajt a kincskeresés láza, hiszen tartalmainkat gyökerében mások hozták világra, mi átvettük, átírtuk és csinálgatjuk. Sokszor mazochistaként gyötöröm magam, hogy szellemi adáslehetőségeimet növeljem, és mivel ezt munkaként élem meg, néha elegendem van az egészségtől. Ha nem lennének kisközösségek, ahol várják a továbbgondolható gondolatokat, ha nem lennének szellemileg csiszolandó gyermekeim, tizedannyit nem tanulnék, mint így, hogy vannak. Az ember nem akar leégni. Az ember minél ritkábban akar olyan helyzetekbe kerülni, hogy azt kelljen mondania: fogalmam nincs! Van, aki íróasztalánál hozza világra szellemi adnivalóit, van, aki gyűjtöget. A méhecske minőségre törekvésével, a hangya szorgalmával és a továbbadhatóság válogató szempontjával. Ha jól belegondolok, ebből a szempontból minden közösség, ahol jelen vagyok, „felvevő”, de minden értelmes emberi kapcsolatomban is az lehet. A kisközlés tanulás helyett az érlelő szellemi étellel küzdök az eltompulás ellen. Egy átolvasott anyagban csak ott időzök el, ahol megrezdült valami bennem és továbbgondolásra indít. Olyan káros, nem-káros elcsábulásoknak is szoktam engedni, hogy egy anyagot végig sem veszek, ha valamilyen jó irányba

bezsongat. Később már nem-találkozás házi feladati jelleggel veszem csak át. Az önálló gondolkodás sikerélménye megelőzi azt, hogy az ember tehernek, kényszerű közösségi kötelességnek élje meg a bokros szellemi életet. A mindent megkérdőjelezés felelős, megfontolt bátorsága tudatosítja bennem, hogy valódi érték van rám bízva. A gondolataim másokéval való ütköztetése pedig folytonos pezsgést ad, hiszen az új meglátások táptalaja az a tény, hogy rákényszerülök gondolataim fegyelmezett kifejtésére. A kimondottak, az objektívalódottak szülik a még jobb meglátásokat.

A *lelki leeresztettség* a műlelkiség tipikus velejárója. Amíg lelkiélet címen napirendet akartam teljesíteni, mindig jöttek ilyen száraz időszakok. Szinte ebből is igényeltem a kikapcsolódást: kísértett a profán és szakrális élet kettőssége. Zajló életet élő ember lévén ez a leeresztettség akkor is előjön, ha külső jelekkel, tárgyakkal nem terelem magamat a lelkiélet felé. A műlelkiséggel szemben azt és úgy viszem tudatom síkján az Úr elé, amit és ahogyan átélek mint arra érdemet. A napot átszövő szándékom, hogy odaadottságban fejlődjek: örülök, hogy nem kell azt hazudnom, hogy minden jó csak a Jóistentől, minden rossz pedig csak tőlem ered, hanem átélhetem, hogy ilyen senkiházira is sokat bíztak. Ennek felelőssége odabújjásra készítet, gyermekem az Atyjához. A tárgyyszerű kötöttségben a minap olyan voltam, mint az imádkozó sáska: a mese szerint megzavarták ájtatosságában és ragadozó lévén fölfalta a zavarokodót. A tárgy a Szentírás, a kötöttség a konyhaablak. Reggelente első mozdulataim egyike kibámulni a konyhaablakon, álmosan támaszkodva a párkányra. Ott a Szentírásom helye, mert ott „belébotlom”, ha elfelejteném is. Ezt úgy megszoktam, hogy egy rendcsinálás után begerjedtem, nem találván reggel, amit addig keresni sem kellett. Hát így válik egy jó kötöttség szeretlenség forrásává, holott fejlődésemet lenne hivatott szolgálni. Vissza kell hoznom a lelkiolvasmányt is az életembe, de a már említett érfelő formában: nem habzsolni, hanem személyessé téve továbbgondolni. Lesem az ilyen tárgyú családos írásokat, de csak nem akarnak megszületni, vagy ha akarnának is, nem jut rájuk cella, idő, energia. Segítsünk egymáson, mert más nem tud úgy segíteni, ahogyan a családban élők tudnak.

Az *agresszivitás–uralkodás* veszélye abból adódik, hogy az ember türelme és ötlettára kimerül. Pontosan akkor jelentkezik, mikor a továbbfejlődés lépése következhetne. Ehelyett a felemelt hang és a felemelt kéz következik. A felemelt kéz nálam nem ütésre emelkedik, hanem együtt emelkedik egy gyerekkel, akinek határozottan eszébe kell vésnie, hogy amit nem akar, hogy vele tegyenek, azt ő se tegye mással. Az én „grabancomat” más már nem ragadja meg, magamnak kell azt megtennem. Gyerekeink felé mérsékletre int, hogy én is voltam gyerek és csibész, és hogy fejlődésüket vagyok hivatva segíteni, nem pedig beidomításukra lettem az apjuk. Nem a mieink, csak reánk vannak bízva. Segít a magam legyőzésében az a belátásom, hogy a másokért élés = éltetés. Az éltetés pedig az egyéni kibontakozás, az egyéni élet/Élet fejlődésének szolgálatát jelenti. Szeretném persze én is, ha gyerekeinkben tovább bontva látnám jó tulajdonságaimat, és szeretném, ha megvalósítanák azt, amibe én belebuktam. Értékszemléletet és lehetőségeket kell kínálnom, de a lábaikat nekik kell megemelniök. Ám ki tudja ezt kívárni, ki tudja elviselni mindenfelé tekintgetéseiket, mikor mi tudjuk, hogy melyik irányba érdemes nézni? Erőt és önfegyelmet kell mérítenem az ugyancsak nagycsaládos mennyei Atyától. Minden agresszivitás feszültségeket indukál bennem, tehát a bűnre vezető alkalmakat igyekszem elkerülni. A nem várt negatívumok szintén „huszárvágásra” indítanak, ezért mesterségesen csökkentem ezek lehetőségét. Ez azt jelenti, hogy ha eseményeket várok, akkor a várhatónál rosszabbra számítok, hogy ne érjen nagy meglepetés. Ha pedig személyekről van szó, akkor igyekszem jobbat feltételezni róluk, mint amilyenek józan ésszel látszanak, s magam keresem mentségüket, mikor csalódom kellene bennük. Erre szokták itthon mondani: „Na most jön a széplelkű apu a mentegetőzésekkel, amelyeket nem neki kellene mondania”. Inkább legyen az ember ilyen, minthogy beálljon a dzsungelbe, ahol agresszív létharc folyik. Dühít, ha puhányságból használják gépeimet, s magam megyek holmijaim után... Baj csak akkor van, ha szükségben is szűk

szívvel nézem, hogyan használják szerszámaimat. A szűkkeblűség pedig szűken méri a bizalmat a felebarátnak, és inkább elmarja, mint testvérré barátkoztatja. Pedig a fejlődés iránya a barátokat szerzés felé mutat.

Az *anyagi gazdagodás* veszélye sajátosan van meg a nagycsaládban. Olyan ez, mint a szegénységi fogadalmas szerzetes egyéni nincstelenségének és a rend komoly gazdagságának kettőssége. Nem valószínű, hogy cölebszként, vagy aggregényként ilyen és ekkora családi házban laknék, nem feltétlenül volna ekkora hűtőládám stb. A normális élethez normális keretek kellenek. Egy ekkorácska családhoz olyan üzemgazdálkodás kell, ahol viszonylag nagy pénzeknek kell forogniuk. Vagyronról van szó: több milliós ingó és ingatlan értékről. Az éhezökhöz képest dúsgazdagok vagyunk, a hazai viszonyokhoz képest (pl. öt háromgyermekes család együtteséhez képest) átlag alatti tényekből hozunk ki átlagot felülmúló eredményeket. Hát hol itt a rendteremtési, sőt fejlődést segítő lehetőség? Hazai evangéliumi hitelességünkhöz az kell, hogy lássák: jószívűek vagyunk. Az Úr előtti hitelességünkhöz az kell, hogy lássa: egyre jobb szívűek vagyunk. Ha azt mondják: legyenek szegény, én azt mondom, az vagyok: személyi cuccaimon kívül enyém a termelői munka, a karbantartás... nincs mód arra, hogy elzsirosodjék a szívem; az életteret biztosítanom kell, másokért kell élnem, és mindezekelőtt családukért. Mi ment meg a lelkiismeretet nyugtalanító gazdagságtól? A fejlődni hivatott jószívűség, a karitás, és a megvalósuló nagycsalád. A megtért szülő még nem megtért család. Gyermekünk sem spórolhatják meg a megtérést. Az anyagiakra vetítve ez annyit jelent: kell, hogy fokozatosan beelássanak gyermekeink is anyagi ügyeinkbe, s fokozatosan beleszólhasanak pénzgazdálkodásunkba. Így határozódik meg a család éhezökhöz képesti összege, mintegy a család szeretetének eredője. Az ezt felülmúlni akaró szülői adásteljesítés a szülő rendkívüli forrásaiból, mintegy „saját zsebére” megy. Mivel egy család vegyes elkötelezettségű emberekből áll, a szűkszívűségnek nagyobb a veszélye, mint egy csak kisgyermekes, vagy egy teljesen megtért család esetében. Ami segít a fejlődésben, az az, hogy adni jó. Ünnepelni csak úgy jó igazán, ha más is ünnephez segítünk. Enni úgy jó igazán, ha másokat is hozzásegítünk. Szépen ruházkodni úgy jó igazán, ha másokat is hozzásegítünk. Mindehhez még besegít az a tapasztalati tény,

hogy mi magunk is megajándékozottak vagyunk. Megszégyenítő volna, ha éppen nálunk apadna el az ajándékozó szeretet áramlása.

Az *elszegényedés* is lehet a fejlődés gátja. Ha éhes vagyok, fáj a fejem és ingerlékeny vagyok. Ha ruházatom nem engem fejez ki, hanem hivalkodik a szegénységgel, akkor idegennek érznek az emberek, és magam sem találok helyem, nemhogy evangelizáljak. Ha nem tudok pihenni, a másnapom sinyli meg, és azok az emberek, akik utamba kerülnek. Rászorulóvá válhatok, családk pedig haszonélvezőjévé az irgalmas szívű egyházi és önkormányzati szerveknek ahelyett, hogy a jószívűség törvényének fejlődőképes jeleivé lennének. Muszáj talpraesettnek lenni, ha nem akarunk passzív társadalomformálóká álltyedni, hanem mindenki által élhető aktív jézusi életvitelt akarunk megmutatni szavainkban és tetteinkben. Megmenthet az igénytelenségre törekvés, mely megspórolja a divatcikkek felárait. Segíthet az áramoltatásban való részvétel, mely használt termékekkel is szépen felruház. Segíthet a sokoldalúságra nevelődés. Annak idején „kis hülye értelmiséginek” tituláltak és magam sem hittem volna, hogy mi mindenre képes az ember, ha felgyúri az inge ujját. Ne bántsanak a faluromantikában mélyzők, ha mosolyog bennem a parasztgyerek, aki klottgatyában kapálta a kukoricát, és sírt a forró homok okozta fájdalom miatt. Mosolygok, de nem lebeszélek. Ha engem le tudtak volna beszélni kétkezi szakma tanulásáról, két ház építéséről, akkor még ma is legfeljebb a kiskost játszanám, tetszelegvén értelmiséginek vélt mivoltomban, ugyanakkor siránkoznék a kétkezi szakembereknek kiadott pénzek miatt. Talpraesettség és összetartás akármi-lyen gazdasági helyzetben megteremti a szükséges minimumot, mint Dél-Amerikában vagy Indiában, ha kinevelődik egy erre alkalmas nemzedék. A mi bokros nemzedékünknek saját gyermekeiben a szellemi hangsúly mellé fel kell zárkóztatnia a két kezünk hétköznapi becsületét. Apaként arról álmodozom, hogy fejlődő szellemiségű, főként kétkezi munkából élő

gyermekek kerüljenek ki családkunkból. Ez látszik egy kommunális jellegű reális életforma előfeltételének. Isten gazdag teremtése az emberiség személyválogatás nélküli gazdagítására történt. Amíg ez meg nem valósul, kénytelen vagyok elviselni az adástörvényben rejlő szegénységet, de nagyon szeretném, ha a fenti célt ez nem veszélyeztetné.

A *góg* azért veszélyezteti a fejlődést, mert önelégültségből fakad. Sok okunk lehetne az önelégültségre, ha viszonyítási alapul az mennyei Atyán kívüli valakiket vennénk. Természetellenesen élő környezetben a nor-

hangoztatja elveit és azokból fakadó céljait, néha már úgy látja, mintha sikerült volna meg is tennie azokat. Kívülről mondhatnak gógösnek, mert határozott véleményem van és határozott tervszerűség az életalakításomban — lelkük rajta! Kívülről mondhatnak gógösnek amiatt is, hogy nagyobbakat sikerül mondanom, mint valósítanom — lelkem rajta! A szerénység még nem ártott meg egyik prófétának sem, egyik sem keverte össze a maga hangját küldetése hangjával, álmait valós tényeivel. Legélesebb kritikussaink a gyermekeink. Szülői szerénységük talán képes le-

győzni bennük az ösztönös ellenállást, és hibáink alapján a tudatos másként élni akarássá nemesíti bennük a hibáinkra adandó válaszukat. Ha fejlődésben tekintem magunkat, akkor szintén nincs mire felnéz-nem (büszkélkednem), helyette az előrelépés módját kell kutatnom, nem pedig várnom, hogy majdcsak valaki megint megmondja, mit kell, mit érdemes csinálnunk, csinálnom.

Fejlődnöm kell a jézusi szeretetben, vagy nincs értelme az életnek. Nem mentenek meg mégoly szép kövületek sem, mint a kisközösségi forma, a tanulási elvárás, a megszakássá vált vagy elhalt hármas kötelék (istenkapcsolat, lelkivezető, kisközösség), a lelkigyakorlatok megszokottsága... Csak a fejlődő élet ment meg az Életre. Vagy újra kell éleszteni a megszokottakat, vagy új élet-

formákat kell találni — úgy keresve, hogy addig is értékeljem a pislákoló mécsbelet egy-egy bokros szokásunkban. Lehetséges, hogy a só, kovász, lámpás hasonlatok sorába nekem beletenné Jézus a szívet is. Legyetek olyan, mint a szív: fáradhatatlan életitmustokkal családjaitok zsibadó részeibe pumpáljatok életet, közösségeitek sorvadó tagjait meleg áramlattal segítsétek életre, hogy éljen, aki élni maga is akar; embertársaitok manipulált és kiszolgáltatott tömegeibe szeressétek bele a tőlem kapott szívritmust, hogy általatok tapasztalják meg először, hogy velem egy ritmushban lenni jó és hasznos — mondhatná az Úr.

A csavargó

*Hetente egyszer megtalálsz
világitatlan kapualjban;
sáros lábbal arcába léptek,
fénytelen szeme nem világít.
Lásd, neki is volt gyermek-arc,
a szemében szép tüzek égtek,
szaladgált könnyű kis cipőben,
odatarta arcát a fénynek.
Miféle gondok szöttek-fonták
köre a ráncok ezreit,
miféle cudar sorsszerűség
fakította ki álmait,
s a lelkéért, a taposottért,
mely a föld-pokolban szikkad el,
s az elszalasztott megváltásért —
mindezért vajon ki felel?*

mális élet is jel. Elfolyó közegben a kis tartással bírók is kiemelkedőek. Az infantilizmusba beletörődöttség között a felnőtség terheit és felelősségét vállalók valakiknek látszanak. Csak a mihez képest-re kell vigyáznunk. Akiknek több adatott, azoktól többet is várhatnak el. Szegény szolgálói vagyunk az Országnak, s hogy azok is maradjunk, reális önismerettel kell rendelkezünk. Akkor érzem, hogy ebben valamicskét fejlődöm, amikor veszem a fáradságot, és reflektálok dolgaimra, amikor kiértékelem szavaimat, tetteimet, amikor figyelem, hogy hogyan értékelnek azok, akik szeretnek, és azok, akik nem szeretnek. Az ember, ha sokat

Gromon András, Budapest-Széphalom plébánosát 1996. március 21-én Paskai László bíboros, prímás-érsek kiközösítette a katolikus egyházból, mert Jézus feltámadásáról másképp gondolkodik, mint a hivatalos egyház. Egyben megtiltotta neki, hogy a továbbiakban papi funkciókat végezzen, és megfosztotta plébánosi hivatalától is. A plébános mellett kiálló híveket (97%) ugyancsak kiközösítéssel fenyegette meg.

Mi ebben a rendkívüli? Ha egy vallási szervezet vagy akár egy párt alapelveit és jogrendjét megsérti valaki, nyilvánvaló, hogy automatikus módon kizárja magát abból a szervezetről. Ennek kinyilvánítása pusztán formáság, miért lenne ez elítélendő, hiszen maga a bűnös a hitelv megsértője és a jogrend megtagadója. Így van ez minden vallási, állami, politikai, egyesületi stb. rendszerben. Felháborodásnak és tiltakozásnak tehát nincs helye.

A mi zsidó-keresztény kultúrkörünkben, ahol a hitelvek (ideológiák) és jogszabályok (törvények) elsősége kétségtelen, valóban nehéz a sorból kilógók és az egyszerre nem lépők mellett érvelni.

Vegyük csak a názáreti Jézus esetét! Diego Fabbri: Jézus pöre c. drámájában egy család arra teszi fel az életét, hogy kiderítse, jogszerű volt-e a zsidó Főtanács halálos ítélete Jézus fölött? A kérdés 2000 év óta foglalkoztatja a zsidókat és nem zsidókat. A dráma szereplőinek, amíg a hitelvek és jog talaján állnak, nem lehet más válaszuk, mint hogy a zsidó bíróság ítélete — egy-két formai hibától eltekintve — elvszerű és jogszerű volt. Hiszen Jézus megsértette a zsidó vallás hitét és törvényeit. Tehát eretnek volt, mert káromolta az Istent, amikor azt a Jahvét, akinek a nevét egy évben egyszer mondhatta ki a főpap a Szentek Szentjében, Abbának Apukának szólította, és magát eme apa gyermekének mondta. De rendes ember is volt, hiszen a zsidó egyház törvényes rendjét számtalanszor

felrúgta, amikor megszegte a szombatot, nem tartotta a böjtöt, elvetette a kultikus előírásokat stb. Nincs olyan zsidó, aki ha Jahvét imádja és a mózesi törvényt tiszteli, ne bélyegezné eretneknek és törvénszegőnek a názáreti Jézust, és a törvény nevében ne ítélné el. A mózesi törvény pedig az istenkáromlót halállal bünteti... Annak feltételezése, hogy hitük téves vagy törvényei rosszak, meg sem fordulhatott a fejükben, mert felettes énjük cenzúrája megakadályozta őket ebben. Hiszen abban a pillanatban, amikor a kétség felmerül, magukat is eretneknek és lázadónak kellett volna tartaniuk. Jézus erkölcsi nagysága, tettei, melyekben senki sem vádolhatta őt (Jn 8,46), csak annyiban merültek föl a bírósági tárgyalás előtt, hogy ez az ember túl sok jót tesz, és ha tovább tűrik, az egész nép hinni fog benne (Jn 11,47–48).

Vegyük most Gromon András esetét! Annak, aki a római katolikus anyaszentegyháznak hithű tagja és engedelmes fia, annak semmi kétsége nem lehet arról, hogy Gromon András eretnek és rendbontó, hiszen kezdeni egy olyan alapvető hittételt, mint Jézus feltámadásának dogmája és megtagadni az engedelmisséget (híveivel együtt) a törvényes egyházi hatóságnak, ez bizony vérlázító tett. Örüljön Gromon András, hogy nem a zsidó Főtanács ítéli el, vagy nem a középkori inkvizíciós bíróság, mert akkor ő is könnyen a keresztben, ill. a máglyán találhatná magát. Paskai László bíboros, prímás, érsek úr ítélete, a kiközösítés, a működés- és hivatalmegvonás még istenes ítélet az említettek mellett. Az ilyen gyakorlat különben is Szent Péterig és Szent Pálig megy vissza. Hiszen az Apostolok Cselekedetei szerint Ananiás és Szafira „alternatív gyakorlata” az „őskommunizmus” szemben totális megsemmisülést jelentett a rendbontóknak (ApCsel 5,1–11). Pál apostol pedig azt írja a galatáknak, hogy ha valaki, akár egy mennybéli angyal, más evangéliumot hirdet, mint ő, az átkozott legyen

Aki nem lép egyszerre...

(Gal 1,8–9). Az átkozott legyen (anathema sit), vagyis a kiátkozás éppen Pál apostoltól került be az egyházi törvénykönyvbe (Codex Juris Canonici)... Amint a zsidó egyházban, úgy a római katolikus egyházban; a hithű és engedelmes hívők fejében nem fordulhat meg, hogy pl. Jézus feltámadását másképp is lehetne értelmezni, mint a katolikus dogma, vagy hogy a katolikus egyház kiközösítő gyakorlata éppen Jézus egész szemléletével van szöges elentétben. Az egyház evilági, hatalmi rendszerré válása kétségtelenné teszi ezt a gyakorlatot, főleg a fanatizált és infantilizált emberek előtt... Gromon András tettei, a széphalmi plébánia közönségből közösséggé kovácsolódása semmit sem jelent ennek a hit- és jogközpontú egyháznak, ill. egyházi vezetésnek. Az egyházi hatóság a maga hitelveihez hűségesen és jogrendszere szerint törvényesen átkozza ki Jézushoz hűségesnek maradni akaró papját.

Erkölcstől a dogma és jog helyébe! Az említett Diego Fabbri darabban a család tárgyalása rövidesen áttevődik a jogi síkról a személyes, erkölcsi síkra. A család feje, a főbíró azért nem tudja kimondani az évek óta minden este meghozott jogi ítéletet a názáreti Jézus felett, mert a nézők, de családjának tagjai is felismerik ennek a Jézusnak igazi jelentőségét. A názáreti Jézus üzenete erkölcsi üzenet, a kereszténység lényege nem hitelvek és jogszabályok tömkelege, hanem a szeretet csúcspontja. Érdekes lenne elgondolkodni azon, hogy ha a kereszténység 2000 éve a szeretet hitére és rendjére épült volna, és nem hitelvekre és jogszabályokra, felgyulladtak volna-e az eretnekégető máglyák és bekövetkeztek volna-e az egymást kiközösítő egyházszakadások. Jézus aligha akarhatott olyan vallást és olyan egyházat, amilyen a történelem során már mérhetetlen sok volt. Jézus olyan közösséget akart, amelyet a szeretet erkölcsi elve határoz meg, és emellett eltörpül, hogy ki mit hisz és mit nem hisz a hihető dolgok közül; de eltörpül az is, hogy

fegyelmi dolgokban ki mit lát jónak, hiszen az együttműködést a testvériség rendje határozza meg. A szeretet etikai elve még az etikai elv megsértőit sem büntethetné kizárással, hisz a nem-ártó szeretet megakadályozná ebben.

A 21. század küszöbén a kereszténység gondolkodóinak komolyan át

kellene gondolniuk, hogy mitől is kereszténység a kereszténység. Az evangéliumok egyszerű olvasói számára is nyilvánvaló, hogy Jézus egyháza nem katonai alakulat, ahol mindenkinek egyszerre kell lépnie és ahol senki nem lóghat ki a sorból. Jézus közössége olyan lakodalmas nép, mely Isten- és ember-szerelem-

től megittasulva a maga saját hite és a maga saját szeretettől meghatározott léptéke szerint halad az Ország Útján az Atya földi és égi Országá felé. Gromon András ügye számomra hatalmas kiáltás: Lakodalmas nép, és nem hadsereg! Akinek füle van, hallja meg!

Kovács László

Nyílt levél Gromon Andrásához

Kedves András Testvérünk!

A Bokor Közös Képviselő (KV) áprilisi összejövetelén szomorúan és megdöbbenéssel értesült a Téged és a széphalmi plébániaközösséget ért egyházfegyelmi intézkedésekről. Szeretnénk, nézeteidről függetlenül, egyértelműen kiállni Melletted, plébániai közösséged mellett, és főleg az általunk jézusinak gondolt értékek mellett.

Paskai László, esztergom-budapesti érsek március 21-i levelében megállapítja, hogy eltérsz a katolikus egyház tanításától, kiemelten Jézus feltámadásának a tagadásával. Szóbeli megnyilatkozásaid mellett lefordítottad és templomodban terjesztetted Karl Herbst „A valódi Jézus” c. könyvét, amely tagadja Jézus feltámadását és a katolikus egyház több lényeges tanítását.

Mindezek alapján mint eretneket, önmagától beálló kiközösítés folytán kiközösítettnek minősít; megtiltja, hogy papi funkciókat végezz, és megfoszt plébánosi hivatalodtól.

Templombajáró Híveid csaknem egésze (97 %) többszöri szavazás során is a plébánián maradásod mellett állt ki. Ezzel kapcsolatban Paskai bíboros megállapítja, hogy ha a Jézus feltámadását tagadó plébános mellett szavaztak volna, akkor a hívek közössége sem volna már katolikus, egyébként pedig a papi szolgálat a küldetésre és nem a választásra épül.

Ez a középkort idéző inkvizíciós hozzáállás mélységesen megdöbbsent minket.

Előttünk Jézus egyházáról egy olyan eszményi kép lebeg az evangéliumok tanulmányozása után, amely valódi szeretetközösséget és nem hatalmi szervezetet mutat. Ebben a szeretetközösségben a kereső értelem és szabad akarat az Isten ajándéka. Ebben a közösségben nincsenek urak és szolgák, hanem mindannyian testvérek. A közösség vezetőinek egyetlen hatalma van: a szolgálat, és nem az uralkodás. A közösség a szeretet rendjére, és nem a kikényszerítő és megtorló jog rendjére épül. A közösség fő kritériuma nem az „Uram, Uram”-ozás, hanem „az Atya akaratának teljesítése”. Vagyis nem az eldönthetetlen hitvitákban, hanem a gyakorlati szeretet megélésében látja a kereszténység lényegét.

Az Ellened és Híveid ellen foganatosított egyházi intézkedések, úgy véljük, ennek az eszményi egyházképnek megcsúfolását jelentik.

A katolikus egyházon belül ez a szemlélet megtagadja az alapvető emberi jogokat: a gondolkodás, a lelkiismeret, a szólás szabadságát. Arra akar kényszeríteni, hogy ne gondold azt, amit gondolsz, lelkiismeretedet pedig vedd alá egy külső hatalom kényszerének.

A magyar katolikus egyházon belül nem érvényes a másság tisztelete, a testvéri párbeszéd és az elvi és gyakorlati tolerancia.

Az egyházon belül a hitelvek, és nem a morális elvek képviselik a legfőbb értéket. Így történhet meg, ami Jézus esetében is megtörtént, hogy az emberi szeretet hősi tettei nem számítottak, a zsidó Főtanács halálba küldte az „eretnek” Jézust. Téged is „önmagától beálló kiközösítéssel” kiközösítenek az „eretnység” vádjával, miközben a jézusi morális elvek megszegői nem esnek kiközösítés alá. Sőt, mindezt a gazdag egyház, az uralkodó egyház, a megtorlást alkalmazó egyház képviselői teszik a szegény Jézus, a szolga Jézus és szelíd Jézus nevében. A kiközösítő egyház azonban nem Jézus egyháza!

Tudjuk, hogy mindezekről Te is hasonlóképpen gondolkodol. Nyílt levelünkben mi nem óhajtunk senkivel hitvitába bocsátkozni, de kijelentjük a következőket:

1) Tisztelettel adózunk Neked és a széphalmi plébániai közösség tagjainak azért, mert minden körülmények között ragaszkodtok a gondolkodás-, lelkiismeret- és szólásszabadság isteni ajándékához, ami mindannyiunk fejlődésének feltétlen feltétele.

2) Tiltakozunk a hatalmi egyház hazai képviselőjének Jézus eszményeit megtagadó magatartása miatt.

Budapest, 1996. április 17.

A Bokor Közös Képviselő: Király Ignác, Bajnok Kristóf, Bisztrai György, Bóta Zsuzsanna, Kaszap István, Kovács László, Schanda Beáta, Vincze Endréné Gécy Gabriella.

Hartmut Meesmann

Hogyan omlik össze egy kártyavár?

Most Lüdemann legújabb, „Eretnekek” c. könyve keltett izgalmakat: a 49 éves tudós talán tanbeli eljárás megindulását hívja ki maga ellen ezzel a művével — ami szenzáció lenne, mivel a protestáns egyházban eddig még sosem nyúltak ehhez a végső eszközhöz, hogy elvitassák egy teológiaprofesszortól az igaz evangélikus hitet. Mindenesetre ezzel kapcsolatos híresztelések hallhatók a *Hannoveri Tartományi Egyház* köreiből.

Mitől olyan veszélyes, olyan kényelmetlen és olyan gyanús ez a férfi? Legújabb könyvében, amelyet a Radius-Verlag hozott ki, azt az elsöre egyáltalán nem annyira izgató tételt képviseli, hogy a Biblia, ahogyan ma előttünk fekszik, már hatalmi harcok és heves teológiai viták eredménye. Az a történetileg nem vitatható tény, hogy korai keresztények bizonyos nézeteit és írásait nem kanonizálták, azaz nem vették föl a hit hivatalos okmányainak állományába, „a történelmi győztesek” dokumentumává teszi a Bibliát. Már korán gyártottak eretnekeket azzal, hogy bizonyos emberek hitét más keresztények mint hamis hitet elvetették. „A Biblia a másként hívők elleni harc terméke”, mondja Lüdemann, a hitbeli pluralitást már a kereszténység kezdetén megakadályozták. Ebből fakad az a megállapítása, hogy „az első keresztény generációtól a második század végéig terjedő időben fontosabb döntések születtek az egész kereszténység szempontjából, mint a második század végétől máig”.

Gerd Lüdemann, céhének inkább nyugodt és higgadt képviselője ezért „a keresztény igazságosság parancsának” tartja, hogy „mindenekelőtt ugyanazt a jogállást biztosítsuk a kereszténység kezdeti szakaszából származó minden fennmaradt írásnak, és ne akadályozzuk meg, ill. ne korlátozzuk eleve a történeti megértést egy szentírás dogmatikus tételezésével”. Lüdemann tehát igazságot szeretne szolgáltatni az ún. eretnekeknek. Ezért fogalmazza meg könyvében a következő tézist: „A második századbeli eretnek férfiak és nők legalább olyan közel állnak Jézushoz, mint az igazhitűek, és haza kell térniük az egyházba.” És ezért hangzik így könyvének alcíme: „A korai kereszténység másik oldala”.

A kereszténység kezdeteinek következetesen történeti szemlélete arra ösztönzi a göttingeni újszövetségest, hogy a Bibliát többé ne „Isten szavaként”, hanem radikálisan „emberek szavaként” fogja föl. A názáreti Jézus különleges jelentőségébe vetett hit, ahogyan az kifejezésre jut az újszövetségi iratokban, állítása szerint azok interpretációjának eredménye, akik ezeket az iratokat szerezték. Ebből az következik számára — és ebben áll Gerd Lüdemann provokációja —, hogy a Biblia nem tekinthető többé a keresztény hit végső és kötelező normájának. Eretnek-könyvében azt írja: „Az Újszövetség tévedhetetlenségének, ellentmondásmentességének vagy egységének állítása tarthatatlan. Az újszövetségi kánon keletkezésének történeti szemlélete kártyavárként dönti romba az egyház és a teológia falait, amennyiben azok az Újszövetségre mint Isten ígéjére épülnek.”

Lüdemann ezzel egyúttal a protestáns „sola scriptura” elvet is sutba vágja. Ez azt mondja ki, hogy a hit egyedül az Íráson alapul. Lüdemann teljesen józanul érvel ezellen: „A történeti gondolkodással a szentírási elv önmagát intézte el.” Mint mondja, ez a történeti kutatás eredménye. A modern ember arra van kárhoztatva, hogy történetileg gondolkodjék, és ezt nem lehet többé visszacsinálni. Ezért ő arra tesz kísérletet, hogy a modern igazságtudatot — amely szorosán kötődik a történeti gondolkodásmóddhoz — összekapcsolja a korszerű hitfelfogással.

Lüdemann végkövetkeztetése így hangzik: „Csak a történeti kutatás segít minket annak megismerésében, ki volt valójában a názáreti Jézus, és ma ő a kereszténység normája, nem pedig a hit Krisztusa.” A szentírási elv helyébe, ti. hogy a Biblia a norma, a göttingeni tudós ezt a jelszót állítja: „Egyedül Jézus!” Arról van szó, hogy feltárjuk Jézus eredeti üzenetét, tehát a mai hitértelmezés mércéjéül a Biblia keletkezése előtti időt tegyük meg. „Számomra”, mondja egy beszélgetésben, „ma ez az egyetlen útja annak, hogy hitelreméltóan bánjunk a hittel.” Lüdemann optimista a tekintetben, hogy ez az eljárás sikerre vezethet. Nem osztja azt a nézetet, hogy számunkra, mai emberek szá-

mára Jézus csak a hit tárgyaként, „a hit Krisztusaként” közelíthető meg. Úgy véli, hogy Jézusszándékát meszeszemenően rekonstruálni lehet példázatainak segítségével, minthogy ezek igen eredetiek, egyszerűek és világosak. Egyáltalán nem kell hozzájuk fűzni azokat a teológiai-dogmatikai spekulációkat, amelyeknek az elhívésére még ma is kényszerítik az embereket.

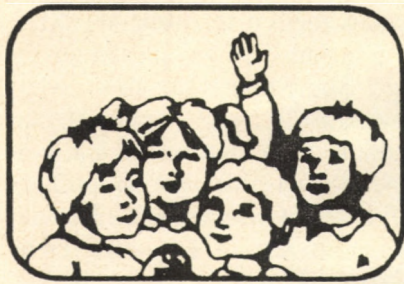
Arra a kérdésre, vajon a Szentírás és a Hitvallás talaján áll-e még, Lüdemann egy interjúban nemrég nyílt-szívűen megvallotta: „Lelkiismereti okokból — nem!” Aztán pedig hozzáfűzte, hogy véleménye szerint ma újra kellene fogalmazni az Apostoli Hitvallást. A beszélgetésben még egyszer megerősítette, hogy például a szűzi születésben, úgy, ahogy azt a hivatalos hitvallás változatlanul kimondja, történeti tényként nem képes hinni. A Jézusról szóló egész ógyházi tanítást (a krisztológiát) is elavultnak tartja. Könyvében azt írja, „sajnálatos körülmény, hogy a hívők túlnyomó többsége vasárnaponkint megvall — hogy ne mondjuk: ledarál — valamit az istentiszteleten, amit egyáltalán nem ért már.” Lüdemann kritizálja, hogy „a példabeszédek Jézusa, a szűztől születés és Jézus le tartóztatása, ill. azt követő megfeszítése közötti egész idő kiesik a Hitvallásból, és ott lyuk tátong.” Ezt a lyukat kitölteni „a mostani óra parancsa”. Ha ez nem történik meg, akkor a keresztény hit mindinkább érthetetlen meseelbeszéléssé válik, amely többé semmit sem képes hozzászólni a modern ember életéhez.

A göttingeni „eretnek” így megintgathatatlanul kitart „veszélyes” kijelentései és álláspontjai mellett. De hogy viszonyulnak Lüdemann-hoz teológus kollégái és kollégái, akiknek ezt a tételt adja útravalóul akadémiai munkájukhoz: „A teológusoknak újból és újból meg kell tanulniuk «én»-t mondani, és szükség esetén egyenesen ellentmondani a hagyománynak”? „Bojkotálni fognak”, mondja Lüdemann, és megvonja a vállát.

Fordította: —n—s

Forrás: Publik-Forum 1995/24.

A könyv: G.L.: Ketzler — Die andere Seite des frühen Christentums. Radius-V. 1995. 320 o.

Leszkay András bácsi Moha-meséje

Sárgarépa főzelék

Ugri Bugri, az öcskösöm fel-emelte egyszer ebéd közben a tányérját: „Kérek szépen még néhány húspogácsát!” Mi ugyanis így neveztük a vagdalthúst, a faszoroztat. Adott neki édesanyám még kettőt, és figyelmeztette: „A főzeléket is edd, kisfiam! A sárgarépa-hoz még hozzá se nyúltál.” Vagy öt perc múlva ismét felemelte a tányérját az öcskös: „Kérek szépen még néhány húspogácsát!” „Ejnye kisfiam, mondtam, hogy egyél főzeléket is. Miért nem eszed?” „Nem szeretem!” Erre már édesapánk is ránézett: „En se szeretem valami különösebben, de nem tartom fontosnak, hogy szeretem-e vagy sem. Ma ez van ebédre, tápláló, tehát eszem.”

Újabb öt perc múlva már aggódva szólt rá édesanyám Ugri Bugri-ra: „Miért nem eszel, kisfiam? Megint megetted a húst főzelék nélkül. De húst már nem kapsz többet. Edd meg most a főzeléket üresen!” De Ugri Bugri nem nyúlt a kanala után. „Nem kérem a főzeléket, édesanyám! Nem eszem meg! Nem ízlik!” Most már Gyopár bátyánk és én is rábámultunk az öcskösre. Ilyesmí szokatlan volt a mi asztalunknál. Édesanyánk hangja meg is szigorúsodott: „Nem az a fontos, hogy ízlik vagy sem, az a fő, hogy megedd.” De Ugri Bugri kezeckéje most se mozdult. „Tessék szíves lenni megengedni, hogy ne egyem meg! Van még más étel is, ami tápláló. Ez nem ízlik.” Szüleink összenéztek és hallgattak. Ekkor már megtanított engem Földjgszakáll bácsi, hogy minden helytelen cselekedet egy még helytelenebbnek vág ösvényt. Nekem tehát azon járt az eszem, miféle újabb hibát enged majd be az öcskös életébe ez a mostani. Ki is találtam, mi következhetik, és ebéd után, miközben szobánk felé lépegettünk, így szóltam hozzá: „Ha nem eszed meg azt is, ami nem ízlik, nemsokára nap után el fogsz késni az iskolából.” Az öcskös nevetett: „Az lehetetlen, hiszen én ébresztem fel

minden reggel a szivacsot meg a krétát, az egész iskolát.” Amit most elmondtam, az az iskolaév kezdetén, szeptember végén, vagy október elején történt.

Ugri Bugri ettől kezdve sosem ette meg azt, ami nem volt ínyére való. Édesapánk azt szeretete volna, ha magától eszmél rá, nem fontos, hogy mindenik étel élvezetes legyen, élvezetet is szerezzen, édesanyánk viszont igyekezett a kedves ételeit készíteni. Én meg abban bíztam, a következmények majd megértetik vele, akkor se szabad letennie kanalát, ha sárgarépa van a tányérján.

Egy október végi reggelen, amikor Gyopár meg én már javában mosakodtunk, Ugri Bugri még nagy kényelmesen feküdt atakarója alatt. Hirtelenében megféledeztem jóslatomról, és ezt kérdeztem tőle: „Csak nem vagy beteg?” Gyopár meg ugyanekkor ezt: „Lustának méltóztatol lenni?” „Éppen csak még nem ízlik a felkelés.” Gyopár nevetett: „Hát nekem talán ízlett?” És szüleinknek a következő napok folyamán újabb aggodalommal kellett tapasztalniok, hogy Ugri Bugri csak akkor bírja rászánni magát, hogy kibujjék az ágyból, amikor Gyopár meg én már-már indulunk is.

Október végén pedig már rendszeres későn járónak számított az iskolában. Ekkor úgy gondoltam, eljött az ideje, hogy működésbe lépjen, és egy délből, mikor együtt

lépegettünk hazafelé, így szóltam hozzá: „Hát megtörtént a lehetetlen, mert azt mondtad: 'Lehetetlen, hogy későnjáró legyek'.” Az öcskös nem is aggodalommal, hanem szinte kétségbeesve pillantott rám, de csak este válaszolt. Felkötökölt az ágyában és így szólt: „Hát akkor segíts rajtam, Moha, hogy ne késsem el többé! Amikor jónak látod, húzz ki az ágyból! Ha ellenkezem, le is önthetsz.” Megráztam a fejem. „Nem úgy segíték. Úgy segíték, hogy ne kelljen másnak húznia ki téged az ágyból, hanem magadtól is fel bírj kelni. Ha rosszul gomboltak be egy mellényt, az elején kell kezdeni az újragombolást. Na! Gyere velem!”

Kiveztem a konyhába, és megálltam vele édesanyánk előtt: „Tessék szíves lenni sárgarépa főzeléket főzni holnap ebédre!” Édesanyánk örvendezve bólogatott, az öcskös viszont elkerekült szemmel bámult rám: „Ez neked segítség, hogy ne késsem el?” Magabiztosan bölintottam én is: „Ez az egyetlen igazi segítség. Ha meggyógyítjuk az alapbajt, a következmény magától elmúlik.” Az öcskös azonban dühbe gurult. „Ha százszor is alapbaj, ami nem ízlik, azt nem eszem! Ha másképp nem tudsz segíteni, ezt a segítséget süsd meg!” — és visszaszaladt az ágyába.

Nemsokára magam is visszamentem szobánkba, lefeküdtem és gondolkodtam. Hogy ébren van-e vagy már alszik öcskösöm, nem tudtam, mégis kimondtam hangosan gondolkodásom eredményét: „Hajaj, egy hónapon belül rossz tanuló is leszel.” Vagy tíz percig csönd volt, már biztos voltam benne, hogy aludt, nem hallotta. De egyszerre csak felnevetett: „Höhö, az lehetetlen! Hiszen a bocskorom talpa okosabb, mint az egész osztály!”

November vége felé egy délután, miközben mindhárman szobánkban tanultunk, az öcskös egyszerre csak felállt, és húzkodni kezdte magára a ködmönkjét. Rá-

bámultam: „Te máris elkészültél a tanulással?” „A, még nem egészen, de most rödlizom egy kicsit Fújóskával. Majd később folytatom a tanulást. Most nem ízlik.” Gyopár meg én egyszerre mondtuk: „Nekem se ízlik.” De Ugri Bugri vállat vont és kiment.

Február végén, amikor tarisznyánkban a félévi bizonyítvánnyal hazafelé lépegettünk az iskolából, megint megjegyeztem: „Na, ismét megtörtént tehát a lehetetlen. Rossz tanuló lettél.” Most már rám sem emelte a tekintetét. Kétségbeesése komorságba burkolódzott.

Másnap délután azonban, amikor tanulni kezdtünk, mellém somfordált a számtankönyvével: „Akkor hát légy szíves segíts, hogy megint jó tanuló legyek!” Elvettem tőle a könyvet, letettem az asztalkámra. „Majd ebben is segítek. Megmagyarázom, amit nem tanultál meg. De az igazi segítség, ha ismét olyanná leszel, aki minden leckét minden délután megtanul. Na, gyere velem!” Kiveztem megint a konyhába, és megálltunk édesanyánk előtt: „Tessék szíves lenni sárgarépa-főzeléket főzni holnap!” Nem is volt értelme, hogy végigmondjam, mert a sárgarépa szó elhangzásakor az öcskös már perdült is, és visszaroht a szobánkba. A konyha ajtaját nem merte, de a szobánk ajtaját bevágta maga mögött. Amikor magam is visszamentem, odaültem mellé, és szót se szólva arról, ami történt, magyarázni kezdtem neki az osztást. De egyszerre csak felállt: „A, hagyjuk most abba! Majd holnap. Ma már nem ízlik a tanulást!” — és megint húzkodta magára a ködmönkáját. „Különbén is talán ma lehet utoljára rödlizni.” Most már rémülten meresztettem rá a szemem: „Ej, baj lesz ebből, öcskös! Valami nagy bajt fogsz okozni

vagy magadnak, vagy másnak.” Nevetett: „Na, ez lehetetlen. Még magamnak se. Másnak meg egészen bizonyosan nem!”

Az első szép tavaszi napok egyikén azt mondja egy este Gyopár az öcskösnek: „Remélem, befődtétek azt a gödröt valamivel!” Nem voltam otthon aznap délután, ebből azonban megtudtam, hogy az öcskös meg a barátja, Fújóska gödröt ásott a kertünkben. Ugri Bugri ekkor már ágyban volt. Almosan is, sértődötten is felelte: „Az nem gödör, hanem tengerszem, majd feljön benne a talajvíz, és gyönyörű lesz.” Gyopár rákiáltott: „A fejedekben már fel is jött! Azt kérdeztem, befődtétek-e valami deszkával!” Ugri Bugri hallgatott egy kicsit: „Majd reggel befedem.” Gyopár hangja még jobban felcsattant: „Dehogyan majd reggel! Ne akard, hogy én földjem be, mert én beföldöm ugyan, de akkor úgy meg is rázlak, hogy a talajvízből, ami a fejedben lötyög, tejfő lesz!”

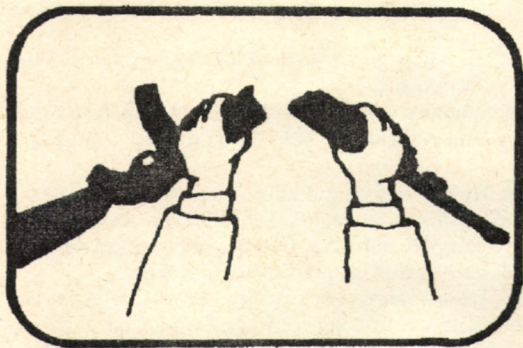
Kutykuruty barátom a kapunk előtt várakozott rám. Siettem vissza hozzá. Amikor egy óra múlva lefeküdtem, Gyopárról és az öcskösről eszembe jutott a gödör. De mindketten olyan nyugodtan aludtak, hogy biztos voltam benne, valamelyikük befedte.

Másnap reggel arra ébredtem, hogy Ugri Bugri sír. Befutottam szüleim szobájába, onnan hallatszott a sírás. Édesanyánk a díványon feküdt, bokáján horogtatás. Ugri Bugri a dívány előtt összegörnyedve térdelt, homloka a dívány szélén, és zokogott. Édesapánk meg Gyopár a dívány lábánál állt, és nem édesanyát, hanem Ugri Bugrit nézték. Ebből tudtam meg, hogy nincs baj. Ugri Bugri azonban, amint jajongó szavaiból kiderült, nagyon nagy bajnak érezte, ami történt: „Én vagyok az oka! Én vagyok az oka, mert nem keltem fel este, hogy befedjem. De fel akartam kelni, még mondtam is Gyopárnak, hogy nyugodtan kimehet, mindjárt felkelek, de aztán mégse keltem fel, mert, azért mert...” Édesapánk segített az akadózónak: „Azért, mert nem ízelt.” Ugri Bugri felzokogott: „Azért, mert gondoltam, hogy inkább majd reggel kelek fel olyan korán, amikor még senki se megy ki a kertbe. Fel is ébredtem a kakasra. Rögtön ki is akartam menni, de... aztán mégse mentem, mert... hát azért mert...” Most Gyopár folytatta: „Mert nem ízelt a főzelék.” Az

öcskös megint felzokogott: „Mert nem bírtam!” Most én csaptam fel Ugri Bugri magyarázónak: „Mert elszoktál tőle, hogy parancsolj magadnak.” Erre már nem felelt. Fel emelte fejét a dívány széléről, és félve nézett édesanyára: „De igazán nem tört el édesanya lába? Biztosnak tetszik lenni benne, hogy egy darabban van?” Édesanyánk szenvedő arccal nevetett: „Hát persze, hogy biztos vagyok benne, csak fáj egy kicsit a rándulás. De nem is dagad. Egy óra múlva felkelek.”

Az öcskös felugrott térdeltéből, és körül ugra-bugrálta a díványt: „Jaj de jó, hogy nem tört el! Jaj de jó! Jaj de jó!” Majd hirtelen megtorpant, „Ha fel tetszik kelni, akkor ugye főzni is tetszik?” Édesanyánk megint nevetett: „Hát persze, hogy főzök. Van talán valami kívánságod?” Az öcskös hátranézett, engem keresett. A tekintetemet. Hosszan nézett a szemembe, és megtudtam a tekintetéből, hogy győztem. Érti már ökelme, miként vág ösvényt valamelyik hiba egy nagyobb hiba számára, és azt is tudja már, hogy az elején kell kezdeni a rosszul gombolt mellény újragombolását. Észrevette a huncut, mennyire örülök, aztán visszafordította fejét édesanyánk felé. „Igen, édesanyám, van egy kérésem: tessék szíves lenni sárgarépa-főzeléket főzni!”

Délben, amikor mohón kanalazta, Gyopár gúnyosan ezt kérdezte tőle: „Talán bizony már ízlik is?” Az öcskös kezében megállt a kanál. Komoly tekintettel szemlélte egy ideig a kanalában levő főzeléket. Gondolkozott. Aztán megrázta a fejét: „Nem ízlik. Érzem, hogy finom, de nekem mégsem ízlik.” Hallgatott egy kicsit, aztán meglásdudott szóval folytatta: „De olyan-nak kell lenni...” — megint elhallgatott, gondolkodott, aztán nagyon lassan, minden szavát jól meggondolva előlről kezdte, és most már be is fejezte a mondatot — „De olyannak kell lenni, aki azt is megérszi, ami nem ízlik neki. Olyannak lenni nagyon ízlik.” Egy pillanatig még komoly tekintettel szemlélte a kanál sárgarépat, aztán elmosolyodott, és a szájához emelte.

Aktív erőszakmentességi akció

SZERVEZŐ: *Alba Kör — Erőszakmentes békemozgalom*
Helyszín: Budapest, Nyugati pályaudvar, 10. vágány.

Időpont: 1996. május 31. 8.25.

AZ AKCIÓ CÉLJA:

- 1) Tiltakozni Magyarország tervezett NATO-tagsága ellen.
- 2) Tiltakozni a közpénzeken finanszírozott, NATO-t propagáló rendezvények ellen.
- 3) A tiltakozási kultúra részévé tenni az aktív erőszakmentességi akciót.

AZ AKCIÓ MEGHATÁROZÁSA: aktív erőszakmentességi vagy polgári engedetlenségi akció. **Aktív erőszakmentességi akció, mert:** *erkölcsileg megalapozott, a pacifista-békemozgalmi oldalról támadható cél ellen irányuló, erőszakmentesség körébe tartozó, intenzív cselekvést igénylő eszközök igénybevételével történő akció volt. Polgári engedetlenségi akció, mert:* nyilvános, törvényellenes, morális okból indokolható olyan cselekmény volt, amely a politikai akarat megváltoztatására irányult. **Akció, mert:** *összességében 10 fő vett benne részt, továbbá mivel a láncolásban 5 fő vett részt, akik közül 3 fő odaláncolására került sor.*

AZ AKCIÓ AKTUALITÁSA: az MTM Kommunikációs Rt. és a Manfred Wörner Alptvány „NATO-Expressz” elnevezéssel „politikuskok, diplomataik, szakértők, újságírók és üzletemberek kötetlen eszmecserejére” egész napos programot szervezett a NATO-vonaton és Hajmáskéren. A rendezvény célja „hazánk NATO-csatlakozásának előmozdítása és a közfigyelem ráirányítása a csatlakozás kérdésére” volt. (Az idézetek a szervezők által kijadott ismertetőből valók.)

AZ AKCIÓ FORMÁJA: a vonat elindulását megelőző néhány percben 5 albás aktivista a mozdony elé került, majd közülük 3 főt odaláncoltak a sínekhez. Transzparensekkel és élelőszóval juttatták kifejezésre ellenérzéseiket, miközben az egyik aktivista a kulcsokkal eltávozott a helyszínről, a másik pedig a médiát és az utazóközönséget próbálta a helyszínre hívni.

AZ AKCIÓ KÖLTSÉGE: A 16 méter lánc, a 3 darab lakat és 2 darab H/8-as videokazetta ára mintegy 20 ezer forintot tett ki, amit hangsúlyozottan nem pályázati, hanem tagdíjából fedezünk. Az akció egyéb (telefon, fax, plakát) költségei (mintegy 5 ezer forint) az Iroda havi rezsiköltségeihez adódnak.

AZ AKCIÓ EREDMÉNYE: 1) Mintegy 20 percen keresztül volt módunk hangot adni nézeteinknek. 2) A vonat kb. 10

perccel később tudott elindulni, nem kis bonyodalmat okozva ezzel a szervezőknek. 3) Közvetlenül és közvetett formában a vonat összes résztvevője tudomást szerzett az akcióról. 4) A média segítségével az akció ténye és célja országszerte ismertté vált. 5) Erőszakmentesen, balesetmentesen és atrocitások nélkül sikerült a kivitelezés. 6) Az Alba Kör belső kohézióját jelentősen segítette. 7) Talán sikerült meghonosítani hazánkban is az ilyen jellegű akciókat. 8) Sikerült kivitelezni az első magyar aktív erőszakmentességi vagy polgári engedetlenségi akciót.

AZ AKCIÓ ÉRTEKELESE: 1) Egyértelmű siker, mivel a kitűzött célokat sikerült elérni. 2) Az akció az Alba Kör szerves fejlődésének eredménye, szellemileg, szervezési, infrastrukturális szempontból egyaránt megalapozott volt. 3) Az akció kivitelezésének színvonala jelzi a jelenlegi albás állapotokat. 4) A magyar jog és joggyakorlat nem tudott mit kezdeni az akcióval. A gyülekezési jog megsértése miatt vonták felelősségre a résztvevőket, holott „nem erről szólt a történet”. 5) Nyilvánvaló, hogy akciókat felülről is „értékelték”, ezért kerülhetett sor az előállítás megszakítására és a gyorsított eljárásra, továbbá talán az enyhe büntetésre. Feltehetőleg a hatalom fölmérte, hogy a szigorú büntetés, elzárás stb. medialisálható és mártírteremtő lehet, ami számukra a legkevésbé kívánatos. 6) Az akció hivatalos kezeléséből nem vonható le messzemenő következtetés a rendőrség munkavégzésére és a hasonló akciók kivitelezhetőségére, továbbá kimenetelére. Frekvenciált helyen, frekvenciált időben és frekvenciált személyek közelségében végrehajtott akciónk nyomán csak az állítható, hogy ilyen esetekben lehet számítani a hatóságok korrekt magatartására. 7) Hibaként kell megemlíteni, hogy annak ellenére, hogy gondoltunk rá, nem írtuk meg előzetesen a sajtónak szánt nyilatkozatot. Nem hiba, mert eleve így terveztük, de mindenképpen több emberre lett volna szükség az akció kivitelezéséhez, különösen a vonatba beszállók, a helyszínen lévő sajtó és a propagandaanyagok célba juttatása miatt. Megfontolás tárgyát kell képeznie, hogy a jövőben talán érdemes beavatni egy-egy megbízható újságíró, továbbá érdemes talán törekedni arra, hogy exkluzív módon előzetesen „eladjuk” egy-egy újságnak a sztorit. Apróbb hibák elkerülésére (jelmondatot előzetesen kell kitalálni, videofelvétel minőségét javítani kell, növelni szükséges a láncolás precizitását, a látványra jobban oda kell figyelni, az irodai üzenet-rögzítőt távozás után be kell kapcsolni, be kell szerezni saját hangszórót) több gondot kell fordítani.

KRONOLÓGIA

I. Közvetett előzmények

Az első magyar aktív erőszakmentes akció története nem a NATO-expressz elleni odaláncolási akcióval, hanem jóval korábban kezdődik. 1995 őszén, a budapesti kanadai nagykövetség épületénél megrendezésre került tiltakozás kapcsán vetődött fel először, hogy valamilyen látványos polgári engedetlenségi akciót csinálunk (kerítésen bemászás, repülő-modell túráztatása a nagykövetség kertje felett). (A néhány éve megrendezésre került, albás tiltakozás célja a Kanadában élő innu indiánok földjére telepített, az őslakosságot és az élővilágot (megélhetést

biztosító állatállományt) zavaró katonai (NATO) gyakorló repülőtér bezáratása volt.) A tervet akkor könnyen elvetettük, elsősorban annak valószínűsíthető diplomáciai következményei miatt. A következő polgári engedetlenségi-aktív erőszakmentességi akció kivitelezésére akkor gondoltunk, amikor 1996 márciusában ismertté vált, hogy a Magyarországon állomásozó NATO-IFOR-csapatok az ország különböző helyein — szám szerint 4 helyszínen — lőgyakorlatokat fognak tartani 7 hónapon keresztül. A legnagyobb visszhangja a Táborfalva térségében elterülő lőtér amerikai IFOR-csapatok általi igénybevételének volt. Az Alba Kör kemény magja, helyszíni

tapasztalatok birtokában, komolyan foglalkozott azzal a gondolattal, hogy a lőtér megnyitása előtti órában, a Táborfalvát átszelő főút táborfalvai kereszteződésénél, ahol vasúti sínek vezetnek az IFOR-táborba, odaláncolással útzárlatot hoz létre. A kemény mag tanácstalan volt a kidolgozott tervvel kapcsolatban, és különböző elvi (a közúton közlekedő „vétnen” autósok zavarásával kétirányban legalább egy óras torlódást és késedelmet okoztunk volna a forgalomban, az autók szükségszerű leállításával esetleg túlmehtünk volna az erőszakmentességen, néhány tagban kétség merült fel a tekintetben, hogy az IFOR mennyiben testesíti meg a NATO-t, vagyis béketeremtő vagy inkább militarista jellegű-e az IFOR jelenléte) és gyakorlati (a lőtér megnyitásának pontos dátuma bizonytalan volt, akárcsak az, hogy ünnepélyes és nyílt, vagy csendes és titkolt megnyitót terveznek, a leutazásból eredő hibaszázalék nagysága) okok miatt inkább elállt a terv megvalósításától.

Utólag megállapítható, hogy jól döntöttünk, jóllehet a lőtér megnyitásának időpontjáról időben tudomást szereztünk, és ünnepélyes megnyitóra került sor, tehát minden bizonnyal kivitelezhető lett volna az akció. A táborfalvai, tervezett akció előkészületei, elsősorban az, hogy az Alba Kör történetében először kerültünk aktív erőszakmentességi akció megvalósításához közel, mégis nagy jelentőségű. Mindezekről (kanadai nagykövetség, Táborfalva) pedig utóbb elmondható, hogy ezek alapozták meg a NATO-expressz elleni, első hazai aktív erőszakmentességi vagy polgári engedetlenségi akciót.

II. Az akció

Közvetlen előzmények

1996. MÁJUS 10-én adtak hírt a napilapok a Manfred Wörner Alapítvány zászlóbontásáról és a tervezett NATO-expressz indításáról. Ugyanezekben a napokban NATO-expressz szerencsejáték indult a Magyar Hírlap hasábjain, amelynek a nyertesei a NATO-expressz utasai lehetnek. (Az Alba Kör mintegy 10 tagja hivatalosan résztvevő a játékban, hogy hivatalos meghívást kapjunk a rendezvényre és hozzájussunk a szükséges információkhoz. Közülünk senkit sem sorsoltak ki.) Az újsághírekből egyértelműen kiderült, hogy itt egy átgondolt, állami pénzekből finanszírozott, NATO-t népszerűsítő kampányról van szó alapítványi köntösbe öltöztetve, civil kezdeményezésként eladva. Elkezdjük gyűjteni az információkat. Ezekből dokumentálhatóan kiderült, hogy országgyűlési képviselők, miniszterek állnak, ill. a Honvédelmi Minisztérium békepartnerségi programra szánt 532 millió forintja áll az Alapítvány mögött. A NATO-expressz indítására pedig egy egész hónapos, a médiát megdolgozó „Védelempolitikai tanfolyam” keretében kerül sor.

MÁJUS 17. Az Alba Kör kemény magja az éves rendes közgyűlés előkészítésére és az elmúlt hónapok feszítő kérdéseinek megbeszélésére gyűlt össze. Itt merült fel nyilvánosan először az akció gondolata, amelyet a jelenlévők támogatónak fogadtak, és megállapodtunk abban, hogy a közgyűlést követően beszélünk az ötletéről. Addig mindenki kézhez kapta a Manfred Wörner Alapítványról szóló 6 oldalas anyagot és az ezzel kapcsolatos újságcikkek fénymásolatát.

MÁJUS 19. A közgyűlést követően mintegy egy óras beszélgetésen az érdeklődők 10 fős társasága részletesen átbeszélte a tervezett akciót. Egyetértés alakult ki a tekintetben, hogy a szituáció alkalmas az akció végrehajtására, a táborfalvai helyzettel ellentétben itt elvi kifogások nem merülnek fel, és gyakorlati szempontból jó esély van a kivitelezésre. A stratégia lényege az volt, hogy a NATO-expressz szervezőire építjük az akciót, azaz az általuk szervezett esemény hírértékére alapozunk és az általuk keltett médiaérdeklődést használjuk ki, azaz kevés albas szervezéssel saját propaganda-gépezetüket fordítjuk ellenük. Személyre lebotva megbeszéltük a teendőket, különös figyelmet fordítva a saját rögzítésére és a szigorú titoktartásra. A felkészülés fontos részévé tettük a szellemi-ideológiai előkészítést, ezért „kötelező olvasmányak” Földesi Tamásnak „A polgári engedetlenség — az emberi jogok „mostohatestvére” című tanulmányát jelöltük ki. (A polgári engedetlenség helye az alkotmányos demokráciákban című kötet 143–158. oldal, Szerk.: Lenkei Júlia, Twins kiadó, Bp., 1991.) Mivel az ilyen akció veszélyekkel is jár, és következményei

nem pontosan kiszámíthatók, 3 nap gondolkodási időt hagytunk egymásnak.

MÁJUS 22. A 3 nap gondolkodási idő letelte után is mindenki fenntartotta döntését.

MÁJUS 24. Személyre szólóan — tehát nem az Alba Körnek címezve, de — megérkezett a NATO-expresszre a hivatalos meghívó.

MÁJUS 29. Megbeszélésre gyűltünk össze az Alba-irodában. Láncolási gyakorlatokat tartottunk, és helyszíni szemlére kiementünk a Nyugati pályaudvarra. Percre pontosan kidolgoztuk a menetrendet, és bejártuk a felvonulási útvonalat.

MÁJUS 30. Utolsó találkozóra gyűltünk össze az Alba-irodában. Újabb láncolási próbákat tartottunk, precízen előkészítettük az eszközöket, és minden elvi és gyakorlati részletet még egyszer átbeszéltünk. Mivel ismét mindenki kitarított eredeti szándékunk mellett, másnap fél 8-ra beszéltük meg a találkozást.

MÁJUS 31.

6⁴⁵-7³⁰ h. Az egyik aktivista a Nyugati pályaudvaron szemlélődött. Megállapította, hogy várakozásainknak megfelelően a 10. vágányról indítják a NATO-expresszt, hogy a vonat előtt elsőrangú láncolásra nyílik lehetőség, hogy a rendőri biztosítás lehetővé teszi az akciót, és hogy a nyugodt légkörből ítélve akciókat sikerült tírtokban tartani.

7³⁵ h. Mindenki megjelent, és mindenki vállalta az akcióban való részvételt. Ellenőriztük a kellékeket, és a videós (Csobai Zoltán) külön elindult. Botta Ádám és Késmárky Attila az irodában vállalták a háttér munkát és a váratlan helyzetek kezelését.

7⁴⁵ h. Izgatottan és vidáman kiléptünk az Alba-irodából. Beszélgetve sétáltunk a pályaudvar felé. A vonathoz igyekvő Csurka Istvánt láttuk feltűnni, és jót derültünk azon, hogy ő még nem tudja, mennyire ráér még...

8⁰⁰ h. A vonat indulásával ellentétes oldalon, egy pályaudvari óra látószögében a külső váróteremnél álldogáltunk.

8¹⁵ h. Lassan elindultunk a 14. vágány mentén, a NATO-expresszrel párhuzamos irányba, egy minket takaró, indulásra váró vonat mozdonya felé. A peronon úgy döntöttünk, hogy várunk még néhány percet.

8²⁰ h. Átmentünk két vágányon, odasétáltunk a vízcsaphoz, kinéztük a láncolásra legjobban alkalmas két pontot, megvártuk, míg két vasutas elmegy, és a sínek közé léptünk.

8²⁵ h. A láncolás és a bilincselés zavartalanul folyt, normaidőn belül (2 perc) sikerült végrehajtani a két mozdonyvezető szemeláltára. Mindenki pontosan tette a dolgát: Kiss István a bilincselést követően gyorsan elliant a lakatkulcsokkal, Pernecki László (Pepe) kezünkbe adta a transzparenszeket és a mikrofont, majd elrohant az erre az alkalomra készített szórólapokkal, hogy idehívja a sajtót és az utazóközönséget. Maloschik Miklós Alba Kör táblával, 5 méteres láncon hátul, míg Fridrich Róbert (Fidusz) és Csapody Tamás egymással összeváncsolva, ill. 4–4 méteres külön láncsal egy-egy sínhez láncolva, 2–3 méterrel előrébb egy „NO-NATO” feliratú transzparenszel a kezében állt. Csapody mintegy 3–5 percig, amíg a rendőrök ki nem kapcsolták, a mikrofonba, azt követően anélkül beszélt az egyre növekvő közönségnek, köszöntve a megjelenteket és ismertette az akció célját.

8³⁰ h. Rendőrök, különböző biztonsági emberek, továbbá a MÁV dolgozói érkeztek. A rendőrök először lebeszéléssel próbálkoztak, majd láncvágóért telefonáltak. Csobai Zolit elküldték, de ő filmezett tovább a másik oldalról. A sajtó egyre nagyobb számban kezdett jelen lenni, de a rendőrség igyekezett megakadályozni a forgatást. Ennek ellenére valamennyien dolgoztak, de érezhető volt az ő tanácstalanságuk is.

8³⁵ h. Sietve megjelent Wachslér Tamás, a Manfred Wörner Alapítvány titkára, Csapodyval kezét fogták, majd Wachslér intézkedés végett visszament. Megérkezett Nagy Andor, Orbán Viktor személyi titkára, akit Csapody szintén üdvözölt, és kérte, hogy mozgósítsa a sajtót.

8⁴⁰ h. Targoncával megérkeztek a láncvágók, és elvágták a láncokat. Maloschikot összeváncsolva, 5 méter lánccal a rendőrség elvezette. Fiduszt és Csapodyt a másik oldalon szoros rendőri őrizettel vezették el, miközben Csapody végigbeszélte

az utat, köszöntve az ablakon kihajoló Jeszenszky Gézát, a Magyar Atlanti Tanács életrehívóját és vezetőjét, egyben mindenkitől elnézést kérve a fennakadásért, de hangsúlyozva az Alba Kör akciójának céljait.

8⁴³ h. A Nyugati pályaudvar rendőrsén, a személyi igazolvány leadása után megkönnyebbülve találkoztunk, és senki által nem zavartatva kb. 10-ig beszélgettünk. Fontos megjegyezni, hogy sem az akció során, sem később a rendőrök munkáját részünkről nem érheti kifogás: szakszerűen, de nem durván végezték dolgukat. Az aktív erőszakmentességi akció első része befejeződött.

10⁰⁰ h. Kellékeinkkel együtt rendőrautóval átszállítottak minket a BRFK VI–VII. kerületi Rendőrfőkapitányságra, ahol a 4. emeleten Fiduszt és Csapodyt előállították. Maloschikert visszafordult az autó. Maloschiknak útközben sikerült a fiatal rendőrökkel szóba elegyedni és hatékonyan továbbadni az akció üzenetét, továbbá elfogadhatóvá előtűt az akciót.

10³⁰ h. A 4. emeleten a zsebek kipakolása és tartalmuk jegyzőkönyvezése után a rendőrségi fogda egyik 8x4 méteres, nem túl koszos „férfi-előállítójába” került Fidusz és Csapody. A rendőrségi fogda irodájában szóló Juventus rádió ekkor még nem adott hírt az akcióról.

10⁴⁵ h. A fogdaélet mindössze 15 percig tartott, mert ismét átvettük zsebeink tartalmát, aláírtuk az ezt tanúsító jegyzőkönyvet, majd pedig levittük az első emeletre, ahol már civil élet folyt, és a rendőr is elköszönt. Maloschikot — talpig láncban — néhány perccel később egyenesen idehozták.

11⁰⁰ h. A szabálysértési főelőadó Tóth Vilmosnének külön-külön beszámoltunk a történetekről. A civil ruhás rendőr főhadnagy minden vonatkozásban korrekta volt, ami abban is megnyilvánult, hogy készséggel jegyzőkönyvezte mindazt, amit mondtunk. Megtudtuk, hogy a sajtó elkérte ügyünk dokumentációját a rendőrség sajtósától.

12⁰⁰ h. Megérkezett Késmárky Attila a kulcsokkal, Maloschik megszabadult láncaitól. Attila beszámolt a külvilág eseményeiről, a többiekéről és a sajtóérdeklődéséről.

12¹⁵ h. Az ellenünk gyorsított eljárásban lefolytatott szabálysértési eljárás eredményeképpen meghozott Határozatban figyelmeztetésben részesítették minket, a „gyülekezési joggal való visszaélés szabálysértésének elkövetése miatt”. (Törvényi hivatkozások: 1968. évi I. tv. 103. szakasz /1/, 48. szakasz (1) g., 20. szakasz.) Bár a cselekmény 50 ezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható, pénzbírság kiszabására nem került sor. Cselekményünk a társadalomra „csekély fokban” bizonyult veszélyesnek. A Határozat Indoklása

hűen kifejezi a történeteket, egyben megfelel a polgári engedetlenségi akció definíciójában szereplő összes kritériumnak. A 3 oldalas Jegyzőkönyvről másolatot kértünk, amit 90 forintos okmánybélyeg kifizetése után kézhez is kaptunk. Fellebbezési jogunkról lemondtunk és elfogadtuk az egyébként megítélésünk szerint felettébb méltányos „ítéletet”, mivel a polgári engedetlenség szellemiségéből az akció következményeinek vállalása is következik. Az akció második szakasza is lezárult.

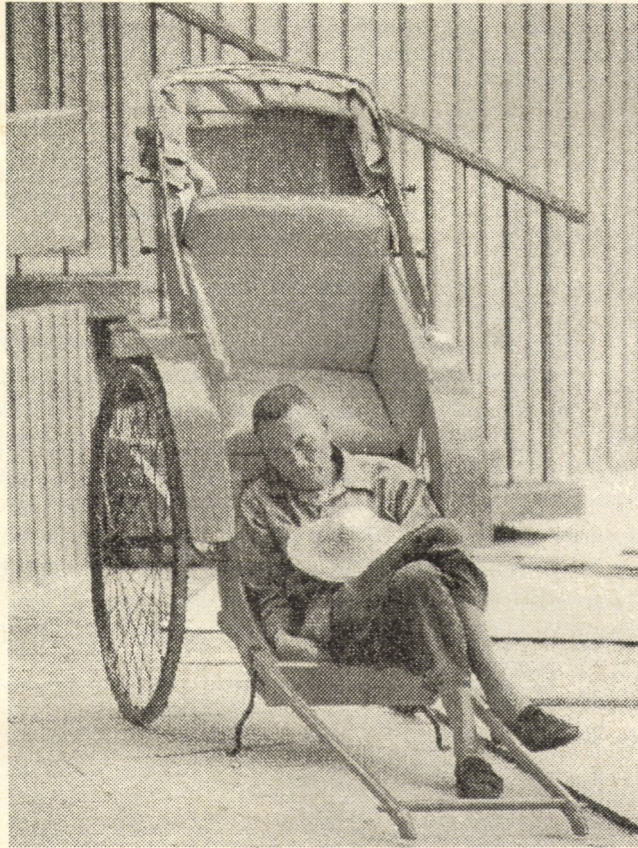
12²⁰ h. Ismét szabad emberként léptünk ki a BRFK kapuján. Az Alba-irodába siettünk, ahol Pepe délelőtt óta faxokkal és telefonokkal bombázta a médiát. Még délelőtt Kiss Istvánnal együtt kiadtak egy sajtónyilatkozatot, amelyben röviden tájékoztatták a médiát a történetekről. Zoli is hamarosan visszaérkezett a VHS-re átmásolt kazettával. Mint kiderült, a felvételek sikerültek ugyan, de az akció túl távolról került megörökítésre, és a hangokat nem sikerült rögzíteni.

13⁰⁰ h. A Kossuth Rádió híreit már együtt hallgattuk meg. Nagy örömminkra a rádió bemondta az akciót. Miután megtudtuk, hogy a Déli Krónika is ezt tette, már tudtuk, hogy a történeteket nem lehet eltitkolni, és csak a média-siker nagysága lehet kérdéses, annak ténye már nem. A 13 óra körül megjelenő Esti Hírlap már címlapon számolt be az eseményről. A 15 és a 16 órás hírekben is szerepeltünk, továbbá a Danubius Rádió is beolvasta a hírt.

13⁰⁰–15⁰⁰ h. Röviden átbeszéltük a párhuzamosan futó történéseket, és megfogalmaztuk a második sajtónyilatkozatot. Kitöltöttük a közösen vett Lotto szelvényt (25 = Alba bejegyzési szám, 14 = Alba bejegyzési szám, 31 = NATO-expressz indításának napja, 10 = vágányszám, 16 = tagja van a NATO-nak, ha ennyi marad, akkor Magyarország nem lesz a szervezet tagja.) A Magyar Hírlap és a Mai Nap telefoninterjút kért tőlünk.

15⁰⁰–18⁰⁰ h. Maloschik Miklós és Késmárky Attila, Farkas István segítségével az Ökoszolgálatból, mintegy 70 db, 3 oldalas (II. Sajtónyilatkozat és a 2 oldalas szabálysértési Határozat) faxot küldött el a sajtólistánk alapján. Csapody az irodában hívta a sajtót és fogadta a hívásokat. Zoli a technikai dolgokban segédkezett Csank Balázssal, továbbá Zoli a TV3-nak vitte-hozta a felvételünket. Faxon megkaptuk az akcióról szóló 12 soros MTI jelentést. Több albás is bejött az Irodába, baráti telefonok is érkeztek, úgyhogy sokan osztoztunk a közös örömben.

18³⁰ A Szlovák sörözőben kigondolt első akció nyomán Szlovák akciónak elkeresztelt első magyar erőszakmentességi akció egy sör elfogyasztásával ugyanitt végződött.

MÉDIA-ÉRTÉKELÉS

Elektronikus média

A TV3 Háromszög c. Híradója az Alba Kör felvételei nyomán, a Duna TV estí Híradója saját felvételei alapján számolt be az akcióról. Telefonon a TV 1 Híradójának és az Objektívnek is följajánlottuk felvételeinket, de kategórikus elutasításban volt részünk. Különösen a TV Híradó szerkesztőjével való beszélgetés keltette azt a benyomást, hogy „megfontolt” szán-

dékből zárkoznak el a közléstől. A TV Híradó — nyilván az objektív tájékoztatás érdekében, — ennek megfelelően csak a NATO-expresszről adott részletes tájékoztatást. A Hét — miután a felelős szerkesztő mondvacsinált okok miatt nem vállalkozott a közlésre — tisztességesen járt el: semmit nem közölt az eseményről. A rádió — a fent említettek kivételével — nem adott tájékoztatást. A legértékesebb rádióhírnek a Déli Króni-

kában való megjelenés számát, de a délutáni ismétlés is felettebb fontos volt.

Mindezzel együtt jelentős és megfelelő az elektronikus média-siker. Anélkül, hogy előzetesen bárkinek is szóltunk volna, 16 óráig eloroztuk a NATO-expressz előtt a médiát, az ország az albás tiltakozás kapcsán és „hangszerelésünkben” értesült csak az eseményről. 16 óra után a rádió már nem olvasta be a hírt, a TV1 pedig tudatosan elhallgatta. A vonatszervezők elképzelései így sem érvényesülhettek maradéktalanul, hiszen két másik csatorna viszont beszámolt az akcióról.

Napi sajtó

Az Esti Hírlap már pénteken hozott hírt, és mellékesen a külpolitikai rovat vezetője külön faxon gratulált „bátor” akciónkhoz. A szombati (június 1.) országos lapok közül messze kiemelkedik a Magyar Hírlap és a Népszabadság. Előző — nem kis részben Bogád Zoltánnak köszönhetően — címdalton, „Blokád a síneken” főcímmel, „Késve indult a NATO-expressz” alcímmel hozta az akciót és a 3. oldalon részletesen beszámolt rólunk. A Népszabadság az egész eseményről a 3. oldalon számolt be, „Késéssel indult Hajmáskérre a NATO-expressz” főcímmel, „Az Alba Kör tüntetett a pályaudvaron — Mécs szerint jók a csatlakozási esélyeink” alcímmel, és számunkra remek indítással hozta az eseményt. A Népszava, a Magyar

Nemzet és az Új Magyarország egyaránt hozta a hírt, viszont sem a címben, sem egyébként nem szentelt nagyobb teret az akciónak. A bulvársajtó is felkapta az akciót: a Mai Nap fényképpel illusztrált címlap-sztorit és „különleges részletekkel” szolgáló fényképes anyagot, míg a Kurír szintén címlapon és fényképes anyagot közölt. (A Népszabadság home page /Internet/ nem volt hozzáférhető az anyag.)

Az írott sajtóban való megjelenés különösen jó, hiszen a vidéki lapokat nem számítva, mintegy 1 millió 630 ezer olvasóhoz kiemelt módon, és további 470 ezer olvasóhoz az adott újság legfrekvenciáltabb helyein jutott el akciónk híre. (Összesen tehát minimálisan mintegy 2.1 millió ember értesülhetett az ügyről!) (A számok a GFK Hungária Szonda Ipsos Média analízis 1995/II. című tanulmányából származnak.) Ismét bebizonyosodott, hogy a korábban kiépített és folyamatosan ápolta média-kapcsolatokra lehet leginkább számítani, nagyrészt ettől függ az esemény médializálásának sikere.

Budapest, 1996. június 2.

Összeállította: Csapody Tamás
1147 Budapest, Huszt u. IV.2.
Tel/fax: 221-8615
E-mail: csaptam@net.sote.hu

Az igazi IFOR

Az IFOR (A Kiengesztelődés Nemzetközi Szövetsége) levlapot adott ki, amelyen tovább tiltakozik nevének NATO-használata ellen, de főként arra törekszik, hogy a vallásos embereknek ezt az egyik legnagyobb és legősibb békemozgalmat ismertebbé tegye, felhasználva a rövidítés gyakori előfordulását a tömegtájékoztatási eszközökben. A levelezőlapon látható

rajz egy ismert holland grafikus, Len Munnik hozzájárulása az IFOR munkájához.

A levelezőlap magyar változatát közöljük itt mutatóba, és kérjük, hogy használják, terjesszék, segítsék az IFOR-t, hogy nevével ne tankok jussanak az emberek eszébe.

Noha a NATO-erők egy békeszerződés részeként vonultak fel, az igazi béketeremtés akkor kezdődik, amikor az emberek erőszak nélküli megoldásokat keresnek. A békefolyamat a térségben hosszú és nehéz lesz. Mint a világ legidősebb békemozgalmainak egyike, az IFOR abban hisz, és aszerint cselekszik, hogy e cél szempontjából az aktív erőszakmentességet oktató programok hasznosabbak, mint tankokat küldeni.

További tájékoztatás és levelezőlapok a BOCS Alapítvány címen kaphatók:

8003 Székesfehérvár, Pf. 7.

Tel.: 06-22-327263, fax: —

343823, drótposta: ifor-

hu@bocs.zpok.hu

Árak: 10-29 db 9 Ft/db,

30-59 db 8 Ft/db,

60-99 db 7 Ft/db,

100-299 db 6 Ft/db,

300 db-tól 5 Ft/db.

Kérjük, hogy postai utalványon küldjék el a rendelés ellenértékét, és tüntessék föl a kért darabszámot.

Köszönünk minden segítséget

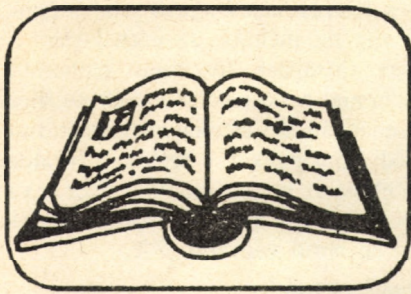
Simonyi Gyula

BOCS Alapítvány

**Az IFOR nem hadsereg,
hanem
békemozgalom!**

Meglepett a hír az „IFOR” csapatokról Boszniában? Minket is! Kezdetből tiltakoztunk, hogy a NATO használja az IFOR nevet és ezzel a levallal is tovább tiltakozunk!

A NATO-IFOR (Implementation Force) csak 1995-ben kezdődött, de az IFOR (A Kiengesztelődés Nemzetközi Szövetsége, International Fellowship of Reconciliation) már 1919-ben, és ma 140 ezer tagja dolgozik több mint 40 országban. Tagjai közül eddig hatan kaptak Béke Nobel díjat (pl. Albert Schweitzer és Martin Luther King).

BIBLIA

Az augusztusi elmélkedéseket Garay András, a szeptemberieket Kovács László készítette.

Augusztus 4. — Évközi 18. vasárnap — Mt 14,13–21 —

„Adjatok nekik Ti enni!”

Keresztelő János halálhíre nem egy jóbarát elvesztését jelentette Jézus számára. Hiszen az öröklét világából jött Jézusnak János halála egyfajta mennyei születésnap örömhírét is jelentette, azt, hogy a sokat szenvedett próféta betöltötte rendeltetését.

Jézust a pusztába nem a részvét hajtja, hanem a létrejött helyzet veszélye. A szeretett próféta halála egyfajta jeladás lehetett az amúgy is forrongó Galilea részére, hogy itt már nem a szavak, hanem a fegyverek ideje közelgett el, s a vér vért kíván, a megaláztatás tovább már nem elviselhető. Tudta azt is, hogy most minden szem őt figyeli, s egy rossz gesztus vagy indulat könnyen lángba boríthatja az országot. S lám, már itt is van ötezer férfi, egy egész hadsereg a maga indulataival, fegyvereivel és elszántságával. S ez a szám sokkal nagyobb, mint a környező falvak lakossága, vagy az a hallgatóság, amely hallgatta őt ezidáig. Ez a tömeg elkészült arra, hogy Heródes várához meneteljen, hogy kirobbantsa a szent háborút a rómaiak ellen, s itt a történelmi alkalom élükre állni.

Augusztus 11. — Évközi 19. vasárnap — Mt 14,22–33 — „Bizzatok! Én vagyok!”

Az ötezer ember megetetése után Jézus elbocsájtja a tömeget. Nem akarja, hogy tanítványai tanúi legyenek ennek az elbocsájtó üzenetnek. Nem, mert ez az elbocsájtás arról szól, hogy Isten Országá nem épülhet az erőszakon, hanem csakis az osztozáson, a megetetésen, a minden ember részére biztosított emberi méltóságon. Ez a beszéd a tanítványok egy részének sem tetszhetett, s Jézus nem akarja őket elveszíteni, hiszen még nem mondta el övéinek, amit szeretett volna. Ebben a helyzetben újra imádkozni kell, hiszen megvan a kockázata, hogy egyedül marad, újra meg kell fogni a bizalom köteleit. Végzetes az emberi történelem számára, hogy a bizalom elveszett az emberek és a népek között. Vagy ötezer indulatos ember élén kell menetelni, vagy az ember magányos lesz, hiába van mondanivalója, megoldása

A pusztai magányban, az Atyával történt egyeztetésben Jézus megerősödött abban, hogy ebben a helyzetben is — és mindig — a szeretetet kell választani. S a felhevült tömegre már szóalommal, együttérzően tekint, mint akik gyógyulásra szorulnak, akik azért betegek, mert elvesztették vagy nagyon mélyre ásták magukban istenarcúságukat, akik már a vevés világában élnek, s akiknek újra és újra el kell mondani, hogy ki az Isten és ki az ember valójában. Jézus leülteti a tömeget, s talán az erőszakmentesség legszebb beszédét mondja el, a leghihibátlanul beszél az Isten Országáról és az Istennek tetsző életéről. A beszéd erejére csak a következményeiből következtethetünk, de nem mondhatott mást, mint a Hegyi beszédben vagy a búcsúimában, hogy Isten Országá az ember ember általi szeretetében valósul meg, s nem a fegyverek erejében. S ahol Isten van, a dolgok megváltoznak. Nemcsak a szándékok, a tervek, az indulatok lesznek mások, hanem csodás módon betöltődnek a természetes szükségletek. Az emberek jóllaknak, megelégszenek, betölti őket az elfelejtett ősi tudás, hogy az Isten

a többiek számára, senki sem figyel rá. Jézus nagyon jól tudta, hogy az ő népe tanítványokból álló nép. Hogy kis emberi közösségekből (kahal) építhető föl az Isten szándéka szerinti világ, mert ezekben van mód arra, hogy a bizalom légkörében növekedjék az ember. Az ember sorsa nem a munkahelyen, az iskolában, az adóhivatalban, s mégcsak nem is a templomokban dől el, hanem a családban és a kisebb közösségekben.

Jézus lejőve a hegyről, így újra a tanítványok felé fordul, újrateremt a bizalom légkört.

Mindannyian átéltük a gyermek bizalmának élményét. Azt a bizalmát, mikor a mászóka tetejéről vagy a medence partjáról a nyakunkba ugrik, mert feltétlen bizalma van anyjában és apjában. Él még benne az egység élménye, hogy ő egy velük, hogy kicsi,

képére teremtett ember a szeretet világában érzi otthon magát. Ott, ahol őt megetetik, megkérdezik, mi a baja, ott, ahol őt segítik, ott, ahol emberi méltósága van.

A kenyérszaporítás csodájának mi-kéntje már nem is lényeges. Hogy Jézus az isteni energiából anyagot teremt, s materiális értelemben a Semmiből valami lesz, vagy a hadra kész tömeg benyúl a tarisznyájába és megosztja azt, amije van. Megosztja, mert Jézus szava létrehozza benne a metanoiát, az osztozás csodáját, ahol a meglévő Valami Isten szándékai szerint osztódik ujja, s a vevés világára kész ember eljut a testvéri szeretetig.

Látva a világ mai kenyérgondjait, a naponta éhenhaló, reményvesztett ezreket, nem az osztozás csodájának kellene bekövetkeznie? Imádkozunk az éhezőkért, kérjük a „mindennapi kenyeret”, isteni csodáért könyörgünk, s a gondok nem oldódnak meg. Mert Isten ma is azt mondja: ami van, az elég. Csak osszátok újra, osszátok el a szeretet törvénye szerint, lépjete be ti is az osztozás világába. Milyen nehéz itt továbblépnünk, kiemelkednünk az ideológiák kerényomából. Pedig nekünk arról kell tanúságot tennünk, hogy megváltozik körülöttünk a világ, mert Isten belépett az életünkbe. Vagy még csak a kapuban zörget, s ha kinyitjuk, rögtön vissza is tuszkoljuk, s jól magunkra zárjuk önzésünk ajtaját, mert aki zörget és be akar jönni, az szegény, mosdatlan, más a bőrszíne, más nyelven beszél, s egyáltalán, miért zavarja meg jól kiépített összkomfortos világunkat?

törékeny lénye óriásmód hosszabbodik meg szülei karjaiban. Jézus, amikor gyermekké levésünkről beszél, ugyan-ezt az egységélményt kívánja tőlünk: legyünk feltétlen bizalommal az Atya és a testvérek iránt. Mert jobb átölelve lenni az Isten és egymás által, mint bármi más, amit a világ adhat. A gyermek ösbizalma hamar elpárolog a szocializációnak nevezett össznépi agymosás során. Védekezésül az ember álarccokat húz magára, melyekhez úgy hozzászokik, hogy már nem is emlékszik igazi arcára. Péter ezért kezd süllyedni, s mi magunk is ezért tartjuk távol magunktól Istent vagy térünk ki előle, mert az a mód, ahogy ő közeledik, már hihetetlenül idegen és féltelmetes átlúgzott létünk részére. Ezért aztán védekezésül körbebástyázzuk magunkat ideológiákkal, intézményekkel, hivatalokkal, csak ne kelljen

szembesülni, csak ne kelljen levetni az álarcot, s visszatálcálni az ősbizalom körébe. Féljük jól felépített biztonságunkat, mókuskerekeinket, agyonhajszolt életünket, félünk, hogy Isten ezt is elveszi tőlünk. Így aztán az élmény is elmarad. Az az élmény, melynek a hullám felett járó Péter részese lehetett. A létezés új dimenziójának

Augusztus 18. — Évközi 20. vasárnap — Mt 15,21–28 — Legyetek rugalmasak!

A kanaanita asszonnyal való találkozást Jézus felhasználja arra, hogy tovább nevelje tanítványait. Míg a legtöbb helyen példabeszédekben tanít és azokat magyarázza, itt a tanítások egyfajta helyzetgyakorlatának, próbájának történetét írja le az evangélium. Hiszen semmit sem ér az elméleti tudás, ha nem párosul gyakorlati tapasztalattal, ha nem az embertől emberig érő kapcsolatokban bizonyítja az ember, hogy a megszerzett tudás átélte, alkalmazható. Jézus zseniális pedagógiája mutatkozik meg ebben a történetben, amit így is összefoglalhatnánk: ne legyetek merevek, görcsösek, előítéletekkel teliek, személyválogatók, hanem érzékenyek, empatikusak, rugalmasak.

Hiszen nem gondolhatjuk azt, hogy a Szeretet világából jött Jézust unszolni kell, hogy ő csak a zsidókhöz, és nem minden emberhez lett küldve, hogy ő mindenféle koncepciónak alárendelte a belőle szükségszerűen áradó szeretetet és irgalmat. Vagy hogy leckéz-

élménye, a bizalom és a szeretet élménye, melyeken át Istenhez siethetünk.

Jézus ma is ilyen szokatlanul jön felénk az ezredvég gondjaiban. Ha nincs bizalmunk, hogy hívásában az Ő biztonsága, habok fölé emelő karja is benne van, elmarad a péteri „Te valóban az Isten Fia vagy!” élménye,

tenni akarta az asszonyt, mert idegen, vagy jólesett neki, hogy az gazsulál. Nem, az ilyen magatartás távol áll jézusképüinktől, távol áll, mert nagyon magunkra ismerünk benne. Az egész történet a tanítványoknak szól, akik számára egyértelművé kell tenni, hogy minden ember felebarát, hogy a szeretet nem korlátozható családi, nemzeti önzésre, hogy fel kell oldani az előítéletek páncélját. S a tanítványokon keresztül szól minden tanítványnak, így nekünk is: módszert ad az emberi kapcsolatokhoz. Mik ennek a módszernek a sarokkövei:

a. Kezdeményezzünk beszélgetést, figyeljük meg, mit mond a másik ember, hagyjuk, hogy megfogalmazza érveit, s mi magunk legyünk készek a párbeszédre és a saját véleményünk kiigazítására. Ne legyen prekoncepciónk, legyünk meggyőzhetőek. Ne legyünk beképzelték, az abszolút tudás birtoklása álljon távol tőlünk.

s a létezés alacsonyabb szinten éljük. Pedig mi méltóbb az Isten képére és hasonlóságára teremtett emberhez, semmint visszatálcálni valódi arcához. Lehántani az álarcokat, megismerni valódi önmagunkat, s belépni a bizalom légkörébe, hol százannyi testvér is vár bennünket, s új földet tapos a lábunk, új ég borul vágyaink fölé.

b. Ne gondolkodjunk szűk keretekben, ahogy a problémák is világméretűek, megoldásukban se korlátozódnunk szűkebb köreinkre. Ne legyen idegen tőlünk valaki csak azért, mert más, mint mi. Ne kössük össze az irgalmaságot a nézeteinkről való meggyőzésel.

c. Ne döntsünk az emberről nélküle, ne is mondjunk véleményt egy helyzetről, míg meg nem ismerjük. Működünk együtt, keressük meg az akaratok közös mederbe terelésnek lehetőségét. Hajoljunk meg a másik ember igazsága előtt.

Nyilván tovább bontogathatók a párbeszéd elemei a megszólításokban, a dicséretben rejlő gesztusok, a két ember saját belső fejlődése az elutasítástól az azonosulásig. Mint amikor egy avatott zenész szólaltat meg egy hangszert, olyan virtuóz lehetőségek jelennek minden emberi kapcsolatban, minden párbeszédben. Mennyi teremtő, gyógyító és jobbító erő lehet az ember birtokában, ha megtanul vele élni, ha megtanulja a kapcsolatteremtés és megtartás mikéntjét. Amikor Jézus még az ő csodáinál is nagyobb tettekre buzdít bennünket, csak azért teszi, mert tudja, hogy az emberben csodálatos képességek, isteni erők jelennek. S ezek bekapcsolhatók az Isten végtelen erőterébe, s teremthetünk mi magunk is.

Mert erre van szüksége minden kor emberének, a rászorulóknak, a betegeknek, a társadalom és a médiák által agy- és szívmosottaknak, hogy visszatérjünk a „köztetek azonban ne így legyen” világhoz, megteremtjük az ember valódi természete szerinti szerető világot. Először szűk családi, baráti körben, majd tovább ezen szigetektől font hálóval, s fonjuk azt minél szorosabbra, hogy fennakadjanak rajta a semmibe zuhanó embertársaink.

Augusztus 25. — Évközi 21. vasárnap — Mt 16,13–20 — „Ti kinek mondotok engem?”

A címben is feltett kérdésre adott válasz vízvázaló lett a kétezer éves egyház történetében. Aki e kérdésre a „helyes” választ adta, az az Egyházon belül érezhette magát, aki a „helytelen”, az alatt máglyák gyúltak, kitzasztóttá vált, kirekesztődött a társadalomból. Mára szelídebb formái vannak a középkor drasztikus megoldásainak, de ma is az Egyházhhoz tartozás szegletköve Jézus Istenségének megvalósítása. Pedig ha csak annyit mondunk, hogy Jézus = Isten, még nagyon keveset mondunk, mert két személyt egymással magyarázunk, s nem beszélünk arról, ki is ő valójában, nem beszélünk milyenségéről, tartalmairól. Jézus nem is ezért jött, hogy ő bebizonyítsa, hogy valóban Isten, hanem azért jött, hogy megmutassa, ki valójában az Isten.

A kérdés tehát nem az apostolokat vizsgáztatja, nem is egyfajta közvélemény-szondázás, hanem rákérdezés arra, hogy Jézus valójában bemutatta-e Istent annak, ami, vagy sem. A Szentháromság világából jött Jézus az Isten világának tartalmait hozta, beszélt a szeretetről, az osztozásról, a vissza nem ütésről, a mindent odaadó szolgálatról, s nemcsak beszélt, eléjük is élte. Addig soha nem látott módon szolgálta az embereket, tanította őket, lehántotta róluk évezredes szokásaikat,

Szeptember 1. — Évközi 22. vasárnap — Mt 16,21–27 — Szenvedni és életet elveszíteni? Isten ments!

A szentírási szöveg érdekes formai kérdéseket vet fel, de ennél sokkal fontosabb a tartalmi mondanivaló.

1. Formai kérdések

A szövegben Jézus szenvedése és halála pontos forogatókönyvét tárja barátai elé. Ez lehet „jövendölés”, de lehet az ősegyháznak és az evangélium szerkesztőjének az események utáni pontosítása is.

Ugyancsak az események utáni ismeretek birtokában kerül Jézus ajkára, hogy a tanítványoknak „fel kell venniük a keresztet”. A közeli paruzia (Jézus második eljövételének hite) is inkább az ősegyház várakozását tükrözi, hiszen Jézus kifejezetten állítja, hogy nem ismeri annak időpontját (Mk 13,32).

2. Tartalmi kérdések

A szenvedés és életelvezítés kérdése sokkal fontosabb a formai kérdésnél.

Mit akar Jézus? Egy tévhitet akar eloszlatni. Ez a tévhit így szól: A Messiás nem szenvedhet és nem juthat akasztófára. De Jézus tanítványai sem lehetnek az élet elvesztői, csak megnyerői. Hiszen az Isten megvédi Messiasát és megvédi követőit!

a tévhitet, előítéleteket, a rossz beidegződéseket, azt akarta, hogy minden olyan legyen, mint kezdetben volt, amikor még ember és ember szeretete egymást, s nemcsak uralkodni akart a másikon. S a szűkebb kör megértette, átélte tudatformálásán és a három év élményein keresztül, hogy Jézus a Szeretet. Mivel Jézus állandóan az Atyára hivatkozik és egy az Atyával, amit az Atya is igazol a Tábor-hegyen vagy a Jordánnál, a tanítványok megértették, hogy Isten a Szeretet. S Jézus nem is akart ennél többet: számára Péter válasza nem a saját Istenségét igazolta, hanem azt, hogy a tökéletes szeretetet az emberek elé élő magatartása által az emberek felismerik, hogy ki Isten valójában. S ez a tanítványság feladata: átélhetővé, hitelessé tenni azt, hogy Isten a szeretet. Péter válasza meggyőzte Jézust arról, hogy sikerült, hogy van egy ember, aki ezt már tudja, akire lehet építeni, a későbbi háromszori tagadás ellenére, akiben meg lehet bízni, s akire rá lehet bízni a többi embert, köztük minket is. S Péter ezt nemcsak azért tudta, mert látta, átélte, hanem azért is, mert ő is élő kapcsolatot alakított ki az Atyával. Mert e nélkül a kapcsolat nélkül nem maradhat meg az ember az Úton, enélkül az ember csak lelkes ama-

Valljuk meg, hogy bennünk is él ez a tévhit. Az Isten azért Isten, hogy megvédje kedvenceit és elhalmozza őket minden jóval. Mert milyen Isten az, aki nem védi a fiát vagy fiait, és tétlenül nézi kivégzését vagy szorongatásait?

a) Vallásos magyarázat

Van egy vallásos magyarázat, amit a máteí szöveg is Jézus szájába ad. Ez így hangzik: Az Isten engedi övéi szenvedését és kivégzését is, mert az a terve, hogy a véres keresztalál váltsa meg a világot, és utána a szenvedés is világmegváltó eszköz legyen.

Ennek a magyarázatnak az a nagy hibája, hogy Istent vérszomjas tirannusnak gondolja, akit egyedül a vér és szenvedés tud megnyugtatni, és csak a halálhörgésért és fájdalmas kínokért tud „kegyelmet” osztani. Ez az istenkép azonban távol áll Jézus Istenének képétől!

b) Jézus válasza

Péter, a nemrég kiválasztott Jézus-utód, bizalmasan félrevonja a Mestert: Szenvedni? Életet veszíteni? Isten ments! Veled (és talán főleg velünk) nem történhet ilyen! Mire Jézus minő-

tőr. Nem Péter szavaira épít Jézus, hanem istenkapcsolatára. Jól tudja a szavak értékét, jól tudja, hogy csak fedezet nélküli papiros minden, ami mögött nincs tényleges átélés és elszántság, lelkesedjék bármennyire is az ember. Jézus nem volt sem hiú, sem naív. Olvasott az emberi szívben. Tudta, hogy az Istennel egységet, azonos hullámhosszot megélt ember alkalmas arra, hogy képviselje őt. Ezért bíz rá mindent, biankóba. Ez elé a bizalom elé Péter a vízenjáráskor lépett, akkor lett rá méltó. S mindannyian méltók lehetünk rá, ha bennünk is megszületik ez a feltétel nélküli bizalom. Ennek egyetlen feltétele van: rajta maradni az éltető forráson. Ahogy a szőlővesszők a szőlőtől.

Méltóvá alakítjuk-e magukat erre a feladatra? Mit válaszolunk mi a jézusi kérdésre? Ő a Jézuska, vagy egy elegáns kívülálló, netalán ítélőbíró, vagy a végidők terrorlegénye? Jézus csak arra kér: mielőtt véleményt modanánk róla, hallgassunk a belső hangokra, hagyjuk, hogy hasson ránk az evangéliumok légköre. Mert a Róla mondott véleményünk saját magunkat leplezi le öléte. Csak látszólagosan szól róla a véleményünk, igazából önmagunkról mondjuk ki a véleményt.

síthetetlen jelzővel illeti Pétert, az első „pápát”: Takarodj előlem, Sátán! Mert nem az Isten gondolatai szerint gondolkodol.

Vagyis sátán az, ha mindjárt az első „pápa” is, aki úgy gondolja, hogy a szenvedés és akasztófa nem lehet a részünk, mert Isten megvédi övét. Nem védi meg és nem is tudja megvédeni. Nem azért, mert fia szenvedésével és halálával akarja megváltani a világot, hanem azért, mert csak erőszakkal tudná megakadályozni, hogy a vevés, hatalom és erőszak világában a szeretet ne húzza a rövidebbet. De ha ezt tenné, nem lenne Isten, Jézus Istene: Abba = Atya.

A Szeretet kiszolgáltatott és védetlen. Ilyen az Isten is, ilyen Jézus is és ilyen a Jézus-követő is. A Gyűlölet bánthatja és elpusztíthatja, de csak a biológiai életét. Szeretet-életét nem tudja elpusztítani. Sőt — és ez Jézus legfőbb mondanivalója — aki elveszti a Szeretetért biológiai életét, a Szeretet-élet nyertese lesz.

Tévhit (Isten megvéd) és póthit (a vér megvált) helyett a Szeretet hitét kellene végre befogadnunk!

Szeptember 8. — Évközi 23. vasárnap — Mt 18,15–20 — A kiközösítő egyház Jézus egyháza?

Egy közösségben lehet egyetértés és egyetnemértés. Az egymásszeretés mellett elkerülhetetlen a szeretetlenség, sértés, megbántás is. A Jézus utáni közösségben is így volt ez. Az egyetértéssel és egymásszeretőkkel nincs gond. De mi legyen azokkal, akik más véleményen vannak, vagy akik vétkeznek ellenünk?

1. Az ősegyház megoldása

Az evangéliumok megszerkesztése idején (Kr.u. 60–80 körül) megvoltak ugyan a jézusi alapelvek: nem bántás, nem visszaütés, ellenségszeretet, megbocsátás stb., de az intézményesülő egyháznak világos egyházfegyelmi rendre volt szüksége. A jeruzsálemi egyház számára kézenfekvő volt (mint sok minden másban) a zsidó egyház fegyelmi rendszerét átvenni. Az evangéliumba már ez a zsinagógai gyakorlat kerül be, Jézus szájába adva.

2. Két lehetőség

A Jézusnak tulajdonított fegyelmi eljárást persze lehet Jahve szellemében és Abba szellemében is gyakorolni. Utóbbi esetben a zsinagógai gyakorlat lényegileg már jézusi gyakorlatává válik.

A Jahve-, vagyis igazságosságélvű gyakorlat lényege ez: Négy szemközti feddés, két vagy három tanú állítása, a közösség (előljáróinak) ítélete. Megátkozás esetén kiközösítés. A „vedd úgy, mintha pogány volna vagy vámos”, valóban kiközösítést jelentett a zsidóknál.

Az Abba-, vagyis az irgalomélvű gyakorlat ez lehet: Négy szemközti figyelmeztetés a másik hibájára. Két vagy három testvér összefogása az eltévelyedettért. Majd sikertelenség esetén az egész közösség összefogása érte és nem ellene. Ha ez is eredménytelen, már nyilvánvaló lesz, hogy idegennek kell tekinteni, de az idegent vagy ellenséget „inkább” kell szeretni (Lk 6,35)! Vagyis nem kiközösíteni vagy az „önmagától beálló kiközösítést” ki nyilvánítani és végrehajtani kell, hanem megkülönböztetett szeretettel körülvenni.

3. Mai egyházi gyakorlat

Valljuk be, hogy ez az Abba-féle eljárás nem a rk. anyaszentegyház sajátja. Az új egyházi törvénykönyv is a zsinagógai zsidó gyakorlatot szentesíti és gyakorolja éppen napjainkban

Magyarországon is. (Lásd Gromon András plébános kiközösítése, mert másképp gondolkodik a feltámadásról.)

A kiközösítő egyház azonban nem Jézus egyháza. Hisz Jézus nem ismert kiközösítést. A sátánmódra beszélő Pétert és az őt eláruló Júdást sem löki el magától, mert a szeretet nem ismer kiközösítést.

4. Jézus nevében

A Jézus nevében összegyűltek közt nem lehet szó inkvizíciós dialógusról, egyházi bíróság elé állításról, kirekesztésről. Jézus nevében összegyűlni csak az egyetértés keresését jelentheti, és ha megmaradnak is a véleménykülönbségek, sőt eltérő magatartások, a végeredmény csak egymás szeretete és elfogadása lehet. Jézus nevében ugyanis csak elfogadás, feloldozás és megbocsátás következhet, kizárás, megkötözés, kiközösítés semmiképpen.

Szeretet csak abban az egyházban, csak abban a közösségben lehet, melyben még az eretneket vagy bűnösöket is szeretik.

Szeptember 15. — Évközi 24. vasárnap — Mt 18,21–35 — Hányszor kell megbocsátanom?

Nem véletlen, hogy Péter a megbocsátás száma után érdeklődik. A zsidó törvényt magyarázóknak ugyanis azt tartották, hogy ha valaki hétszer vét ellenem, meg kell bocsátanom neki, de nyolcadszor már nem vagyok köteles. Péter tehát azt kérdezi, hogy Jézus azonosul-e ezzel a törvényt magyarázóval. Jézus válaszáat feljegyezi az evangélium: „Nem hétszer, hanem hetvenszer hétszer” kell megbocsátani.

1. Hetvenszer hétszer?

Mit jelent ez a 70 x 7? Nyilván nem azt, hogy 7 helyett 490-szer kell megbocsátani és 491-edszer már nem, és akkor már élethelphet a megtorlás. A 70 x 7 válasz azt jelenti, hogy a megbocsátásnak nincs határa. Vagy talán mégis?

2. Isten nem túri!

Máté, az evangélium szerkesztője, Jézusnak ehhez a válaszához hozzákapszolja a szívtelen szolga történetét. Ez a történet akár azt is bizonyíthatná, hogy nem a bűn száma, hanem a minősége a fontos. A vétek száma lehet 70 x 7-nél is több, de van azért olyan súlyos bűn, amit nem lehet eltérni, amit az Isten sem túri. A szívtelen szolga története azonban aligha erről szól.

3. Kétkulacsos erkölcesstan

Jézus története inkább rá akar mutatni a mi kétkulacsos erkölcesstanunkra és két mértékkel mérésünkre. Eszerint magunknak irgalmat akarunk, másoknak pedig igazságosztást. Amint a történet mondja. Mi a hatalmas adósságaink (20.000.000 dollár) elengedése után felkelve a porból az élénk térdelő adósunknak, aki valami csekélységgel (17 dollár) tartozik nekünk, nem kegyelmezünk. Égbekiáltó gonoszság ez, ami valóban megtorlást követel. Egy földi bíróságnak bizonyára ki is szabná a megfelelő börtönbüntetést és kényszermunkát. De hogy a mennyi Atya így cselekedjen bárkivel, ez Jézus más-hol elhangzott szavaival teljességgel ellenkezik (lásd: „Fölkelti napját jókra és gonoszokra”, Mt 5,45).

4. Félre a kétkulacsos erkölcesrel!

Péter kérdésének és Jézus válaszá-
nak egyértelműnek kell lennie számunkra. Le kell számolnunk skizofrén erkölcesstanunkkal. A szeretet nem megtorlásban, hanem megbocsátásban gondolkodik. A megbocsátásnak pedig nincsenek feltételei, mert a megbocsátás feltétel nélkül megbocsátani akar.

Ha feltételeket szab (pl. ha bocsánatot kérsz, vagy ha megfizeted tartozásodat, megbocsátok), akkor ebben az esetben nem irgalmas megbocsátásról van szó, hanem az igazságosztás egyik formájáról. „Do ut des”, vagyis „adok, hogy adj”. Te lefizeted tartozásodat, én pedig megbocsátok.

Az egyértelmű válasz: Ha magunknak irgalmat akarunk, irgalmazzunk másoknak is. Ne mérjük kettős mértékkel. De ne is keverjük az irgalmat az igazságossággal.

5. Az üzletszerű irgalmasság

Az üzletszerű irgalmasság egyébként sem éri el célját. A bocsánatkérés, tartozáskifizetés fejében járó megbocsátás egyfajta zsarolás, kényszer. Nem teszi hálássá az embert. Behódoltat, megaláz. Ha feltétel nélküli az irgalom és megbocsátás, mint a tékozló fiú atyjának irgalma, ez ellenállhatatlan vágyat ébreszt a hálára, a megtérésre, tartozásfizetésre.

Vajon képesek vagyunk-e egy mértékkel mérni és a feltétel nélküli irgalommal megbocsátani?

Szeptember 22. — Évközi 25. vasárnap — Mt 20, 1–16 — Az igazságosság mítosza

A mítosz olyan hit, amin megtörik az emberi értelem minden érvelése. Emocionális, érzelmi mélységekben forrászik és évezredes beidegződések teszik cáfolhatatlanná. A zsidó–keresztény kultúrának az igazságosság eszméje éppen olyan tévhite, mint pl. a haladás mítosza, hogy anyagiakban kettőről háromra jutva lehetünk boldogok.

A názáreti Vándorpróféta szembeállt nemcsak a gazdagság mítoszával, de az igazságosság vakhitével is. A szőlőmunkásokról szóló története önmagában elég volna egy egész kultúra gyökeres megváltoztatásához. De alig van rá remény, hisz 2000 éve a jézuskövetők egyfolytában szabatálják Jézus forradalmi és valódi megoldását az életre.

1. Miről van szó?

A szőlősgazda reggel kilenckor fel fogad munkásokat egy dénárért, majd délben és délután háromkor is. Egy órával a munka befejezése előtt is talál még ácsorgó munkásokat a piacon, őket is szőlőjébe küldi. Az intéző előtt sorakoznak a munkások, és az utolsóknak egy dénárt kapnak a szőlősgazda utasítása szerint. Ám az első, akik nyolc

órát dolgoztak sem kapnak többet. Tény, hogy az elsőekkel nem történt igazságtalanság, mert egy dénárban egyeztek meg. De hogyan kaphatnak az utolsóknak is ugyanennyit?

Valljuk meg, hogy a mi igazságérzetünk is ágaskodik. Vagy adjon a gazda nyolcszor annyit az elsőeknek, vagy csak nyolcadrészt az utolsóknak. Ez volna igazságos. Így úgy tűnik, hogy mi dolgoztunk helyettük és a nekünk járó pénzt is ők kapták.

2. Az igazságosság mítosza

Ebben a történetben rajtacsíphetjük a mítoszt és annak kétes értékű voltát. Az igazságosság ugyanis az ember alantas ösztöneire épít, mint a féltékenység, irigység, harag, gyűlölet. Az igazságosság hajszolása mindig igazságtalanságokat szül, kis és nagy háborúkat robbant ki és hullákkal teríti be a földet.

3. Az irgalom éthosza

Ki tudja megértetni az igazságosság-mítosz híveivel azt, amit Jézus története világosan feltár? Az irgalom több mint az igazságosság. Az irgalom az ember nemes lelkületére épít, a jóindulatra, jóakaratra, a másik öröme fölötti öröme. Ha tudok örül-

ni a másik örömének, az egoizmusból átváltok az altruizmusba, az önzésből az önzetlenségbe. Kikapcsolom élettünkben az önzés okozta bajokat, és bekapcsolom az életbe a másért éléssel fakadó értékeket. Ha irgalmasan gondolkodom, egy leszek az Irgalommal, megélem az Isten éthoszáét, erkölcsi értékét.

4. A megértés lelkülete

Az önmagamban gondolkodás helyett a másokban gondolkodás felismertetheti velem, hogy az egy dénár, amit érdemből kapok, és az egy dénár, amit ajándékba kap más, nem is olyan nagy különbség, mert mindkettő a legnagyobb érték, ami csak kapható: az Isten Ország. Ennél többet, még ha akarna sem adhatna az Isten életünk béreként. S mivel a később munkába állók önhibájukon kívül nem dolgoztak, megtérve pedig végigdolgozták idejüket, és ugyanazt a bért kapják érte. A megtérés a döntő, és nem annak időpontja. A minden képzeletet felülmúló Ország pedig (már itt a földön is!) az elsőeknek is inkább ajándék, mint bér.

Erkölcsi vezérelv-váltásra van szükségünk és szüksége a világnak. Ezzel egy új civilizáció hajnala köszöntene ránk.

Szeptember 29. — Évközi 26. vasárnap — Mt 21,28–32 — A főpapoknál különbek a k...-k!

A templomi üzletelést felforgató Jézushoz odamennek a templom urai, a főpapok és a vének. Számon kéri tőle, hogy miféle hatalommal avatkozik bele az ő felségterületük ügyleteibe. Jézus visszakérdez, hogy honnan volt János hatalma a kereszteléshez. Nyilván neki sem engedélyezték azt a főpapok. Mivel sem azt nem akarják mondani, hogy Istentől, sem azt, hogy a néptől, inkább hallgatnak. Jézus sem válaszol nekik, de elmond egy történetet.

1. Történet a két fiúról

Az egyik fiú ugyan igent mond apja kérésére, de nem teszi azt, amit apja kért. A másik fiú nemet mond apjának, de később meggondolja és kimegy dolgozni a szőlőbe. A történet végén Jézus megkérdezi előkelő számonkérőit: Melyik fiú teljesítette apja akaratát? Azok kénytelenek saját magukra kimondani az ítéletet: Nem az, aki csak mondja, hanem aki meg is teszi Isten akaratát.

2. A főpapok és a prostituáltak

Jézus nem hallgatja el a véleményét a főpapok és a vének előtt. Kegyetlenül csattan a történet. A vallás urainál különbek azok az utcanők és vámosok, akik megtérve megteszik az Atya akaratát, míg a főpapok és vének, a templomi üzem urai papolják ugyan az Istent, de még az Istentől is pénzt csinálnak, a templomban is kufárkodnak és az üzletelést támogatják.

3. A szó és a tett

Melyik fontos az Isten előtt? A szó vagy a tett? Azt mondhatnók, hogy mindkettő. Az az igazi, ha valaki igent mond és meg is teszi Isten akaratát. De ha választás elé állítanak, hogy melyik a fontosabb a kettő közül, erre maga Jézus egyértelműen válaszolt: „Nem mindaz, aki mondja: Uram, Uram!, megy be a mennyek országába, hanem aki teljesíti mennyei Atyám akaratát” (Mt 7,21).

Ha a vallás és a vallás urai csak mondják uruknak az Istent, de az Atya

akaratanak ellenkezőjét cselekszik, szemforgató képmutatásuk még a szelíd Jézust is felháborítja és olyan szavakra ragadtatja, amelyet ma is erősnek mondanak érzékeny fülű finomkodók.

4. Változott-e valami?

Érdemes átgondolni, hogy 2000 év után változott-e valami? Vagy éppen oda kanyarodott vissza a Jézustól elindított mozgalom, ahol a zsidó vallás tartott Jézus idejében? A templom mai urai vajon mentesek-e a kufár szellemtől, különbek-e, mint a vámosok és az utcanők?

De azon is érdemes elgondolkodnunk, hogy mi különbek vagyunk-e a templom urainál? Nem csak mondjuk-e mi is az igent az Atya szavára, amellyel az Isten Ország építésére hív? Vagy tesszük is az országbeli munkát: az éhezők etetését, mások szolgálatát, az erőszak minden formájának elvetését...?

Szavakkal már tele van az univerzum, tettekre van szüksége a világnak!

Olvasók fóruma

Tisztelt Nacs Ferenc!

Nagy érdeklődéssel olvastam az „Érted vagyok” tavaly augusztusi számában István királyról írott sorait. Engedtessek meg nekem is, hogy hozzászóljak ehhez a — mostanában igencsak aktuális — témához!

A központi kérdés tehát az, hogy keresztyén volt-e valójában a „keresztyén magyar állam” megalapítója és első vezetője, az 1083-ban szentté is avatott István király? Hadd kezdjem én is azzal a kérdéssel, amellyel Kovács László indította cikkét az Érted vagyok 1994. augusztusi számában: kicsoda voltaképpen a keresztyén? Jézus egy nagyon rövid görög szóval válaszol e kérdésre (amely szó történetesen magyarul is ugyanúgy hangzik): *de!* Nevezetesen: „Tudjátok, hogy azok, akik a népek fejedelmeinek számítanak, uralkodnak rajtuk, és nagyjaiik hatalmasnak rajtuk. *De nem így van közöttetek, hanem aki nagyvá akar lenni közöttetek, az legyen szolgálat; és aki első akar lenni közöttetek, az legyen mindenki rabszolgája*” (Mk 10,42–44). A képlet tehát végteleen egyszerű (mint Jézus tanításában minden!): aki uralkodik, az nem keresztyén, aki szolgál, az keresztyén. Nem kétséges, hogy saját családján — és persze a fél országon is — kíméletlenül végiggázoló Árpád-fi melyik csoportba tartozott...

Nos, akkor most vizsgáljuk meg az okokat. Nem tudjuk, mennyiben fűtötték Gézát, Saroltot vagy magát Istvánt személyes ambíciók, ámbar a hatalom természetét ismerve nyugodtan kijelenthetjük: aligha volt könnyű átadni a szűkebb családtagonát és hatalmát egy másik családtagnak — Koppánynak vagy bárki másnak. Persze István ennél erőnyesebb is lehetett: azért hányta-hányatta kardélre a nagybácsikat, az unokatestvéreket, az ő csatlósait, valamint az országra törő minden ellenséget, mert meg akarta menteni a magyarságot. Vagyis realpolitikusan volt, keresztyén lovag, aki meggyilkoltatott ugyan néhány, esetleg néhány ezer embert, de mindezt a nemzet érdekében tette! Nemcsak István vallott ilyen „humánus” elveket: „...jobb nektek, hogy egyetlen ember haljon meg a népért, sem hogy az egész nép elveszen” (Jn 11,50). Igen ám, csak hogy ez a Jézus hódérképre adó „realpolitikusan”, Kajafás ideológiája...! (Őt mégsem nevezik sem szentnek, sem keresztyénnek.) Jézus jelmondata elutasítja a halált, és az élet mellett foglal állást: „Mert úgy szeretete Isten a világot, hogy megszületett Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen” (Jn 3,16). Jézus nevében nem lehet ölni, mert aki gyilkol, az Jézust öli meg. Szent háború nem létezik! Ha pedig így van, akkor István sem nemzetmentő, hanem nemzetvesztő — következésképpen pedig sem keresztyén, sem jézusi, sem szent:

Istvánt persze menteteni is lehet, sőt Jézus szeretete szerint ez kötelességünk is. Kétségtelen, hogy István gyermekora nem lehetett könnyű erős akaratú szüleinek árnyékában. Későbbi politikai (és nem vallási!) gyilkosságainak egy részét talán valóban a sokszor bizony durva és erőszakos Sarolt nyakába varrhatjuk — ahogyan ezt a Szőrényi-Bródy szerzőpáros is tette —, ám ez korántsem mentség István számára: csupán gyengeségét, anyjától való függőségét, vagyis súlyos személyiségi problémáit igazolhatjuk vele. István legalábbis eltúrte a kegyetlenkedéseket, ez pedig ugyanolyan jézusiatlan magatartás, mint a gyilkosság. Mert a keresztyénség nem gyámoltalan passzivitást jelent, hanem az evangéliumhoz való ragaszkodást — még a szülők megtagadása árán is (Mt 10,37). Még a saját anyám, de még maga az Isten sem uralkodhat a lelkiismeretemen! (Az Isten ezt meg sem próbálja.)

Tény, hogy a kortárs uralkodók között István a maga gyakori nagylelkűségével és könyörületességével valóban egyfajta lovagnak tűnik. Igen ám, de ez semmiképpen sem mentheti ugyancsak gyakori bűneit. István csakugyan nagy jellemnek mutatkozik meg a forrásokban, aki a jók mellé áll, és megbünteti a gonoszokat — de ez csak az igazságosság rendjében jelent csúcserőket. Jézus követése viszont az igazságosság rendjének elhagyását és az igazalmasság rendjébe való átlépést jelenti. Aki az igazságosság rendjében marad, az aligha talál közösséget az igazalmasság Istenével.

István műve politikailag voltaképpen sikeres volt — magyarul: a terror eszközzel elérte a célját —: országa Európa részeként ezer éve létezik. Csak hogy ez nem jézusi cél... Mert Európa már akkoriban sem volt keresztyén, mint ahogyan ma sem az, s ahogyan Magyarország sem az. Igen: a szenté avatott despota egy jézusiatlan koncepciót hagyott az utódokra, amelyet azok nagy áhitattal követtek, követnek. Pedig István országa nagyon is evilágból való... Géza fia Vajk lehetett tehetséges uralkodó, ez azonban éppen-séggel távol vitte őt az Istentől. Ha voltak is „ihletett” pillanatai, csak tövisek közé esett mag maradt (Mk 4,18–19): az uralkodás gondjai — vagy inkább örömei — miatt képtelen volt megérteni Jézus tanítását. És azok is, akik az ő útján járnak.

S ha már az utódoknál tartunk. Kovács László megkérdézi írásában: milyen keresztyének vagyunk mi? Az augusztus 20-i ünnepek alapján nyilvánvaló, hogy nagyon sokan csak amolyan „István-félék”. Nem vagyok katolikus, így a „szentek” tisztelete eleve távol áll tőlem. Az azonban egyenesen neveléses, hogy felnőtt emberek tömegei úgy tisztelik az ezer éve halott terrorista vérellerőztött jobbát, mintha maga az Isten szállt volna le közéjük. Kérem szépen, ez fetiszizmus, magyarul: bálványimádás! (Milyen érdekes,

hogy akik szent áhitattal leborulnak az „ereklye” előtt, azok a maguk kiválasztottságának biztos tudatában mélyen megvetik a „primitív” népeket, akik például pálmafát tisztelnek istenükként...) Teológiai nézeteket félredobva, csupán a józslés nevében is tiltakozom egy halandó ember — vagy egy testrészt — vallásos tisztelete ellen!

Tehát keresztyénnek tekinthető-e István király? A hagyományos, egyházi értelemben igen. Kortársaival összevetve mindenképpen. De ha jézusi módon, az evangélium tükrében értelmezzük a keresztyénséget — és meggyőződésem szerint csak így szabad —, akkor a válasz ez: István nem volt keresztyén, és erre végső soron nem is törekedett! Bárhogyan is áll ez a dolog, én semmiképpen sem szeretnék olyan — csak olyan — keresztyén lenni, mint István volt.

Befejezésül még egy „ünnepi” gondolat. Ha már mindenképpen „nemzetben” tudunk csak gondolkodni — bár e gondolkodásmód jézusi volta megkérdőjelezhető —, akkor végre ki kell mondanunk: a magyarságot az inné elöbbré, ha sürgősen hátat fordítana „Szent István” útjának, és rátalálna — Isten útjára...

Bízom benne, hogy talán némi „csőlátásról” tanúskodó írásom további dialógusra serkenti Önt. Esetleges válaszát természetesen testvéri szeretettel várom:

T.J.

evangélikus teológushallgató

(teljes név és cím a szerkesztőségben)

*

Kedves Mindnyájan!

Egy közeli kívülálló szól hozzátok. Az áprilisi „Érted vagyok” számba — reklám ügyben — én is belecsöppentem, ennek folytán alaposabban megnéztem, milyen a szövegkörnyezetem.

Vita dül köztetek az Igazi Jézus kapcsán. Ez nem meglepő, hisz a Názáreti mindig is az ellentmondás jele volt, és családon belül is megoszlast hozott „kard-szerű” követelményeivel. (Elkötelezettségből fakadó szigorral durván léptek föl a Tübingeni jutott egykori barát és testvér ellen. Sajnos a HVG szakértőnek nem mondható gárdájának is kiszolgáltatták Jézust.) — Bizony, szükségünk van biblikus-teológiai kutatásokra, és az eredmények meglepők lehetnek. De a mellbevágás ne legyen erősebb, mint a mea culpa! mozdulata. Inkább ismételjük meg többször, hogy végül is ne egyetlen „kiütéssel” győzzön az új meglátás, hanem előbb-utóbb meggyőző és elfogadható legyen minden keresztyén számára. Hadd hivatkozzam Gerhard Lohfink cikkére (Mérleg 1983/1 29. o.). Itt is Jézus feltámadásáról van szó. Egy évtizede olvasgatom ezt a tanulmányt, és lassan alakulok hozzá felfogásmódomban, miközben a hitem parányit sem rendült meg — Felszisszentem, amikor odaértem, hogy „A Bokor átvesz egy ... funkciót az Egyháztól...” Miért önállóítanátok magatokat? Hisz ti is az Egyházban vagytok, és mindent az Egyház Urának köszönhetek?! Ehhez az alapvalóságához képest másodlagos, hogy bántalmaztak titeket, és máig sem rendeződött az ügyetek. Az a szint, ahonnan a rehabilitációt várhatnátok, százados késséssel szokott megmozdulni.

Hadd mondjak búcsúzóul egy hasonlatot. Ha ti Bokor vagytok, akkor az Egyház Erdő. A gazdag flórán belül ti vagytok a csipkebokor: virágos korszakkal, amikor Krisztus jó illatát árasztjátok, máskor pedig az érlelő kegyelemnek köszönhetően gyógyhatású termést kínáltok. Testfelépítésekhez a tüskék is hozzátartoznak. (Az Egyház nem is lehet meg belső bíráló és prófétai szó nélkül.) De ne ezek növesztésére fordítsátok életerőiteket! Ne legyen a Bokorból önvédelemre berendezkedő, áthatolhatatlan börtön, mely véresre szurkál mindenkit.

Maradok tisztelettel irántatok

Unger Zsuzsa

Hibaigazítás:

az 1996. áprilisi számban a 31. oldalon így szól helyesen a megállapítás:

4. Így növelem hatásfokom: csökken-tem a fogyasztásom.

Kedves Garay András,
köszönöm a rendszeresen érkező „Érted vagyok” számait. Nem túlzok, ha azt mondom, hogy évek óta az egyik frissítő szellemi és lelki táplálékom. Ebben az elvadult világban, ahol pap is, hívő is egyre ijeszítőbben kivetkőzik magából, üdítő forrásként hat az „Érted vagyok” toleranciája, szeretetre való képessége és tisztességes ügybuzgalma. Továbbra is fenntartom, amit Bulányi atyának a jubileumi ünnepeken állítottam; ha valaha megírják a magyar egyház 1945 utáni történetét — hangsúlyozom most is —, azt a Bokor-közösség történetén keresztül fogják megírni. A Bokornak ugyanis van története, tettekkel, álmokkal, vállalásokkal és teljesítésekkel, örömmel és kudarcokkal — s ez a história az egész hívő közösségnek példa volt, amitől óva intettek az egyházi hatalmasságok. Pe-

dig ez a példa marad meg, minden egyéb — siránkozások, magyarázkodások, sajnálatások, kibúvók keresése stb. — elvész az időben.

A legutóbbi szám részleteket ismertet Cserháti püspök *utolsó* tv-interjújából, amit ő az ORF-nek adott. Tévedés ez, mert a pécsi püspökkel az *utolsó tv-interjú*t én készítettem az *Üzenet az utókornak* című sorozatomban. Mindmáig nem sikerült elérni, hogy a Magyar Televízió bármelyik csatornája sugározza.

Cserháti nagyon beteg volt már, de intellemei erőteljesek, energiával és reménykedéssel áthatottak. Egy jobb korra várunk, amikor valakiknek fontos lesz, hogy bemutassák. Üdvözöl

1996. április 9.

Hegyí Béla

A bíró meg a fia

Egy olyan faluban, ahol jó emberek laktak, a bíró is jó ember volt. Szerették, megbecsülték. Isten nem adott több gyermeket neki, csak egy fiút. Ő nevelte, mert felesége fiatalon meghalt. Sokat volt az apjával, látta mi a teendője, hogy intézi a falu ügyes-bajos dolgait.

— Édesapám után hadd legyek én a bíró — kérte egyszer az apját.

— Nem úgy van az, fiam. Nálunk a falu népe mondja meg ki legyen a bíró.

— Mit kell hozzá tennem, hogy engem válasszanak?

— Tanulj ki egy mesterséget előbb, s azután törd a fejed ilyesmin, fiacskám! Egyet azonban mondhatok: majd ha megetetsz engem, felöltöztetsz engem és meglátogatsz engem, akkor talán téged választanak.

Nem értett ebből egy szót sem a fiú. Talán annyit, hogy tanuljon ki egy mesterséget. Kovács lett. Ügyes, szorgalmas kovács. Jóságos is, mint abban a faluban mindenki. Meg is nősült és gyermekei is születtek szép számmal. Így aztán sohasem lettek valami gazdagok.

Egyszer érkezett egy rongyos koldus a faluba. A bíróhoz ment, hogy segítsen rajta. Az pedig elküldte a kovácshoz. El is ment. Azok szívesen fogadták. Megvendégtették, ruhát is adtak neki, tarisznyáját megtöltötték, úgy bocsátották útjára.

A szomszéd faluban élt egy lusta ember. Azt gondolta magában, ő is bekopog a jószívű kovácshoz. Vele is nagyon barátságosan bántak. A lusta ember panaszkodott, hogy nincs hol aludnia. Elszállásolták éjszakára. Az pedig összeszedte a házból az értékes holmikat, és reggelre már csak hült helye volt.

Elkeseredett a kovács. Elment az apjához tanácsot kérni, mitévő legyen. Azt a tanácsot adta az

apja, hogy várjon kis ideig, majd megoldódik a dolog.

Úgy oldódott meg, hogy a tolvajnak nem volt elég, hogy a kovácsokat kirabolta, másokhoz is bekéretőzött, míg egyszer megfogták és börtönbe csukták. Ott aztán dolgoztatták keményen, enni pedig alig kapott.

Meghallotta a kovács és megsajnálta. Elment, meglátogatta, vitt neki mindenféle jó enivalót, meleg takarót. Nagyon meglepődött a tolvaj. Bánni kezdte, amit tett. Bocsánatot kért a kovácstól. Látszott rajta, hogy igazán bántja a régi viselkedése. A kovács azt gondolta, segít még egyszer rajta. Megígérte neki, hogy felfogadja maga mellé, kitanulhatja a kovácsmesterséget. Ki is tanulta és becsületes ember lett belőle.

Megöregedett a bíró. Újat kellett választani. A falu népe a kovácsot választotta.

Ők magukhoz fogadták az öreg bírót és öreg napjaiban szeretettel gondozták.

Egyszer eszébe jutott a kovácsnak, mit mondott neki az apja mikor annyira szeretett volna bíró lenni. Odament hozzá és ezt mondja neki:

— Édesapám, nem is kellett kendet ruháznom, etetnem, meglátogatnom, mégis engem választottak bírónak a faluban.

— Dehogynem, fiam. Tudod a bíró mindenki baját magáénak érzi. Így mikor megettetted a koldust, ruhát adtál neki, vagy meglátogattad azt a szomszéd falubeli tolvajt, azokat nekem is csináltad. Mindenki becsül ezekért a tetteidért, azért volt bizalmuk benned.

— Ha ez így van, akkor nagyon fogok igyekezni, hogy senkinek ne ártsak, hanem hasznára legyek azoknak, akik ennyire megbíztak bennem.

Dombi Jánosné

Mi az ökológia?

Az ökológia az a tudomány, amely az emberi tevékenység és az élővilág egymásra hatásával foglalkozik. Jellemei fogva igen szerteágazó, mert az emberi tevékenység igen sokrétű és az élővilág belső törvényszerűségei is igen szerteágazók. Így aztán az ökológia foglalkozik a kozmetikumok és az ózonnárcs kapcsolataival, de foglalkozik a monokultúrák és a túlnépesedés kérdéseivel is. Foglalkozik a varangyok élőhelyének védelmével, de foglalkozik az esőerdők irtásának meteorológiai-geológiai hatásaival is. Az ökológia, ha ebből a szémszövegből nézzük, akkor olyan tudomány, amely minden eddigi tudományban a megbomlott egyensúlyok helyreállításának lehetőségeit vizsgálja.

De nézhetjük másképp is. Mondhatjuk azt is, hogy az ökológia az a tudomány, amely azt vizsgálja, hogy hol rontottuk el. Soha, egyetlen tudomány sem törekedett arra, hogy rosszat tegyen, hogy egyensúlyokat bontson meg, hogy fajokat irtson ki, hogy szegénységet, éhínséget, járványokat és katasztrófákat idézzen elő. Mégis, minden jóakarát, minden alapos körütekintés, minden magas etikai mérce és felelősségérzet ellenére a folyamatok elromlanak, a legszebb, legnemesebb, legerősebb törekvések is egy ponton kisiklanak. Innen nézve az ökológia feladata lenne, hogy az egyensúly visszaállításán túl vizsgálja a mai jó, etikus, előrevivőnek látszó törekvéseket abból a szempontból, hogy ne menjenek vákvágányra, ne térjenek le a jó útról.

Lehetséges-e ez? Van-e olyan viszonyítási alapunk, amihez minden lépésünket hozzá tudjuk mérni, hogy biztosan állíthassuk, jó ügyet képviselünk, az emberiség érdekében munkálkodunk és nem ellene?

Ezekre a kérdésekre próbálom meg a következőkben választ találni.

Ki az Antikrisztus?

A Bibliából tudunk róla, hogy létezik Jézus ellenpólusa, árnyéka, az Antikrisztus, vagy Sátán, aki Jézussal ellentétben, a sötétség, a halál, a bűn országának fejedelme, de azt is tudjuk, hogy az Atya neki adta át a földet, hogy uralkodjon rajta. Jób könyvéből világossá válik, hogy az Istenfiak között neki az a szerepe, hogy ellenpólust képviseljen, elfordítsa az embereket a

fény szeretetétől és meggyőzze őket, hogy mindaz, amiért élni érdemes, az itt a földön megtalálható, és ha ez valakinek nem sikerül, akkor ez csak azon múlik, hogy Isten nem akarja megosztani vele a hatalmát, tudását, mert bűnös, képtelen különbséget tenni a jó és a rossz között stb. Mint tudjuk, Jóbna ez nem sikerült, bár az is igaz, hogy Isten Jób mellett állt és a Sátánnal kötött alkuban sem volt benne Jób élte.

Nézzük meg mármint az Antikrisztus evilági működését néhány példán keresztül. Néhány éve vetítette a televízió azt a filmet, amely az atombomba felfedezőiről, Hahnról és Strassmannról szól, de rejtetten a történet mögött feltűnt az Antikrisztus is. Az atomtudósok az emberiség javára folytatták kísérleteiket és nagyszabású álmaik voltak az atomenergiában rejlő lehetőségeket illetően. A film igen jól érzékeltette azt a pontot, amikor még szétépheték volna a mérési és kísérleti jegyzőkönyveket, a számításokat. A becsvágy, a jót tenni akarás, az emberiség érdeke azonban túllendítette őket ezen a ponton, és ezután már nem volt ráhatásuk az elkövetkezendőkre, bár emberileg mindent megtettek a katasztrófa elkerüléséért.

Jellemei fogva más példa Ghandi. Az ő polgári engedelmességi mozgalma hatalmas eredményekkel járt Indiában, Dél-Afrikában. A törvénymódosítások után még a Brit Birodalom kivonulását is sikerült elérnie. Halála után összemolt az egész gyarmatbirodalom. Azonban az Antikrisztust nem ilyen könnyű legyőzni. Felnőtt a nagytőke, multinacionálisá vált, segíyeken, befektetések keresztül visszazivárgott Indiába, és ma az éhezés és kiszolgáltatottság ugyanott tart, mint Ghandi idején, csak sokkal megfoghatatlanabban, törvények feletti hatalommal, a pénz és a vásárlói piac diktálta törvények szerint. Az éhezés, a gyermek rabszolgamunka spirálja ismét visszakanyarodott, de most már egy magasabb szinten. Magasabb szinten, mert az angol áruk bojkottja még attól a megélhetési lehetőségtől is megfosztaná az indiaiakat, amivel ma tengetik az életüket, vagy a közép-amerikai cukornád-rabszolgákat, ha nem innánk cocacólát.

Vagy itt vannak a monokultúrák. Ezek kitenyésztésével az egész világon azért foglalkoznak kutatók, mérnökök

ezrei, hogy az egyre szaporodó emberiségnek megfelelő élelmet tudjanak biztosítani. Sok százszorosára növelik a terméshozamokat, és látszólag minden az emberiség érdekében történik. A kereskedők, a politikusok, a bankok mind azon fáradoznak, hogy ahol szükség van rá, ott el tudják adni, vagy oda segélyként el tudják juttatni az így megtermelt búzát, kukoricát, rizst. Mégis, a monokultúrák hatása következtében állatfajok százai halnak ki, más fajok, így az emberek is korlátlanul elszaporodnak, az eredmény éhínség, túlnépesedés, idegbetegség, háborúk, víz- és levegőszennyezés. De egy másik ágon következmény a pénz megnövekedett szerepe, az alkoholizmus, a kábítószeres, elvárosiasodás, a bűnözés, a gyökértelenség, az értékek, a hagyomány nélküli élet, azaz a rabszolgaság. Itt is, mint mindenütt, a cél jó, az indulás jó, az ötlet jó, a kibontakozás biztató, aztán egy ponton valaki mintha észrevétlenül átállítaná a váltót, és az Antikrisztus megint megnyert egy csatát.

Miért látszik reménytelennek a helyzet?

Az emberiség tudása hihetetlenül megnőtt. Minden technikai, gazdasági, pénzügyi feltétel biztosított, hatalmas, nemzetek felett álló szervezetek felügyelik a folyamatokat, millió és millió ember imádkozik és dolgozik folyamatosan a jó érvényesüléséért, és mégis elcsúsznak a dolgok, visszajára fordulnak, mintha az „ördög büjt volna beléjük”.

Az egész világ az európai parlamenti demokráciát, az amerikai „kulturát” és az ázsiai munkaszellemet tekinti elrendő célnak. De akik már gyakorolják, tudják, hogy ezek, bár mind lehetnének jók is, igazából nem eredményezik azt, amire az emberek vágnak, békét, tisztas megélhetést, fizikai és lelki biztonságot, vagy ahol eredményezik, ott mindez mások háborúságán, rabszolgaságán, kiszolgáltatottságán alapszik.

Miért nem reménytelen a helyzet?

Mégis, ha az ember csak egy rövid időre elzárja a tévét, nem vesz újságot, csak egy vándorbotot, vagy még azt sem, és elindul csak úgy a világba, találkozik emberekkel a legsötétebb

nyomor, rabszolgaság, éhezés vagy diktatúra közepette, akiknek a bőre leprás, a háta véresre vert, a hasa felpuffadt, vagy csak homorú, börtönben ülnek, egy baobab fa árnyékában, vagy egy nagyváros koszos járdáján, és a szemük, vagy ha megszólalnak, a szájuk olyan hihetetlen békét, nyugalmat és biztonságot árul el, ami megmagyarázhatatlan.

De meg lehet találni őket a kis, vidéki kápolnáknál zsolozsmázói, a kis, vidéki iskolák tanítói, halászok és juhászok között, gyári munkások, bányászok, favágók között, és ritkán a nagyvárosok bérkaszárnyaiban, vagy egy-egy gangos ház hátsó udvarában is. Ott vannak az imádkozók, a beteglátogatók, de a semmit sem tevők — mert nincs kezük, lábuk, vagy józan világi eszük — között. Ott vannak a kicsikben megmaradni tudó közösségekben, akár vallásiak, akár barátiak, akár családiak. És csodálatos módon cselekedeteiket egy életen át „elkerüli” az Antikrisztus, mintha semmi hatalma sem volna felettük. Megnyomoríthatja őket a sors, a hatalom, a kór vagy a másik ember, mégis valami olyan hihetetlen biztos talajon állnak, ami elérhetetlen az Antikrisztus számára. Ha ők nem lennének, bizonyára reménytelen lenne minden. És ez a világ a siralom völgye lenne. De szerencsére nem így van. Ők a tanúk, akár élnek, akár már meghaltak, hogy van megoldás. Látszólag nem javítanak a világon, de nem is romlanak. Egyszerűen csak azok, akik. És persze itt vannak a Ghandik, Schweitzerek, Tolsztojkok, és az ő példájuk azt mutatja, hogy jön majd talán egy jobb kor is, ha már mind olyanok leszünk, mint ők.

Mi múlik a mozgalmakon?

Nagyon sok és nagyon kevés. Nagyon sok, ha arra gondolok, hány ezer és tízezer embernek nyújtanak a mozgalmak támpontot ahhoz, hogy a jó ügyért harcolhassanak. Értelmes célt, családost, barátokat, témát, elfoglaltságot, szellemi, lelki táplálékot adnak. És innen nézve mindegy, hogy az egy BOCS nevű munkacsoport, egy GREENPEACE nevű akciócsoport, egy madarászklub, egy imaközösség, egy agykontroll meditációs kör, egy hegymászócsoport, vagy egy üzemi tanácskozás. Mindegy, mert a jó nem a szervezetten múlik, hanem az egyéni. Sőt, a szervezetnek igen nagy veszélyei vannak, mert alapvető tulajdonságai közé tartozik a növekedés, a szerveződés, a kirekesztés, a képviselő, az integrálódás, az ellenzékiesség, majd a harc a hatalomért, és a győzelmet követően a dicsőség fenntartása. A mozgalmak az egyéneknek olyan, mint a vasnak a mágnes, a vallási közösségen belül a liturgia vagy a dogma. Húz a jó felé. De van egy pont, ahol vége van a vonzásnak, sőt átmegey visszahúzásba. Ez az a pont, ahol már az egyén senkire sem hagyatkozhat, már

senki sem tudja megmondani helyette, merre van a jó út. Egyetlen megoldás van, a lelkiismeret elmélyítése, vagy másképpen mondva önmagad megismerése. Ha a lelked azt mondja, hogy segítsd át a varangyokat az úton, akkor az a jó neked, ha azt mondja, hogy segítsd az éhezőket úgy, hogy pénzt küldesz nekik, akkor az a jó, ha azt mondja, menj a déli sarkra és rombold le az olajfűró tornyokat, akkor az, de ha azt mondja, hogy mindennap imádkozz tíz miatyánkot a világ sorsáért, vagy ne vegyél részt semmilyen akcióban, mert az csak ront, akkor az a jó neked. Ha ezt a pontot nem veszed észre te magad, majd észreveszi az Antikrisztus. Abban a pillanatban meg fog győzni, hogy miért jó, ha a többiek véleményére hallgatsz, ha követed az ő jóindulatú tanácsait, velük mérsékelt és nem egyedül, hiszen egyedül minden nehezebb és veszélyesebb. És ezen a ponton válik kevésbé az, amit a mozgalmak tehet az egészért, az emberiségért.

Mi múlik az egyéneken?

Látszólag semmi, valójában minden. Az egyén egy porszemnél is kisebb. Az egyén, ha nincs pénze, láthatatlan. Láthatóvá attól lesz, ha van személyi száma, adózik, ha van pénze, hatalma, tekintélye, súlya. Az egyén nem számít a mozgalomban, a pártban, a konzorciumban, a multinacionális vállalatban, mert helyettesíthető. Nem rá van szükség, hanem az erejére, eszére, munkájára. Igen, ez biztosít neki fizetést, megélhetést, ettől lesz pénze és ettől lesz valaki. Ha már valaki, akkor csak egyetlen célja lehet, hogy nagyobb valaki legyen. Ha növekedni kezd, mindent elérhet a világban, ami elérhető. Hatalma, dicsősége, vagyona, tekintélye lehet. Ha szerencséje van és idő előtt lelővik, vagy megbuktatják, vagy csak a konkurencia gyűri maga alá, minden lehetősége megvan arra, hogy visszataláljon a porszemséghez. Ha nem, akkor bármennyire is jószándékú, bármennyire is jóakarattú, bármennyire is igyekszik megóvni a belső egyensúlyát, maga a növekedés a számára legnagyobb csapda. Sorolni lehetne a jószándékú kezdeményezéseket a zöld mozgalmakon belül, amikor néhány agilis, tenni vágyó ember összefogott, tollat ragadott vagy felszólalt. Aztán észrevették őket. Egyre többen csatlakoztak hozzájuk, egyre többször kérték ki a véleményüket, egyre többen vonultak ki az utcára, sikereket értek el, nevük volt, egyesületet, majd mikor engedték, pártot szerveztek, és amikor visszanéztek, már nem is emlékeztek egymás arcára azok, akik annak idején először összeültek ketten-hárman, mert már nem is volt arcuk, csak a szervezetnek, a pártnak volt arculata, eszméje, célja, és ez a cél már a hatalom, a dicsőség volt, bár az emberiség, a földanya, az ökoszisztémák javának szólama alá rejtették. Nem azért, mert az

egyebek rosszabbak, önzőbbek, hiúbbak lettek volna, mint indulásnál. Szó sincs róla. Csak túlléptek egy ponton, amit ha ketten-hárman maradnak, talán sohasem érnek el, és amely ponton túl már az Antikrisztus érdekeivel ellentétes irányba vitt volna a mozgalmak.

Az Antikrisztusé a föld, az ember a földé, a lelke Krisztusé. Ezt a keresztelési pontot jelképezi a kereszt is. A vízszintes — a föld, a függőleges — a menny. Jobbra az a lator, aki Jézussal van a mennyek országában, balra az a lator, aki a világban van. Az emberben keresztelkedik az ég és a föld. Rajta fordul minden. Nem a közösségen, nem az egyesületen, nem a nemzetközi szervezeteken, nem a barátain, egyedül rajta. A lelke ismeretén. Csak ő győzheti le egyedül az Antikrisztust, semmi más. A sötétség fejedelme minden szervezetnél erősebb, minden jóakarattal rafináltabb, sokkal többet tud az emberekről, úgy egészében, mint bármilyen szövetség vagy tudomány, csak az egyes ember lelkétől fél, mert az nem az övé. Ezért van csak az egyének esélye arra, hogy legyőzze, de csak akkor, ha ismeri önmaga lelkét, azt, amit az Atya lehelt bele, s amint Krisztus ismerte. Ha megismerte, akkor rájön, hogy csak egyet tehet annak érdekében, hogy a világ megváltozzon, nem fölfelé néz, hanem lefelé, nem a világ baját nézi, hanem a lába elé és alá kerülőket, és nem törődik vele, hogy ki az, mi az, csak szeretetet ad, akár egy hangya, akár egy macska, akár egy ember. Lehet, hogy ez semminek tűnik a terveihez képest, lehet, hogy semmi sem változik látszólag, de meg fogja tapasztalni, hogy nem az a fontos, ami látszik. Az sem fontos, hogy tudjon róla, sőt, az a legjobb, ha nem is tud róla, kinek segített, kit óvott meg, kit látogatott meg. Egy a fontos, hogy „keresse Isten Országát”, a többi mind jön vele, mert magával vonzolja az úton. És amikor azt érzi, hogy nincs tovább, mindent megtett, de mégsem sikerült semmi, amikor minden kilátástalanná válik, mert ereje, akarata végére ért, akkor fogja megtapasztalni azt az erőt, ami minden nehézkedést legyőz és tovább emel — lefelé —, és ez a kegyelem, ahogy ezt sok misztikus felismerte.

Istent megismerni nem lehet, másokkal megismertetni még kevésbé, de mindent úgy kell csinálni az utolsó leheletig, mintha nem tudnánk erről. Ezért mindegy, hogy hangyász vagy, vagy madarász; zöld, vagy piros, ökológus, vagy utcaseprő, a vágyaid úgyis megmondják, hogy merre menj, csak ne engedd, hogy az Antikrisztus belekeverjen a játékaiba. Talán erre gondolhatott Jézus is, amikor azt mondta, hogy „legyetek szelídek — keveretlenek —, mint a galamb, és okosak, mint a kígyó”.

1994. február 4.

Farkas István

TARTALOM

Tanulmány

Wilhelm Höck: A tisztáknak semmi sem elég tiszta 2-6

Családi oldal

Király Ignác: Bepillantás 9-13

Egyházkritika

Kovács László: Aki nem lép egyszerre... 14-15

A Bokor Közös Képvisellete: Nyílt levél Gromon Andrásához 15

Hartmut Meesmann: Hogyan omlik össze egy kártyavár? 16

Gyerekeknek Moha-mese

Sárgarépa-főzelék 17-18

Erőszakmentesség

Csapody Tamás: Aktív erőszakmentességi akció 19-22

Simonyi Gyula: Az igazi IFOR 22

Elmélkedések

Pintér Zoltán: Kérdések 7-8

Leveled jött Istentől (Vasárnapokra) 23-27

Dombi Jánosné: A bíró meg a fia 29

Olvasók fóruma

Olvasóink leveleiből 28-29

Környezetvédelem

Farkas István: Az ökológia és az Antikrisztus 30-31

Az e számunkban közölt versek

V. Bognár Éva
alkotásai

Szerkesztőségünk, ill. az előfizetés és terjesztés címe megváltozott:

Kovács László („Érted vagyok”)
1076 Budapest, Thököly út 11. I.6.

Giuseppe testvér gondolataiból

Bőjtölj is egy kicsit, hogy így kiálthass: „Te vagy az Élet Kenyere, az az egyetlen Kenyér, mely valóban jól tud lakatni engem...” Éld meg ezt a bőjtöt a világ szegényeivel való szolidaritásban is, akik éhezéssel, nyomorúsággal, halállal fizetik meg a mi fogyasztói szokásainkat, pocsékolásainkat.

Egy adott pillanatban Szent Ferenc a Verna-hegyen úgy érezte, hogy mindent elrontott. ... És a teljes kiüresedés eme pillanatában történik az, hogy megkapja a stigmákat, melyek Megváltó-jához való mély hasonlóságát és közelségét tanúsítják...

A szemlélődés tehát nem abban áll, hogy nagy és rendkívüli dolgokat tudunk mondani vagy cselekedni. A szemlélődés lényegében egy létmód, Isten szíve szerinti létmód, mely a gyakorlatban konkrétan úgy jelenik meg, hogy az utolsókkal, az elfeledettekkel vagyunk együtt, azokkal, akik már nem számítanak, és ily módon kiáltjuk el azt, hogy Ő az Atya, mindenki Atyja, aki senkit sem zár ki.

Ha azt akarom megtudni, hogy Isten hogyan tekint rám, akkor hagynom kell, hogy a szegények szeméi nézzenek és ítéljenek meg engem. Hagyni, hogy áthatoljon rajtam a szegények tekintete, hogy megterjek, és utána már én is annak az Atyának a szemével tudjam nézni magamat és a világot, aki minket mindnyájunkat halálosan szeret. — Ebben áll a szemlélődés.

Ford. Mihálffy László

„Érted vagyok”

(Exodus 3,14)

Közösségi és családi folyóirat

VII/4. (38.) szám. Megjelenik évente hatszor.

Alapította: Simonyi Gyula

Szerkeszti a Szerkesztőbizottság.

A szerkesztőbizottság titkára: Garay András

Laptulajdonos: Család Alapítvány

Számlaszám:

10200964-20210809 Magyar Hitelbank Rt.
Budapest V., Szabadság tér 5-6.

Olvasóink a Család Alapítvány fent jelzett számlájára

„Érted vagyok” megjelöléssel támogatást küldhetnek lapunknak.

Bármely összeget köszönettel fogadunk, és 4000 Ft vagy nagyobb támogatás esetén állandó tiszteletpéldányt küldünk.

Az Alapítványnak adott összeg az adóalapból levonható!

Nyugatra 200 DM vagy nagyobb támogatás esetén küldünk állandó tiszteletpéldányt.

Felelős kiadó: Vincze Endre

Kiadóhivatal: 1476 Budapest, Pf. 40.

Szerkesztőség: 1076 Budapest, Thököly út. 11. I.6.

A lap az „Ingyen kaptátok, ingyen is adjátok” (Mt 10,8) szellemében szerzői honoráriumot nem váró írásokat közöl.

Minden írásért szerzője felelős és nem feltétlenül a szerkesztőség véleményét fejezi ki.

Az „Érted vagyok”-ban közölt anyagok (a szerző hozzájárulásával) tartalmi torzítás nélkül szabadon közölhetők, a forrás megjelölésével. A szerkesztőség ezúton kér az újraközlés esetén tiszteletpéldányt. Kéziratot nem őrzünk meg, s nem küldünk vissza.

Nyomták a VÁCI OFSZET KFT nyomdaüzemében, Vácott.

Felelős vezető: Szilva István
ISSN: 0865-80

Bimonthly newspaper of „Family Foundation for communities and families”, about gospel, charity, third world, ecology, nonviolence, family life, education and radical renewal movement in the Hungarian Catholic Church.

Editor: GARAY András

Adress: H-2120 Dunakeszi, Berzsenyi u. 5/c

The materials published by „Érted vagyok” can be republished free, without distortion of contents. The editorial board hereby asks for complimentary copies in case of republication.

Előfizetés és terjesztés:

Kovács László („Érted vagyok”)
1076 Budapest, Thököly út 11. I.6.

Előfizetést megfelelő postautalványon a fenti címre lehet küldeni. Kérjük, az utalvány Értesítés részén a név és cím olvashatóan, pontosan legyen rajta, és a hátán, a közleményben világosan legyen leírva, hogy a pénzt a feladó mire küldte.

Előfizetési díj 1996-ra (postaköltséggel):

Belföldre: 400 Ft

10 példánytól (példányonként) . . . 352 Ft

szociális előfizetés 292 Ft

(nagycsaládosok, mozgássérültek, hallássérültek, diákok, hetven éven felüliek és állami gondozottak számára, postaköltséggel együtt)

Külföldre:

Itthon előfizetve:

a szomszédos országokba 400 Ft

egyéb külföldre 1500 Ft

Nyugaton: 36 DM

A konvertibilis előfizetési díjak az ESP indiai keresztény iskolát támogatják.